No. 96 Vrijdag 28 MAART 1930. 46e JAARGANG.

ABONNEMENTSPRIJS:
ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten
Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden ƒ 3.75, elke
5 woorden meer ƒ 0.75.
Regeltarief ƒ 0.50 per regel

# BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN

EERSTE BLAD

Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888
(Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

## *Gedeputeerden.*

Het stemt tot voldoening, dat alle zittende leden van het college van Gedeputeerden der provincie zijn herkozen. Twee aftredenden, de heeren Vreede en Yo Heng Kam hebben van het oogenblik af, dat West Java het levenslicht zag, de functie bekleed: zij hebben den nieuwen werkkring, die geen „antecedenten" kende, helpen opbouwen, en hun aanwijzing voor een nieuwe periode van vier jaar is dus in de eerste plaats een gelukwensch waard. Met den heer Oto Soebrata, het jongste lid van het college, vestigden zij een nieuw politiek record: zij werden practisch met algemeene stemmen herkozen. De heer Blaauw deelde niet in dit voorrecht, doch daarover nader.

Vooraf zij er nog op gewezen, dat deze treffende eensgezindheid van den Raad ons intusschen niet al te optimistisch stemmen mag. Wie zou gelooven, op grond van dezen uitslag, dat de partijpolitiek uit onze provinciale vertegenwoordiging is gebannen, kent den waren aard van het beestje niet. Blijkbaar was de steun van hetgeen wij nu maar het nationale blok zullen noemen verkregen tegenover de medewerking der rechtsche partijen aan het voorstel tot uitbreiding van het college van Gedeputeerden met een lid. Een maatregel die wij steeds als onnoodig en dus ongewenscht hebben gekenschetst, en die een nog meer „politiek" karakter krijgt door het feit, dat die vijfde zetel bij voorbaat is toegekend aan een inlandsch lid, — in strijd met letter en geest van ons provinciaal bestel.

Geheel compleet was de *Kuhhandel* overigens blijkbaar niet geregeld, gezien het feit, dat de heeren van het linksche blok tenslotte met het verrassend voorstel kwamen om de verkiezing van alle gedeputeerden uit te stellen tot na de goedkeuring der begrootingswijziging, die den grondslag vormt voor de uitbreiding van het college! Het werd verworpen.

Intusschen heeft aan dit compromis een der bekwaamste leden van het college zijn zetel te danken: de heer Blaauw, die 26 van de 39 stemmen behaalde, zou niet zijn herkozen wanneer hij de 13 of 14 nationalistische stemmen had moeten missen.

Dit feit is in de hoogste mate ergerlijk, dewijl het een gevolg is van gebrek aan discipline in de partij van den candidaat zelf — het I.E.V. Ofschoon de heer Blaauw candidaat was gesteld door zijn fractie, en deze candidatuur was geaccepteerd door de verbonden partijen (die volledig in staat zouden zijn geweest op eigen kracht dezen uitstekenden Gedeputeerde te doen verkiezen), liet een ander I.E.V.-lid zich een candidaatstelling aanleunen van de zijde van den vertegenwoordiger van de V. C. Beide zijn nieuwelingen in de „politiek", maar dit kan bezwaarlijk, — en zeker voor den heer Scheuer niet — een verontschuldiging zijn voor dit zonderlinge optreden. Met stijgende verbazing zal men voorts vernemen, dat de heer Scheuer er in slaagde, 9 stemmen op zich te vereenigen. Tot dusver dachten wij dat dit lid de eenige voorstander van de candidatuur-Scheuer was....

Het feit, dat deze candidaat medestanders vond en aldus de zetel van zijn partij in gevaar bracht, doet intusschen de noodzakelijkheid voor het I.E.V. stijgen, den heer Scheuer duidelijk te maken, dat er aan zijn politieke vorming in ieder geval iets ontbreekt: besef van saamhoorigheid en van discipline. Dat dit tevoren niet op overtuigende wijze was geschied zal ieder spijten.... vooral voor het I.E.V., dat toch nog altijd de zinspreuk voert: *Een voor allen, allen voor één!*

## NEDERLANDSCH-INDIE.

### DE MAIL.

### De „Hooft" morgenochtend.

Het m.s. *Pieter Corneliszoon Hooft* wordt Zaterdagmorgen, 29 Maart a.s. te Tandjong Priok verwacht en zal om 9 uur aan de kade gemeerd liggen.

Nadere inlichtingen kunnen na kantoortijd worden ingewonnen aan telefoon Menteng 831.

### Zonder Lijn.

De regeeringsgemachtigde, in tweeden termijn de opmerkingen met betrekking tot het voorgestelde K. P. M.-contract beantwoordend, heeft de motie-Kan, beoogend de extra vergoeding van twee ton aan de K.P.M. *) te schrappen, afgewezen. Namens de regeering heeft hij verklaard, dat de vergoeding sober genoeg is en dat door het schrappen daarvan de basis aan de overeenkomst zou ontvallen.

Desondanks heeft de Volksraad met 23 tegen 18 stemmen die motie aangenomen, daarmee uitsprekend dat de financieele grondslag van dit voorgestelde contract zijn goedkeuring niet kan verwerven; juister, om in den stijl van art. 71 der Indische Staatsregeling te blijven, dat hij dit gedeelte van de voorgestelde overeenkomst der regeering ontraadde.

Het resultaat van dit advies zal hoogstwaarschijnlijk geen ander zijn dan dat het door de regeering wordt terzijde gelegd.

Immers de regeeringsgemachtigde heeft duidelijk gezegd dat, indien deze extra vergoeding niet werd toegekend, de onderhandelingen op losse schroeven zouden komen te staan, m.a.w. dat deze in art. 30 van de onvereenkomst omschreven vergoeding *conditio sine qua non* was. Ten overvloede zei hij aan het eind van zijn betoog, dat dit ontwerp het beste geeft van wat een dergelijke overeenkomst zou kunnen bieden. De regeering acht het in de gegeven omstandigheden dus niet mogelijk belangrijke, principieele wijzigingen in het ontwerp aan te brengen. De voorgestelde extra vergoeding is van deze overeenkomst dus zeker niet te scheiden. Wil men de laatste, dan zal men ook de eerste te hebben accepteeren.

Aan duidelijkheid laat dit niets te wenschen over. Wat doet nu de Volksraad? Hij adviseert tot schrapping van de 2 ton; maar hij durft de consequentie blijkbaar niet aan. Want met volkomen negatie van het onverbrekelijk verband, dat de regeering tusschen het een en ander heeft gelegd, adviseert hij de gestelde overeenkomst te accepteeren.

De logica van een dergelijk advies, dat geen waarde kan hebben omdat bij voorbaat reeds is verzekerd dat het onmogelijk kan worden opgevolgd, ontgaat ons. Door aan de motie-Kan zijn goedkeuring te hechten en gunstig te adviseeren omtrent het voorgestelde contract — nog wel zonder stemming — is de Volksraad tusschen twee stoelen gaan zitten.

*) Deze vergadering is het gevolg van de scheiding bij het huidige ontwerp gemaakt tusschen betalingen aan de K. P.M. voor Gouv.-vervoer en die voor andere aan deze Maatschappij opgelegde verplichtingen.

### De Vennootschapsbelasting.

Onze speciale dienst seint ons uit 's Gravenhage:

De Eerste Kamer heeft de Indische suppletoire begrooting voor 1929 zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De socialisten wenschen geacht te worden tegen te hebben gestemd en wel op grond van het feit dat zij bezwaar hebben tegen de terugwerkende kracht verleend aan de wijziging der Vennootschapsbelasting, waarvoor op deze begrooting de noodige fondsen zijn uitgetrokken.

### De „Blijdendijk".

Aneta seint ons uit 's-Gravenhage dat het wrak van de *Blijdendijk* Suez zal worden binnen gesleept. Het doel is een onderzoek in te stellen naar de lading.

### De Sultan van Boelongan Overleden.

De regeering heeft bericht ontvangen dat de sultan van Boelongan (N.O. kust van Borneo) gisteren overleden is.

De datoe Mansoer is tijdelijk belast met het bestuur van het landschap.

### Miltpunctie en Islam.

De protest-vergadering der P.S.I. te Tjimahi gehouden tegen de miltpunctie bij lijken, welke pest-verdacht zijn, heeft tot resultaat gehad, dat een motie werd aangenomen, waarin ten sterkste tegen deze handelwijze, welke geheel in strijd is met den Islam, wordt stelling genomen. Alle andere maatregelen, welke de regeering noodzakelijk acht om het pestgevaar te keeren, zullen zonder eenige aarzeling worden opgevolgd, doch niet die welke strijdig zijn met de voorschriften in Hadis en Qoran. De motie werd aangenomen, ondanks de door den heer van der Plas gegeven uiteenzettingen over dergelijke maatregelen in Turkije en de Hedjaz.

Deze vergadering, bijgewoond door vele goeroe's uit de Preanger, zal bedenkelijke resultaten kunnen afwerpen, juist waar de pest in Oost Preanger weer het hoofd opsteekt, en langzaam maar zeker zich westwaarts verspreidt.

## De Benoeming van den heer Fruytier.

### Heftige critiek in de Eerste Kamer.



*Fruytier.*

De benoeming van den heer Fruytier, oud-gouverneur van Curaçao, tot hoofdinspecteur van arbeid met standplaats te 's-Gravenhage, heeft groote ontstemming in den lande verwekt, welke in menig dagblad-artikel tot uiting kwam. Deze ontstemming heeft in de Eerste Kamer weerklank gevonden.

Een Aneta-bericht uit Den Haag meldt, dat gisteren, bij de behandeling van de begrooting van Arbeid, in de Eerste Kamer deze benoeming heftige critieken heeft uitgelokt van de zijde van den heer Fock (v.d.) Wibaut (s.d.), Van Citters (a.r.) De Savornin Lohman (c.h.) en Briet (a.r.), die er allen op aandrongen deze benoeming ongedaan te maken.



*Verschuur.*

De minister van arbeid, de heer Verschuur, heeft indertijd de motiveering van deze benoeming gezocht in het argument, dat den heer Fruytier indertijd deze plaats was beloofd. Verscheidene leden hebben dat gisteren een verlegenheidsargument genoemd.

Zij hekelden in dit verband het eervol ontslag van den gouverneur van Curaçao en de dankbetuiging waarvan deze vergezeld ging, en noemden dit halfheid en slapte van de zijde der regeering ten aanzien van den man, die verantwoordelijk moet worden geacht voor den smaad, de Nederlandsche vlag aangedaan. De genoemde heeren Fock, Briet, Lohman en Van Citters dreigden dat hun fracties haar stem aan deze begrooting zouden onthouden. De heer Wibaut gaf minister Verschuur den ernstigen raad de benoeming in te trekken.

De anders zoo rustige sfeer in de Eerste Kamer bereikte een spanning zooals tot dusver nog niet is voorgekomen.

De redevoering van den heer Fock werd toegejuicht.

Toen minister Verschuur het woord kreeg, heerschte er een ademlooze stilte.

Spr. verklaarde, dat de sprekers deze zaak behandelden als ware de minister een onbeschaamde verdachte in een strafzaak; zelden gehoorde termen zijn hierbij gebruikt.

De minister stemde toe, dat de overval op Curaçao een smaad voor Nederland was. Hij verdedigt het eervol ontslag van den heer Fruytier en de daarbij gevoegde dankbetuiging niet; ten deze verklaarde de minister zich onbevoegd.

Dit behoort niet tot zijn departement. Minister Verschuur stelde zijn houding ten aanzien van den heer Fruytier buiten den indruk welke hij ten aanzien van het verleden van den heer Fruytier gekregen heeft. Spr. zette in den breede de kwestie van de vacature van tweeden hoofd inspecteur uiteen, waaraan volgens hem opzet ten aanzien van den heer Fruytier vreemd is en betoogde, dat de diverse overplaatsingen niets uitstaande hebben met de herplaatsing van den heer Fruytier te Den Haag, waarvoor deze uit een oogpunt van ancienniteit aangewezen was.

Spr. ontkende elken invloed van hoogerhand daarop.

De voorzitter verzocht deze kwestie, welke door de sprekers niet aangeroerd was, buiten het debat te laten.

Minister Verschuur, zijn rede vervolgend, verzocht de Eerste Kamer instemming te betuigen met zijn beleid.

De heer Slingerberg, (vrijz. dem.), wenschte de argumentatie van den minister niet te aanvaarden. Spr. betoogde, dat de heer Huygens, die in rang den heer Fruytier gelijk is, voor dezen naar Maastricht moest wijken.

Spr. diende met den heer Oudegeest (s.d.) een motie in, waarbij de regeering wordt uitgenoodigd haar voornemen, om den heer Huygens naar Maastricht over te plaatsen, prijs te geven. De minister beschouwe dit niet als een vijandelijke daad, doch als de wensch, deze zaak tot oplossing te brengen. Spr. vroeg, waarom de minister president bij dit debat afwezig was.

Minister Verschuur antwoordde op zijn verzoek.

De vergadering werd geschorst om den leden gelegenheid te geven zich te beraden.

Morgen wordt zij voortgezet.

### Het Vragenrecht.

De Volksraad heeft het vragenrecht en dat is een prachtig ding. Het zijn soms heel interessante en voor het land belangrijke dingen die der regeering onder de aandacht worden gebracht.

Zoo heeft de heer Mandagie ergens gelezen dat bij het postkantoor te Buitenzorg een tekort aan loketten en bedienend personeel is. „Acht de regeering, indien bij dat postkantoor inderdaad toestanden bestaan als in genoemd artikel geschetst, het niet noodzakelijk dat daarin spoedig verbetering wordt gebracht?" vraagt hij.

Dat is inderdaad een hoogst bedenkelijk geval; en wij zouden willen vragen of, waar men in het gelukkige geval verkeert dat de gouverneur-generaal in Buitenzorg resideert, Zijn Excellentie misschien zelf het onderzoek zou willen leiden?

### Geen Gedeputeerde.

Onze Bandoengsche correspondent meldt, dat de regent van Bandoeng, de heer Wiranata Koesoema, thans niet meer genegen is een eventueele verkiezing tot gedeputeerde (in de vacature die ontstaat door de uitbreiding van dit college) te aanvaarden.

### Een jeugdige profeet.

In de Maleische bladen lezen wij, dat te Djokja een 20-jarige Javaan een nieuwen „godsdienst" predikt, welken hij noemt de „Chrislamfie", wat dan een verkorting zou zijn van Christendom, Islam en Theosofie. Voor het onderricht in de nieuwe leer en trouwens ook voor gewoon schoolonderwijs heeft hij een z.g. Taman Adi Instituut opgericht, hetwelk reeds ettelijke tientallen leerlingen telt.

### Kamer en Volksraad.

Onze speciale dienst seint ons uit 's Gravenhage:

Verschenen is het afdeelingsverslag van de Tweede Kamer betreffende het wetsontwerp tot wijziging van het luchtvaartverdrag van 13 October 1919.

Verscheidenen betreuren het dat het advies van den Volksraad niet is ingewonnen.

### Interneeringen.

Op dezelfde overwegingen als bij vorige besluiten zijn de volgende personen geïnterneerd naar den Boven-Digoel:

Sastrodjirin alias Djirin, oud ongeveer 54 jaar, blauwdrukker op het kantoor van de centrale werkplaatsen der Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij te Djokjakarta, leider en propagandist van de communistische Soediro-partij te Semarang en als zoodanig deelnemer aan de plannen om in Juli 1927 met hulp van militairen een opstand op Java te verwekken, geboren in de desa Djaranan (onderdistrict Kota Gédé, afdeeling Djokjakarta) en laatstelijk woonachtig in de kampong Pengok ter hoofdplaats Jogjakarta.

Paimin, oud ongeveer 52 jaar, gewezen klinker bij de centrale werkplaatsen der Ned.-Indische Spoorweg Maatschappij te Djokjakarta, leider of werkend lid van de communistische Soediro-partij te Semarang en als zoodanig deelnemer aan de plannen om in Juli 1927 met hulp van militairen een opstand op Java te verwekken, geboren in de kampong Sebandaran ter hoofdplaats Semarang en laatstelijk woonachtig in de kampong Pengok ter hoofdplaats Djokjakarta.

Beide worden thans gevangen gehouden in de Strafgevangenis voor doortrekkenden en Huis van Bewaring te Batavia (Glodok).



### De Anti-opium Vereeniging.

Verschenen is het jaarboekje van de Anti-Opiumvereeniging te Batavia, vermeldend wat er in de laatste 10 jaren ten aanzien van het opiumvraagstuk heeft plaats gevonden. Sedert 1919 is geen gedrukt verslag van deze vereeniging meer verschenen.

De Nederlandsch-Indische Anti-Opium Vereeniging ontvangt een subsidie van f 5000 per jaar.

Ook aan onze vereeniging, aldus het verslag, werd in de laatste maanden van 1929 f 1500 toegestaan.

Van de hulp in de hospitalen te Bandoeng, die zich naast de gewone zieken met de behandeling van opiophagen bezighouden, wordt melding gemaakt. Met behulp van regeeringssubsidie zal het Zendingshospitaal Immanuel te Bandoeng in staat zijn in dit jaar een grooter paviljoen voor opiumlijders te openen.

De hulp door de regeering aan het particulier initiatief verleend, is ook voor een niet gering deel te danken aan de door haar in 1918 ingestelde Opiumbestrijdingscommissie, die de regeering moet adviseeren over alle vraagstukken, het opium betreffende.

Ook van andere zijde werd in woord en geschrift in de laatste jaren veel voor de opium-bestrijding gedaan.

Daarvan wordt een opsomming gegeven.

Nu de vereeniging in staat is gesteld de actie te verlevendigen werd, in de eerste plaats het bestuur vervoltalligd.

De samenstelling is als volgt: A. Vermeer (zendeling-leeraar) voorzitter; A. K. de Groot (zendeling-leeraar), secretaris; G.J.P. Vernet (oud-assistent-resident), penningmeester; Gouw Khiam Kiet (handelaar), Na Oen Soei (Handelaar), dr. N.A.C. Slotemaker de Bruine (zendingsconsul), M. Tuiten (inspecteur Opvoedingswezen), en J. B. de Wilde (Ambtenaar voor Chineesche Zaken), als leden.

Als gevolg van het voeren van een levendige propaganda in de geheele Chineesche- en Maleisch-Chineesche pers te Batavia, hebben tal van personen zich ter behandeling aangemeld. Deze werden onder geleide van een in dienst gestelden propagandist naar het hospitaal „Immanuel" te Bandoeng ter verpleging opgezonden. In totaal werden daar 24 patienten op onze kosten verpleegd, terwijl bovendien nog velen op eigen risico naar Bandoeng trokken, aldus het verslag, dat voortgaat:

Dankbaar voor de plaatsen in „Immanuel," zijn wij toch niet voldaan. Want dit ziekenhuis beschikt niet over voldoende plaatsen om al onze patienten te kunnen opnemen, al zal daar volgend jaar waarschijnlijk een grooter paviljoen in gereedheid komen, waardoor meerdere schuivers zullen kunnen worden verpleegd.

Vandaar dat wij nu pogingen aanwenden, om hier op Batavia een plaats te vinden, waar onze patienten onder medische behandeling kunnen worden gesteld. Reeds verklaarde dr. Kwa Tjoan Sioe zich bereid om doorloopend een onzer patienten in de kliniek der Yang Seng Ie te willen opnemen.

Bij de firma Albrecht en Co is een propagandaplaat besteld voorstellend een opiumschuiver.

Het bestuur gaat vol moed aan den arbeid verder.

Het boekje bevat verder enkele uit andere organen overgenomen bijdragen.

### Aardbeving.

Aneta seint ons uit Medan:

Het seismografisch station van het Deli-proefstation registreerde in den middag van 26 Maart twee zeer krachtige aardbevingen, welke anderhalf uur aanhielden.

Men veronderstelt dat het gebied van de storing in zee is gelegen.

## Ons nummer van heden

(Vier Bladen.)

BINNENLAND.

De suppletoire begrooting ter financiering van de terugbetaling der te veel betaalde vennootschaps-belasting is thans ook in de Eerste Kamer aangenomen.

Het gedenkboek van de gemeente Batavia is verschenen.

Gedeputeerden van West-Java zijn allen herkozen; er komt een vijfde gedeputeerde bij.

Gedelegeerden van den Volksraad hebben heden o.a. door de aanvaarding van een amendement Ratu Langie op de desbetreffende ordonnantie een Inlandsche meerderheid gevestigd in den gemeenteraad van Manado.

NEDERLAND.

Heftige debatten in de Eerste Kamer naar aanleiding van de benoeming van den oud-gouverneur van Curaçao tot hoofdinspecteur van den Arbeid te Den Haag. De minister staat practisch voor de keuze de benoeming ongedaan te maken of heen te gaan.

BUITENLAND.

Het Duitsche kabinet is afgetreden.

Rumoerige zitting van de Fransche Kamer.

FOR OUR ENGLISH READERS.

German cabinet resigned.

King George held levee in Buckingham palace.

DE BIJBLADEN.

Het Derde Blad: Villanus over den toestand in Spanje en de rol van den Koning in de politiek.—De Londensche Jaarbeurs besproken door onzen correspondent aldaar.—Nederlandsch nieuws. — Onze Amsterdamsche correspondent over de demping van het Rokin.

Het Vierde Blad: Volksraad.—Uit de Provincie.—Fotopagina.

### De Vloot-oefeningen.

Aneta meldt uit Soerabaia dat heden vandaar drie Dornier-Wal-vliegbooten vertrokken zijn naar Flores, waar zij het eskader zullen ontmoeten.

### Vrije Emigratie naar Suriname.

Aneta seint ons uit 's Gravenhage:

Bij de behandeling van de begrooting voor Suriname werd aangekondigd dat een proef genomen zal worden met vrije emigratie van Javanen naar Suriname.

Een honderdtal gezinnen zullen in den loop van dit jaar naar Suriname vertrekken.

### Dipo Negoro herdacht.

Onze speciale dienst seint uit 's-Gravenhage:

De bladen herdenken het feit, dat in Maart 1830 Dipo Negoro door luit.-generaal de Kock bij Magelang gevangen werd genomen, waardoor een einde werd gemaakt aan den oorlog, die Java van 1825 tot 1830 teisterde.

### De Brand te Tandjong Balei.

Aneta seint ons uit Medan:

De oorzaak van den brand te Tandjong Balei ligt vermoedelijk in de onvoorzichtigheid van een Javaansche vrouw die in den nacht van den brand eten kookte voor een feestmaal. De vrouw ontkent. Met den bouw van acht nood-pondoks, elk van vijf woningen, is men aangevangen.

### Korte Berichten.

Aneta meldt ons uit 's-Gravenhage het overlijden van den gepensionneerd kapitein titulair van het Indische leger A.J.P.H. Constant.

*

Met ingang van 1 October 1930 is tien maanden verlof toegekend aan het hoofd van den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst J. L. van Eck.

*

Ingesteld is een Havengebied te Oedjoeng Genteng in het regentschap Soekaboemi waarbinnen het provinciaal havenbedrijf wordt uitgeoefend.

*

Onze speciale dienst seint ons uit 's Gravenhage, dat de proeftocht van de *Togian* van de K.P.M. goed geslaagd is.

# Terzijde.

**Eugenetiek.**

Er bestaat in Indië een Eugenetische vereeniging. Een eugenesioloog is een ras-verbeteraar — geen corrector — en eugenesiologie is de leer van de rasverbetering, van de verbetering van het menschelijk geslacht in lichamelijk, zedelijk en verstandelijk opzicht.

Dit ter oriëntatie. Niet dat een oogenblik wordt verondersteld dat de lezer dit niet reeds lang weet, maar door het op te schrijven onthoud ik het zelf beter.

In elk van deze drie opzichten is er nog heel wat aan ons ras te doen, en het getuigt van optimisme dat de vereeniging niet aarzelt het kwaad van verschillende kanten aan te pakken. In deze eeuw van specialisatie!

Deze vereeniging staat er materieel dan ook goed voor. De inventarisstaat op ultimo 1929 vermeldt:

Een schrijfmachine.
Twee schrijftafels.
Een tiktafel.
Die boekenkasten.
Broeken en brochures 344.
Voorraden enquêtes, gedrukten, papier, enz.

De voorraad broeken schijnt het grootst te zijn. Waarom? Mag ik vragen: Is er inderdaad verband tusschen rasverbetering en deze kleedingstukken te leggen?

DE R.

## Raadsleden als advocaat.

Mr. Van Doorninck, advocaat en procureur te Palembang, en lid van den raad dier Gemeente heeft als zoodanig bedankt naar aanleiding van een geschil met Burgemeester Nessel van Lissa.

Mr. Van Doorninck is namelijk in een rechtsgeding als advocaat opgetreden voor een gemeentenaar, die een gemeentelijke verordening heeft overtreden en dit is bij art. 9 der Locale Radenordonnantie uitdrukkelijk verboden („in rechtsgedingen, waarin 's raads ressort betrokken is mogen de leden van den raad niet als advocaat of procureur werkzaam zijn").

De heer Van Doorninck heeft, naar wij vernemen alvorens te bedanken de meening gevraagd der hoogste juridische autoriteiten hier te lande en toen hem bleek dat men algemeen van opini is, dat het bewuste artikel inderdaad moet worden nageleefd, eigener beweging ontslag als raadslid genomen.

## East is East....

Voor den Landraad (aldus de *Sum. Post* van 18 dezer) stond hedenochtend een Chineesche koelie van de onderneming Padang Boelan wegens kindermoord terecht.

Beklaagde leefde met een Javaansche vrouw samen, die hem eenige maanden geleden een meisje schonk.

De Chinees was met de geboorte van dit kind in het geheel niet ingenomen, en verklaarde tot de vrouw, dat het meisje zonder twijfel, ongeluk zou aanbrengen.

Volgens hem is dat danook inderdaad het geval geweest. Want toen het meisje 11 dagen oud was nam de Chinees f 10 op zak en ging daarmee dobbelen. De tien guldens verloor hij en toen hij 's nachts om 3 uur thuis kwam, deelde hij de Javaansche vrouw zijn tegenslag mede.

Hij zei: Zie je wel dat ik gelijk heb. Het kind brengt ongeluk aan. Ik heb de tien gulden verloren.

Hierover ontstond een twist die wel een uur duurde en de Chinees besloot tenslotte het meisje, dat 11 dagen oud was, van kant te maken. In tegenwoordigheid van de vrouw, wurgde hij het.

Den volgenden ochtend ging bekl. aan het werk, alsof er niets gebeurd was en 's avonds, omstreeks 6 uur ging hij het lijkje, buiten voorkennis van den hoofdtandil, begraven.

Bekl. ontkende hedenochtend, de gruweldaad gepleegd te hebben, doch de moeder gaf er een gedetailleerd relaas van, terwijl een en ander door getuigen bevestigd werd.

De Landraad sprak het schuldig over bekl. uit en veroordeelde hem tot 7 jaren gevangenisstraf. De Chinees vroeg „bedenktijd."

## De Spooktijger.

Men schrijft ons uit Tjibadak:

Sedert door een paar kloeke jagers uit ons plaatsje, een groote panter hier in de buurt werd nedergelegd, wordt, naar vele Inlanders getuigen, de omgeving des nachts onveilig gemaakt door het wijfje van den gedooden panter.

Reeds in den nacht volgende op den dag dat de panter was geschoten, werd in verschillende kampongs, in de onmiddellijke nabijheid van de kom van Tjibadak, tijgergebrul waargenomen, toen de bewoners van de plaats gehad hebbende jacht nog absoluut niets hadden vernomen. Maar nadat zulks eenmaal bekend raakte, wist men waaraan dat gebrul toe te schrijven: „het pantervrouwtje was namelijk op zoek naar haar echtvriend!"

Voor zoover bekend, werd door het wijfje niets geroofd, maar het vrouwtje bleef zoeken, zoeken, of zij misschien den een of ander mocht ontmoeten, die zich aan het vleesch van het mannetje had tegoed gedaan, en dan — wee den onverlaat!

Inderdaad schijnt een respectabele hoeveelheid van het tijgervleesch te zijn genuttigd, voornamelijk door Chineezen, maar ook werd het in minimale porties gegeven aan kleine inlandsche kinderen, om deze sterk en moedig te maken. (Voorvechters in den dop?)

Een feit is het ook, dat men thans des avonds niet op buitenwegen gaat, anders dan in gezelschap van velen. Een klinkende „slametan", om de gemoederen tot rust te brengen zal wel het onvermijdelijk gevolg zijn. Want *gezien* heeft niemand het beest, noch de sporen. Het komt door de lucht aangesneld!

## Alimin en Moeso.

Alimin en Moeso....

Namen, welhaast door het stof der vergetelheid bedekt, maar toch nog wel door ieder herkend als die van twee tijdig uitgeweken hoofdleiders van de 1926-relletjes.

Een tweetal jaren geleden doken zij in de Straits weer op, waar de eerste, als Chinees vermomd, onder den naam Ah Lee een of anderen opstand voorbereidde, die nooit ten uitvoer is gebracht.

Thans bevindt Moeso, naar wij van welingelichte zijde vernamen, zich in Moskou. Het gaat hem daar echter niet naar den vleeze. Moskou kan geen „uitgewerkte vulkanen" gebruiken: van „leider" is Moeso „lijder" geworden, een zwerver levend van de hand in den tand, niet wetend welk onderdak, welk voedsel de dag van morgen hem brengen zal.

In Indië heeft hij zich laten gebruiken voor het doel waartoe Moskou hem noodig had; in Moskou zelf heeft de Sovjet beteren dan hij en men kan er hem missen als kiespijn. Hij is slechts tot last en misschien wordt hij vandaag of morgen wel over de grenzen gezet als „ongewenscht" vreemdeling...

En Alimin? Ah Lee heeft den moed nog niet opgegeven en „bewerkt" en bereist nog steeds het Oosten. Ook van hem echter heeft de „Heilstaat" haar handen afgetrokken. Ook hij zwerft rond, zonder vaste woonplaats, zonder middelen van bestaan, wellicht af en toe een „baantje" zoekend om eten en onderdak te bekomen.

Misschien betreuren de beide „lijders" het wel dat zij uitgeweken zijn.

Boven-Digoel mag vele bezwaren hebben, eten en drinken is er altijd en volop en hard behoeft er niet gewerkt te worden, vooral niet als men zich het kamp der Onverzoenlijken tot woonstee uitkiest.

Mogelijk komen Alimin en Moeso zich nog wel eens aanmelden bij het Nederlandsch-Indische gouvernement om opzending naar Boven-Digoel of waar het communistenkamp dan ook gevestigd mag zijn.

# STADSNIEUWS.

## Slipi, het Land van Onrust.

Eenigen tijd geleden hebben wij gemeld, hoe de opgezetenen van het land Slipi, alhier, zich reeds verheugden over de spoedige overname van het land door het Gouvernement en in afwachting daarvan vast weigerden hun verplichtingen na te komen, door te weigeren de kompenian te voldoen. Nog steeds worden er lieden van Slipi terzake voor het gerecht gedaagd en steeds blijven zij halsstarrig weigeren te betalen en gaan liever de „boei" in. Het geeft toch wel te denken, als men nagaat, dat de lieden, in plaats van de kompenian te betalen, liever hun tijd nutteloos vergooien door voor het gerecht te verschijnen, en ook hun geld, door dan gratie aan te vragen met hulp van anderen, die zulks niet belangeloos doen.

Thans heeft het Inlandsch bestuur hier weer een zaakje op te knappen en wel het onderzoek van een klacht der opgezeten tegen het vrij laten rondloopen van de varkens van den landheer in kampongs en tuinen, waardoor de erven worden bevuild, de gewassen vernield en tegen het gevoelen der Islamieten wordt gezondigd.

## Het Dansconcours.

Naar wij vernemen, schreven voor het dansconcours in New Monico, aanvangende op Woensdag 2 April a.s., reeds tal van bekende Batavianen in, terwijl ook reeds eenige inschrijvingen van omliggende plaatsen kwamen.

Hoewel tevreden met het resultaat tot op heden, zou de leider van New Monico toch gaarne veel paartjes op den dansvloer willen zien. Men is waarschijnlijk bevreesd tegenover toreadors op dansgebied te komen, reden waarom menig danspaartje liever een afwachtende houding aanneemt. Medegedeeld kan evenwel worden, dat het juist in de bedoeling ligt die dansparen tegen elkaar te laten meten, die bij wijze van sport en voor de gezelligheid wel eens een dansje wagen. Als we bovendien vertellen, dat den deelnemers en deelneemsters nog diverse aardige verrassingen wachten, zooals bijvoorbeeld een gezamenlijk vliegtochtje boven New Monico, dan twijfelen wij niet, of verschillende liefhebbers zullen zich alsnog aanmelden.

De inschrijving sluit op Maandag 31 Maart a.s. Liefhebbers zullen zich dus moeten haasten.

## Nieuwe Typisten.

Men schrijft ons:

Gisteren zijn geslaagd voor een diploma van de „Royal Typewriterschool" te Weltevreden: mej. J. Floothuis, de heer C.H. Koster en mej. A. Paalman.

Aan mej. S. Verhoogd werd een diploma voor hoogere snelheid verstrekt met bijbehoorend gouden „Royal"-insigne met briljantjes.

## HET ZILVEREN JUBILEUM.

### Gedenkschrift van Batavia.

*Bescheidenheit ist eine Zier* — dit gedenkboek, dat ongeveer 230 bladzijden telt, is als een beknopt gedenkschrift aangekondigd; en de gemeentesecretaris, de heer E.J. Eggink, die het heeft samengesteld, zegt nog eens in zijn voorwoord dat het allerminst de bedoeling is geweest een gedenkboek het licht te doen zien, en of wij dit weinige ten bewijze dat deze Indische gemeente getoond heeft recht van bestaan te hebben — alsof daaraan nog twijfel zou kunnen zijn! — nu maar voor lief willen nemen. De tijd van voorbereiding was te kort. Met dat al is dit jubileumboek een kloek deel geworden, waarvan wij, in den korten tijd die ons ter beoordeeling is toegemeten, niets dan goeds kunnen zeggen.

Het boek begint met een portret van Jan Pieterszoon Coen en een betoog, dat deze gouverneur een voorstander van decentralisatie was.

Ook reinigingsdienst en rooiwezen werden in Coen's tijd geboren. Dit opstel over decentralisatie in oude tijden wordt gevolgd door anderen over de voorbereiding tot den tegenwoordigen toestand, de regeling van 1903 en de eerste moeilijke jaren, en de medewerking van de ingezetenen. Vervolgens krijgt men een beschouwing over het bestuur der gemeente, zonder en met burgemeester, zonder en met wethouders. Daarop volgt een bespreking van de verschillende diensten.

Ten slotte bijlagen over ontvangsten in 1905 en, telkens om de 5 jaren, tot 1930 toe, grafieken omtrent gemeentediensten en -bedrijven, belasting opbrengststen en den gezondheidsdienst.

Het boek geeft een uitstekenden indruk van wat er in een gemeente huishouding omgaat, het is verlucht met verscheidene foto's van „voorheen en thans". Van den modernen band is de teekening beter geslaagd dan de kleurencombinatie, wanneer het paars achterwege ware gebleven had het effect van den band zeker gewonnen.

## BIOSCOPEN.

**Universal Theater.**

Van hedenavond af wordt in het Universal Theater (Krekot) vertoond de film „Metropolis" welke reeds eerder met buitengewoon groot succes in het Deca-park werd gegeven.

Het onderwerp van Metropolis is een oud thema dat het desideratum „samenwerking van kapitaal en arbeid, hersens en handen", illustreert. Leerzaam in alle opzichten, idealistisch en met een zienersziel uitgewerkt, brengt Thea von Harbou's gedachte op het doek getooverd, eenige aangename uren verpoozing in een wereld van toekomstige mogelijkheden.

**Centrale Bioscoop.**

De Centrale Bioscoop te Meester Cornelis vertoont van hedenavond af de Metro Goldwyn Mayer-film „In Veilige Haven" (*Across to Singapore*), waarin Ramon Nevarro, die zulke successen behaalde in de film „Ben Hur", de hoofdrol vervult. Hij wordt bijgestaan door een keurtroep van artisten, zooals Joan Crawford, Ernest Torrence en Anna May Wong.

Het verhaal is spannend en vol actie: een liefdesdrama zich afspelende op de hooge zeeën!

De film wordt op verdienstelijke wijze muzikaal geïllustreerd door het Casino-Trio.

## Weldadigsheidfeest ten bate van de Overstroomingsramp in Frankrijk.

Het is het Damescomité voor den weldadigheidsavond, gegeven in den Planten- en Dierentuin, een behoefte zijn zeer hartelijken dank te betuigen aan allen die medegewerkt hebben tot het verkregen mooie resultaat (netto opbrengst f 2000), aldus schrijft ons het comité. Het comité zendt ons daarbij een lijst van niet minder dan 47 personen en bedrijven, die zich verdienstelijk hebben gemaakt tegenover de organisators door hun medewerking of door schenkingen. Wij kunnen haar helaas geen plaatsruimte verleenen, maar hopen langs dezen weg de goede bedoelingen van het comité tot haar recht te doen komen.

## K. S. B.

Zondag a.s. 30 dezer, 's morgens te 10 u. 30, zal in de K. S. B.-zaal aan het Waterlooplein de jaarvergadering van den Katholiek Socialen Bond, die den vorigen Zondag werd afgebroken, worden voortgezet.

## Zes Maanden voor een Menschenleven.

De Landraad te Tangerang heeft een Inlandschen taxi-chauffeur veroordeeld, die eenigen tijd geleden door woest rijden een auto-ongeluk veroorzaakte, waardoor de inzittenden allen werden gewond en een hunner kort daarna aan de bekomen verwondingen overleed. De schuldige kreeg... zes maanden gevangenisstraf. De maximumstraf voor dit feit is een jaar.

## Aan den rechter Kant.

In Gang Kober te Mr. Cornelis is een gemeentekoelie aangereden door een grobak, met het gevolg dat hij aan het hoofd gewond werd en in de B.C.Z. moest worden opgenomen.

De schuld ligt bij den grobakvoerder, die geheel rechts van den weg gereden heeft.

## Het Amerikaansche Presidentshap.

Lezing van prof. A. Vandenbosch.

Gisteravond heeft prof. A. Vandenbosch in de Aula der Rechtshoogeschool zijn aangekondigde voordracht gehouden over „The American presidential office, its political value".

Spr. maakt allereerst zijn verontschuldiging dat hij zijn lezing in het Engelsch moet houden daar hij het Hollandsch niet voldoende meester is. Af en toe echter geeft spr. de beteekenis van enkele woorden in het Hollandsch.

Spr. begint met er op te wijzen dat het ambt van president in de Vereenigde Staten gebaseerd is op het beginsel van scheiding van machten, met wederzijdsche remmen en tegenwichten.

Naast de krachten, die op de vorming van de Amerikaansche constitutie van invloed zijn geweest, wordt de aandacht in het bijzonder bepaald op twee factoren, nl. vrees voor democratie en het Nawtonsche denkstelsel van dien tijd. De president heeft geen politieke verantwoordelijkheid jegens het Congres (de vertegenwoordiging van 't geheele Amerikaansche volk in het Huis van Afgevaardigden en die van de „onderstaten" der Unie in den Senaat).

De departementshoofden zijn verantwoordelijk aan den president en niet aan het Congres. (Noch de president noch de departementshoofden verschijnen in het Congres.)

De president mag over de congreswetten zijn veto uitspreken, maar hij op zijn beurt behoeft de goedkeuring van den Senaat voor bepaalde benoemingen en voor de ratificatie van tractaten (dit laatste met 2/3 meerderheid der uitgebrachte stemmen), samenwerking en verstandhouding tusschen de uitvoerende macht en het wetgevend lichaam zijn volstrekt noodig voor de werking van een regeering.

Nu de verbinding tusschen die twee in de Vereenigde Staten niet rechtstreeks van binnen uit het regeeringsapparaat kan komen, is zij tot stand gekomen deels van buiten af, door de politieke partijen, en deels langs zijdelingsche wegen en met buitengrondwettelijke middelen.

In den kamp tusschen Congres en president om het staatkundige leiderschap heeft de president het in gezag en macht gewonnen. Zijn werktuigen voor de uitoefening van de leiding zijn: het leiderschap in zijn partij, openbaarheid, beroep op het volk rechtstreeks en de bedreiging met het veto.

Gedurende het bewind van de presidenten Harding en Coolidge (1921-1929) kon men wel een tendenz naar verantwoordelijkheid van den president aan het Congres bespeuren, maar bestendige resultaten van eenig belang bleven uit.

Eenige van de nadeelen van 't Amerikaansche systeem zijn: veelvuldige botsingen tusschen president en congres, de begeving van ambten, verwarring van de verkiezingen, de mislukking van de pogingen leiderschap door jarenlange oefening in het congres aan te kweeken. Maar het systeem heeft het voordeel van grooter standvastigheid, continuïteit en administratieve soepelheid. Het presidentschap is de tak der regeering die meer dan welke andere het vertrouwen van het geheele volk geniet.

## De „Deutsche Bund".

Naar wij in de *Deutsche Wacht* lezen zal de jaarlijksche algemeene vergadering van den „Deutschen Bund in N. I." op Vrijdag 25 April a.s. plaats hebben in het gebouw van den „Deutschen Verein" alhier, des n.m. te 9 uur.

Punten van behandeling zijn: jaarverslag 1929, financiëel verslag en bekrachtiging van de benoeming in het hoofdbestuur van de heeren dr. Ritter E. von Zach, Walter Schlieper en E. Le Bachelle.

## Begraven zonder Vergunning.

Tegen een bewoner van kampoeng Kemanggisan heeft de politie procesverbaal opgemaakt wegens het zonder vergunning begraven van zijn gestorven, pas geboren kindje, en wel op het erf zijner woning. Hij verklaarde, dat het kindje in den nacht dood ter wereld is gekomen, en vreezende, dat het lijkje tot ontbinding zou overgaan, heeft hij het maar zoo spoedig mogelijk op zijn erf begraven. Het spreekt vanzelf, dat de politie zich met zulk een verklaring niet tevreden stelde.

Nu weten wij toevallig, dat er een bijgeloof is onder de kampoenglieden en vooral onder het dievengilde: het hart van een doodgeboren kindje is een op zeer hoogen prijs gestelde djimat, die de bovennatuurlijke kracht bezit, den eigenaar onzichtbaar te maken. Zou het kunnen wezen, dat deze vader, hiervan op de hoogte, zijn kindje heeft willen behoeden voor lijkschennis?

## Overname Verkeersweg.

Bij Gouvernementsbesluit is het beheer over den weg Tigaraksa — Groote Postweg overgedragen aan den Regentschapsraad van Batavia. De weg is ongeveer dertien K.M. lang en is de eenige verbindingsweg naar het onderdistrict Tigaraksa. Herstel en onderhoud van dezen werkelijk voorvaderlijken weg, soms zelfs voor pedati's onbegaanbaar, zullen wel in de tienduizenden kosten, reden waarom de raad danook subsidie aan de regeering zal vragen.

# KUNST en LETTEREN.

## BATAVIASCHE KUNSTKRING.

**The Engelish Singers.**

*The English Singers of London*, die op hun eerste concert zulk een uitbundig succes hadden, zullen hun tweede avond geven op 3 April a.s. met een nieuw programma van motetten, madrigalen en volksliederen, o.a. van den Hollandschen componist J.P. Sweelinck, verder van Henry Purseli, Byrd, Gibbons, Weelkes, Morley, e. a.

**Kocian.**



*Jaroslav Kocian, violist.*

*Jaroslav Kocian*, de vermaarde Tsechische violist wordt per ss. *Sibajak* op 4 April a.s. verwacht en zal een tournee voor den bond van Ned. Ind. Kunstkringen maken van 24 concerten, waarbij hij ook in Makasser en Medan zal optreden.

In „De viool en hare Meesters" bewerkt door D.J. Balfoort, waarin de grootmeesters van de viool gedurende den loop der tijden worden besproken staat over Kocian vermeld:

„Ook Jaroslav Kocian, in 1884 te Wildenschert geboren, is een van de belangrijkste leerlingen van Sevcik. Op zijn twaalfde jaar kwam hij aan het conservatorium te Praag. Na het verlaten hiervan maakte hij vele kunstreizen, steeds zeer gevierd. In Genua viel hem de eer te beurt, op Paganini's viool te mogen spelen.

Langen tijd is hij te Moskou geweest, waar hij ook een strijkkwartet oprichtte."

Zooals Leopold Auer in Rusland een school van violisten gevormd heeft (Mischa Elman, Zimbalist, Cecila Hansen, Heifetz) zoo heeft Sevcik een school van vermaarde Hongaarsche violisten opgeleid (Mary Hall, Hartmann, Braunstein, Kubelik, Kocian, Erica Morini, Vaza Prihoda.)

Kocian is thans Sevciks opvolger als leider der Meesterklasse aan het Tsechische Staatsconservatorium in Praag, alwaar hij 6 maanden van het jaar vertoeft, terwijl hij dezelfde functie gedurende 4 maanden aan het Conservatorium in Petrograd vervult in de plaats van Leopold Auer.

De bekende Berlijnsche criticus Adolf Weissmann getuigt van Kocian: *Jaroslav Kocian steht in der Reihe der Ersten. Sein mit Musik getränkter, einem selbstsicheren Könner gehörender Ton prägt sich ein.*"

Kocian geeft op 7 en 11 April concerten in den Schouwburg voor de leden van den Bataviaschen Kunstkring.

## TIJDSCHRIFTEN.

**Het Nederlandsche en Ned.-Indische huis.**

Dit twee-maandelijksch prentenboek, gewijd aan huisinrichting, bouw- en sierkunst, ziet er uitstekend uit. Het bevat een artikel over oude pakhuizen te Amsterdam van dr. Magda Revesz Alexander, met zeer fraaie foto's. Verder wordt aandacht gewijd aan het kantoorgebouw van de Javasche Bank te Kediri. Het Sint Pietershof te Hoorn, een bespreking van sierglas, een fraaie foto van het Canisius ziekenhuis te Nijmegen en een praatje over de in dit jaar te houden tentoonstelling te Stockholm besluiten dit typografisch voorbeeldig verzorgd nummer.

## Het Jubileum van den Bandoengschen Kunstkring.

De receptie.

Gisteravond hield het bestuur als inzet van de feestelijkheden, ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van den Bandoengschen Kunstkring, een, ondanks het slechte weer, zeer druk bezochte receptie in hotel Homann, waar niet minder dan 26 bloemstukken van tal van vooraanstaande personen, vereenigingen en maatschappijen, getuigden van de groote waardeering, die in breede kringen aanwezig is voor het werk van den kunstkring. Op den gevel van het hotel prijkte in vlammende reuzenfiguren van electrisch licht: „1905. B. K. K. 1930".

De voorzitter, prof. Westra, heette de aanwezigen welkom en sprak de feestrede uit.

Terwijl de champagne rondgediend werd, voerden nog het woord de heeren Tydeman, namens den resident, prof. Wolff Schoemaker, namens de „Ver. voor Beeldende Kunsten" gelukwenschen en dank voor de prettige samenwerking overbrengende; verder nog mevr. Van der Wissel, mevr. Lindner-Van Vliet en de heer Van Dijk.

Allen hadden woorden van dank voor de prestaties van den Kunstkring en velen haalden nog eens oude herinneringen op, sprekende over lief en leed van vroeger. Algemeen bleek wel, hoezeer men het op prijs stelt, dat de Kunstkring, toen velen het hoofd moedeloos lieten zakken, wist door te zetten en thans de cultureele ontwikkeling van Indië op zoo machtige wijze weet te steunen.

De cocktail hield de talrijke aanwezigen nog geruimen tijd bijeen, doch tegen negenen sprak prof. Westra een woord van dank voor de vele bewijzen van medeleven, getuige de prachtige bloemstukken, die de lobby van Hotel Homann, waar men bijeen was, tot een ware feestzaal maakten.

Hierna nam men afscheid van het jubileerende bestuur.

Het gedenkboek.

De Bandoengsche Kunstkring jubileert, en ter gelegenheid van dit jubileum is een gedenkschrift uitgegeven, dat in de eerste plaats waardeering afdwingt om de wijze van uitvoering, welke de N.V. Vorkink werd opgedragen. Deze heeft zich uitstekend van haar taak gekweten.

Behalve de gebruikelijke inleiding en een woord vooraf van den eere-voorzitter van den Kunstkring, den burgemeester van Bandoeng, vanwien een portret is opgenomen, bevat het de beschrijving van verschillende perioden van den Kring en een grafische voorstelling van het verloop van de leden, waaruit blijkt dat het jaar '24-'25 een topjaar is geweest.

Het financieel overzicht geeft 1929 als het beste jaar aan, ook wat betreft het zuiver vermogen. Verder wordt iets verteld over de prestaties, de beoefening der beeldende kunsten, de bibliotheek en het leesgezelschap, de eereleden, enz. Voor hen die behooren tot de leden is dit een waardevol geschrift, dat zij gaarne een plaats in hun verzameling zullen inruimen.

# Agenda.

## BATAVIA.

**Bioscopen hedenavond.**

Capitol: „Het Koninklijke Bakvischje."

Globe Bioscoop: „Fox Follies Revue", de tweede klankfilm.

Deca-park: „Hold your Man."

Universal Theatre: „Metropolis, de Stad der Toekomst."

Centrale Bioscoop: „In veilige Haven."

**New Monico.**

Dagelijks: Dancing, Cabaret, Restaurant.

**Capitol.**

Trio Speenhoff.

***

28 Maart Planten en Dierentuin 9 uur. Bat. Kunstkring. Filmvertooning.

28 Maart K. S. B., 7 uur. Lezing van Pastoor J. Huygens over de „De ontwikkeling van de Scheuring in de Russische Kerk.

29 Maart Gebouw Kon. Nat Ver. 6 u. 30. Lezing prof. dr. ir. F. A. Vening Meinesz.

29 Maart Kleine zaal Deca Park 9 u. 30. Feestvergad. Postbond.

30 Maart Bondsgebouw K.S.B. 10 u. 30. Vergadering K.S.B.

## BANDOENG.

**Bioscopen.**

Concordia-Bioscoop: „De Revolutiebruid".

Luxor: „Love, Live, Laugh." (Klankfilm).

# PERSONALIA.

Bij beschikking van den Min. van Kol. zijn ter beschikking gesteld van den G.G. van N.I.:

— de heeren F. R. O. Steller, L. L. A. Maurenbrecher en F. A. Monsees om te worden benoemd tot administratief ambtenaar bij het B.B.;

— de heer ir. W. J. van der Maën om te worden benoemd tot ingenieur 3de kl. bij den Dienst van het Boschwezen;

— mej. M. W. Stuut om in tijdelijken dienst voor den tijd van vijf jaren te worden werkzaam gesteld als verpleegster 1ste kl. bij het Krankzinnigenwezen;

— de heeren E. Arp, J. M. Baijens en J. Groot om te worden benoemd tot onderwijzer 2de kl. bij het openb. lager onderwijs.

*

**S.S. Mutaties.**

Overgeplaatst: van Tandjoengpriok naar Pegadenbaroe en te belasten met het beheer van het distrikt C. van sectie 3 de opzichter J.J. Abrahamsz;

van den stationsdienst te Weltevreden, naar dien te Batavia, de tijdelijk stationsassistent op maandgeld Ph. van der Sluis;

van Pasirboengoer naar Tjiandjoer, de opzichter K.A. Dede;

van den stationsdienst te Koetoardjo naar dien te Tjilatjap, de stationscommies IIde klasse K.F. Dister;

van den stationsdienst te Meester-Cornelis naar het kantoor van den inspecteur handelszaken te Batavia, de stationsklerk 1ste klasse 1e categorie J. Ch. Schift;

van den stationsdienst te Cheribon naar dien te Batavia, de tijdelijk stationsklerk 1ste klasse 2de categorie op maandgeld J.E. Bish;

van Tjiandjoer naar Batavia, de inspecteur J. Heppener;

van Batavia naar Bandoeng, de inspecteur H.P. Teutelink;

van den stationsdienst te Tjibatoe naar dien te Tjimahi, de tijdelijk wd. stationscommies 1ste klasse J.M. Ruhulessin;

van het locomotief-depôt te Poerwakarta naar dat te Bandjar, de tijdelijk wd. opzichter-machinist A. de Beauvesier Watson.

*C A D E N A rookers zijn verwende rookers. Geeft dus Uw vrienden Cadena's als U zeker wilt zijn hun een groot genoegen te doen.* 52dag

## ADVERTENTIEN.

Verloofd:

A. van der HOEVEN
en
W. Th. P. MIEROP.

*Eenige en algemeene kennisgeving.*

Meester-Cornelis
Weltevreden, 28 Maart 1930. 7141

Ondertrouwd:

F. F. WASCH
en
C. HUBERS VAN ASSENRAAD.

Huwelijksvoltrekking 3 April 1930.
Inzegening in R. K. K. Waterlooplein 10 v.m. 7150
*Geen ontvangdag.*

Getrouwd:

P. J. ELDERING
en
H. J. F. RENSINK.

Weltevreden 27 Maart 1930. 7145

Getrouwd:

Mr. R. A. W. J. JONKERS
en
N. BEUKEMA.

Weltevreden, 25 Maart 1930. 7146

De Heer en Mevrouw
JONKERS-Beukema

hebben hierbij de eer, mede namens wederzijdsche ouders, te bedanken voor de vele blijken van hartelijke belangstelling bij hun huwelijk ondervonden. 7147

Geboren:

JAN WILLEM

zoon van

A. H. MILDERS-Sloos
J. F. MILDERS.

Ziekenhuis Tjikini
Sindanglajaweg 2, Welt., 27 Maart 1930. 7168

---

## QUIEN'S WIJNEN

Het merk voor hen, die een werkelijk goede wijn weten te waardeeren. 7140

---

**Jenne.**

ATTENTIE! S.v.p.

Wegens **verplaatsing** zal ons filiaal Noordwijk 35 op Zondag 30 den geheelen dag en op Maandag 31 Maart tot 5 u. n.m.

**gesloten zijn.**

Bestellingen zullen Zondagmorgen en Maandagmorgen 30 en 31 dezer worden uitgevoerd door ons bedrijf op Goenoeng Sahari **36**

Tel 1111 toestellen **5** en **6.** 7142

---

## CHARLS EN VAN ES & Co.

Rijswijkstraat — Weltevreden.

## Fotografen.

---

ENORME KEUZE
**SCHOOLBOEKEN**
KINDERBOEKEN
— ROMANS —
WETENSCHAPPELIJKE WERKEN OP ALLERLEI GEBIED.
**Billijke prijzen.**
**Boekhandel O. B. U. Z.**
62 mwv

---

**Dr. P. VON PAJZS**

Specialist voor chirurgie en urologie. Vrouwenarts. Röntgen en Orthopoedie.

Tjikini 10 — Tel. 3288 Welt.

Spreekuren: 7–9 v.m.
5–7 n.m.
133div

---

## Eenige Bekendmaking.

Op Zaterdag 5 April a.s. (Tsing Bing) zullen de Banken en de Handelsvereeniging gesloten zijn.

De Handelsvereeniging te Batavia.
7159

---

**RUBY M. AYRES.**

De Roman van een Leelijken Man Bedorven Muziek.
Per deel geb. f 3.50
De Man uit Canada.
Haar kleine Jongen. 33mwv
Per deel geb. f 2.70

Boekhandel „EXCELSIOR"
Oude Tamarindelaan 37 — Weltevreden.

---

## Franzen & Co.

7158

HEDEN KIJKAVOND
EN
MORGEN VENDUTIE
ten huize van den WelEdelGestr. Heer
**J. P. GOERNAT**
Kramat No. 160 pav.

Op deze vendutie zullen ook worden verkocht Muziekboeken voor Piano en Piano en Viool en pracht collectie bloeiende orchideeën.

---

## ED. FRANZEN (ZELF) ZONDER Co.

PETJENONGAN 33.

HEDEN KIJKAVOND
en
MORGEN VENDUTIE
ten huize van den WelEdelG. Heer
**F. VREEKEN**
7160 Batoetoelis 43 Pav.

---

**John Pryce & Co**

Bat. 32 & 72 — Welt. 395.

**Heden Kijkavond en Morgen Vendutie**
ten huize van den WelEdG. Heer
**J. B. MARTEIN**
7135 Soendaweg 87.

**Heden Kijkavond en Morgen Vendutie**
ten huize van den WelEdG Heer
**F. VAN BOMMEL**
7136 Javaweg 21.

**VENDUTIE**
op MAANDAG 31 MAART 1930
Kijkavond: Zondag 5–8 uur
ten huize van den WelEd.Gestr. Heer
**Mr. M. G. HOEKSTRA**
7110 Javaweg 10.
**Specificatie morgen.**

**VENDUTIE**
op MAANDAG 31 MAART 1930
Kijkavond: Zondag 5–8 uur
ten huize van den WelEdG. Heer
**C. Chr. BARENTZ**
7111 Laan Raden Saleh 23.
**Specificatie morgen.**

---

**GEGARANDEERD CHINEESCH ANTIEK**

Zeer kostbare oude stukken in voorraad: Chineesch Kristal, zoowel als Brons, Ivoor, Plaatwerk, Porcelein, Cloisonné, Jade, Kristal, Broderie's etc. etc.

Beveelt zich aan voor taxatie en onderzoek van antieke waren.

Ook verkrijgbaar Voetstukken en deksels van Chineesch hout. 180di

LEE CHEONG & Co.,
Rijswijkstraat 32 — Weltevreden.

---

**HOTEL CRAMER IS GOED en GOEDKOOP.**

ELKEN DAG RIJST EN EUROP. TAFEL.
MOLENVLIET OOST 35
TEL. 2100 WELT.
80 Kamers.
Vaste waschtafels.

7118

---

## Candidaat-Indische Landmeters.

De Commissie tot voorbereiding van de aanwijzing van candidaat-Indische landmeters maakt bekend, dat in dit jaar twee jongelieden hier te lande kunnen worden aangewezen om aan den Landmeterscursus te WAGENINGEN in opleiding te worden genomen voor de betrekking van landmeter bij het Kadaster in Nederlandsch-Indië.

De studietijd duurt in normale gevallen 3½ jaar, gedurende welken tijd de aangewezenen worden gesteld in het genot van een studietoelage van f 1000.— (een duizend gulden) 's jaars.

De eischen voor toelating tot het vergelijkend onderzoek zijn opgenomen in Staatsblad 1923 No. 455.

Verzoekschriften om toelating moeten vóór 15 Juni 1930 a.s. bij de Commissie (adres: Hoofdkantoor van het Kadaster, Rijswijkstraat No. 3, Weltevreden) zijn ingediend, vergezeld van de vereischte bescheiden en eene opgaaf van het adres van belanghebbenden.

Namens de Commissie:
De Voorzitter,
7138 J. VON MICHALOFSKI.

---

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

## Ned.-Ind. Drukkers- en Uitgevers-Maatschappij.

*(BAT. NIEUWSBLAD)*

In de op heden gehouden Jaarlijksche Algemeene Vergadering van Aandeelhouders werd:

1. het jaarverslag 1929, zoomede de Balans en de Winst- en Verliesrekening 19.9 goedgekeurd;
2. het dividend over 1929 vastgesteld op 6 pCt.
3. de Heer W. PRICE herkozen als Commissaris;
4. de tusschentijdsche benoeming van den heer L. J. S. VAN LEEUWEN als Commissaris goedgekeurd.

DE DIRECTIE.

Batavia, 28 Maart 1930.

Tegen inlevering van dividend-bewijs No. 7 kan vanaf 31 Maart 1930 over het dividend worden beschikt ten kantore van de Ned. Handel Maatschappij Factorij Batavia. 7149

---

## PLANTEN- EN DIERENTUIN.

ZATERDAG den 29sten MAART 1930
des VOOR- en NA-AVONDS buitengewoon mooie en boeiende

**FILMPROGRAMMA'S:**

des VOORAVONDS aanvang KWART voor ZEVEN, einde tegen KWART over ACHT: presenteert de N.V. PATHE EXCHANGE N.I. U de ZEVEN-deelige zeer interessante en spannende productie:

**„DE BLIKSEMTREIN"**
(THE NIGHT FLYER)
met in de hoofdrollen: WILLIAM BOYD en JOBYNA RALSTON.

In den NA AVOND aanvang HALF TIEN UUR presenteert het filmkantoor K. GAMISCH te Soerabaia de beroemde film van LEO TOLSTOI:

**„HET LEVENDE LIJK"**
met den eminenten filmacteur en regisseur W PUDOWKIN als FEDJA PROTASSOW.

Van deze film wordt gezegd, dat het een MEESTERWERK is van ongehoorde schoonheid, buitengewone regiearbeid en artistiek volmaakt.

De film is TIEN deelen lang.

ENTREE: TUINLEDEN op vertoon van MAARTKAARTEN voor- en na-avond VRIJ.
NIET-LEDEN: Vooravond f 0.60 (kinderen); f 1.20 (volwassenen en begeleiders); NA-AVOND f 1.80 incl. Gem. Bel.

ZATERDAGMIDDAG 4.45 Promotie- en degradatiewedstrijd, beslissingswedstrijd tusschen V.V.M. en U.M.S. 2 (winnaar komt in de eerste klasse).

ZONDAGMIDDAG 4.45 BONDSELFTAL oefenwedstrijd tegen U.M.S. I. De samenstelling van het Bondselftal is dezelfde als waarmede 12 April a.s. naar SINGAPORE zal worden gegaan.

NIEUWE LEDEN kunnen zich bij den Secretaris opgeven voor APRIL a.s.

7169 **Het Bestuur.**

---

## VOLKSCREDIETBANK TASIKMALAJA.

**Vacature vervuld**

7154 **De Administrateur.**

---

## STOOMWALSEN TE HUUR

Laat Uw erven en toegangswegen inwalsen, vóór de natte moesson komt. 114di

Bij aanneming of per dag.
Inl. telefoon Menteng 864.

---

*Er is maar één* **Karel I**

7131

---

*Ontvangen:*

Enorme Collectie
**MODEL HOEDEN**

Zomer SEIZOEN 1930

ZIE ONZE ETALAGES
**AU-BON-MARCHÉ**
Rijswijkstraat 20
WELTEVREDEN
7172

---

DAMES

De echte CAPSULES van **Dr JORET & HOMOLLE**

GENEZEN: Vertraging, Pijnen en Wegblijven der Maandstonden.
Phie SEGUIN, 165, Rue St Honoré, Paris, & alle Apotheken.

6399

---

De N.V. HANDELSVEREENIGING „AMSTERDAM" **vraagt** voor een harer hospitalen ter SUMATRA'S OOSTKUST een

**VERPLEEGSTER**

met diploma kraamverpleging, op nader overeen te komen condities.

Brieven aan de N.V. Handelsv. „Amsterdam" te Soerabaia. 7170

---

*Speenhoff zingt*

en héél Batavia zingt met hem mee van: *Tida ada, tida tace, tida bisa, tida mace* . . . Maar nu Speenhoff heeft kennis gemaakt met de Magneetjes, heeft hij ons verzekerd dat bij de Magneetjes geen sprake is van *tida ada* of *tida bisa.*

*Want Magneetjes, trekken alles aan! Probeert het Morgen eens!*

---

# MORRIS

beteekent

**Zorgenvrij en Economisch**

rijden gedurende **meerdere jaren** achtereen.

Vraagt het onzen begunstigers.

*Importeurs:*

N.V. AUTOMOBIEL- en MOTORHANDEL „DE MAGNEET"
Noordwijk 10. Weltevreden.
AGENTEN te Bandoeng, Cheribon, Djocja en Soekaradja.

7128

---

# LEEST DIT

OPENING VAN DE BATAVIASCHE MOTOR- en RIJWIELHANDEL.

Vanaf den Openings-avond 29 Maart t.m. 5 April stellen wij voor iederen kooper van een nieuw rijwiel een Souvenir disponibel ter waarde van **f 10.—**
**NAAR KEUZE** uit onze voorraden.

**PROFITEERT ALLEN**
Wacht niet, maar komt direct!

| | | | |
|---|---|---|---|
| GAZELLE Rijwielen | vanaf | f 10.— | per maand |
| NEDERLANDSCHE KROON | „ | „ 10.— | „ |
| INVICTA | „ | „ 9.— | „ |
| en diverse andere merken | „ | „ 7.50 | „ |

**PETJENONGAN 67A hoek Batoetoelis.**

7174

# NEW MONICO

NOG SLECHTS ENKELE DAGEN GELEGENHEID
— TOT INSCHRIJVING VOOR HET —

**DANS-CONCOURS**

7171 ARTISTIEK LEIDER **RODI ROETERS.**

---

**TEL. 1911 WELT.**

GEBROEDERS HILVERDINK, Petjenongan 74

REPARATIE-ATELIER EN
DUCO SPUITVERVERIJ 19v

---

**TE KOOP**

**Packard Sedan Limousine**

6-cylinder, zeven zits,
onder garantie.
F 5500.—

**FUCHS & RENS**

Tanah Abang West No. 14.

7167

---

CENTRALE BIOSCOPE MEESTER CORNELIS

VRIJDAG, ZATERDAG, ZONDAG 28 tot 30 MAART 1930.
De machtige METRO GOLDWYN MAYER film:

## „IN VEILIGE HAVEN"

(Across to Singapore)

met in de hoofdrollen: RAMON NOVARRO, JOAN CRAWFORD, ERNEST TORRENCE en ANNA MAY WONG. —

Een drama van twee mannen en een vrouw — en de overweldige oceaan. De verlokking van het Oosten — een woedende zee en de betoovering van de liefde.

Binnenkort:

**„DE ZOON VAN HAGAR".**

7157

---

**PRIOK-BAR**

Grooteweg 22, Tel. Priok 200
**Tandjong-Priok**

Koele dranken — Elken avond Muziek
SINDS 1 DECEMBER
onder nieuw beheer.
158v Beleefd aanbevelend
DE BEHEERDER.

Kleine doch schitterende DANCING ROOM.

---

**G. H. BRASZ.**

**Banketbakker**

Gang Chaulan 23, Telfoon 348 Wl.

Het adres voor Diners, Déjeuners en Soupers met bijlevering van Servies, glaswerk en tafelzilver. 7115

**Zeer billijk tarief.**

---

## Koninklijke Bataviasche Jacht Club

**Thé Dansant**

op ZONDAG 30 Maart a.s.

van 5 — 7 uur namiddag in het CLUBGEBOUW te TANDJONG-PRIOK.

MUZIEK van de ZWEMBAD-JAZZBAND. 7164

---




**UNIVERSAL THEATRE**

HEDENAVOND een UFA Meester Productie:

## METROPOLIS

DE STAD DER TOEKOMST

De film, waarover de geheele wereldpers kolommen lange artikelen heeft geschreven. Een film van stoute fantasie, die ons in de verre toekomst verplaatst. Lachte met niet om JULES VERNE in zijn tijd? En wat zien wij thans? Zijn luchtschepen, vliegmachines en onderzeebooten geen dagelijksche dingen in dezen tijd? METROPOLIS MOET MEN ZIEN, 25000 Mannen, 11.000 Vrouwen en 750 Kinderen spelen er in mede.

GEWONE ENTREE-PRIJZEN. 7155

---

**GLOBE-BIOSCOPE, (Passar Baroe.)**

**Heden- en morgenavond:** **Aanvang 7 en 9 uur 45.**

DE 2de SPREKENDE, ZINGENDE, MUSICEERENDE en DANSENDE FILM:

## „FOX FOLLIES REVUE"

ENTRÉE-PRIJZEN: Balcon Loge f 2.40 1e Kl. f 1.80 2e Kl. f 1.20 3e Kl. f 0.60 (voor Inl.) Geen plaatsbespreking.

**Zondag 30 Maart: GROOTE KINDERVOORSTELLING:** Om 10 uur en 4 uur n.m.

De Sprekende Film „THE RAINBOW MAN"

KINDEREN op alle rangen f 0.60 — BEGELEIDERS f 1.20. ALLE kinderen zullen getracteerd worden op LIMONADE, ons welwillend afgestaan door MINERAALWATERFABRIEK PETODJO. 7059

**ZONDAG 30 MAART:** DE 3de Sprekende, Zingende, Dansende en Musiceerende Film: William Fox's OPERETTE-FILM met Hollandsch-Engelsche opschriften

## „GETROUWD in HOLLYWOOD"

VERLIEFD IN WEENEN GETROUWD IN HOLLYWOOD
GENIET! van de BETOOVERENDE MUZIEK van OSCAR STRAUSS. 7151

---

**CAPITOL Restaurant**

**Menu** heden 28 Maart 1930
**Gekookte Kakap met Caviar Saus**
7163 f 2.—

---

**„Magneetjes" à f 1.-**

---

K N I L M

**VLIEGT DINSDAGS**
NAAR
**SINGAPORE**

**REISDUUR SLECHTS 7 UREN**

met een half uur oponthoud te Palembang.

K N I L M

7153

---

# TOOTAL's GUARANTEE

**IT**

Slechts menschen met een zeer ruime beurs kunnen zich de weelde van het koopen van niet gegarandeerde stoffen permitteeren. Niet iedereen kan een paar keer per jaar zijne kleeding vernieuwen. Menschen met bescheiden middelen wenschen

## DUURZAME STOFFEN

welke niettegenstaande herhaaldelijk wasschen als nieuw blijven en hare origineele kleuren ook na lang gebruik behouden.

## TOOTAL GUARANTEED GOODS

kosten misschien iets meer, maar

**ZIJN IN HET GEBRUIK BESLIST GOEDKOOPER.**
**DE KWALITEIT IS DE HOOFDZAAK.**

Alle fabrikaten van TOOTAL dragen de

**TOOTAL GUARANTEE OF SATISFACTION,**

d.w.z. worden gegarandeerd voldoening te schenken. In gevallen van onvoldaanheid ten gevolge van fouten in het materiaal, verbindt fabrikant zich zulks te vervangen of het betaalde bedrag voor stof en maakloon te vergoeden.

Volledige inlichtingen bij Uwen leverancier en bij de Importeurs G. HOPPENSTEDT, BATAVIA-SEMARANG-SOERABAIA-PADANG-MEDAN.

Let s.v.p. op de speciale

## TOOTAL ETALAGES

Winkel Mij. „Onderlinge Hulp"

**TOKO DE ZON** **TOKO EUROPA**
**TOKO DE LUX** **TJOA TJOE POK**

7144

---

**DECA-PARK**

**LAURA LA PLANTE**
in

## „HOLD YOUR MAN".

Een allergeestigste Universal Productie.
Het is niet de kunst een man te KRIJGEN, doch hem te HOUDEN.
HEUSCH, DAMES, GIJ KUNT VAN LAURA LA PLANTE HEEL WAT LEEREN.

**Bershadsky orkest.**

Entrée f 2.— of 3 coupons. Aanvang 7 uur en 9.45

Zondagmiddag 4.45 KINDERVOORSTELLING door Het KINDER-ENSEMBLE „VARIA", ZANG, DANS, KOMEDIE.

Entrée voor kinderen f 0.60, geleiders f 0.90.

7156

---

## CAPITOL THEATER

**Hedenavond slechts eenmaal**
OPTREDEN VAN

**Het gevierde trio SPEENHOFF**

Aanvang 9 u. 45 Entrée f 2.40

In den vooravond vanaf 7 u.:
De buitengewoon komische William Fox Productie

**DE KONINKLIJKE BAKVISCH**

(THE EXALTED FLAPPER)
met de guitige SUE CAROL in de hoofdrol.

Entrée: Balcon f 2.40 Zaal f 1.80.

**BELANGRIJK !!!**
**Morgen, Zaterdagavond**
Optreden van
**TRIO SPEENHOFF**
in den vooravond zoowel als in den na-avond.
Reserveer tijdig Uw plaatsen.

Iederen morgen van 9 tot 11 gelegenheid tot plaatsbespreking voor de voorstellingen van denzelfden avond f 0.25.

**Op komst:** CONRADT VEIDT in DE LAATSTE VOORSTELLING. 7162

ABONNEMENTSPRIJS: f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75. Regeltarief f 0.50 per regel

# BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN — TWEEDE BLAD — Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOONS: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord). Na 5 uur 's midd. Welt. 429

## HANDEL EN NIJVERHEID.

### Amsterdamsche Beurs.

Slotkoersen (*Eigen Dienst*)

| | 27 Mrt. |
|---|---|
| H.V.A. | 540 |
| Kol. Bank | 203 |
| N.I. Handelsbank | 157 |
| Certif. N. H. Mij. | 172 |
| „ N. I. Escompto Mij. | 86 |
| Kon. Olie | 395 |
| 6% Indië 1922 | 102 1/8 |
| Ned. Scheepv. Unie | 179 |
| Lindeteves | 142 |
| K. P. M. | 207 |
| Deli Spoorweg Mij. | 199 |
| Java China Japan Lijn | 94 |

Slotkoersen (*Aneta*).

| | 26 Maart | 27 Maart |
|---|---|---|
| Javasche Bank | — | 307 |
| Amsterdamsche Bank | — | 186 |
| Twentsche Bank | — | — |
| Incasso Bank | 123 | — |
| N.I. Escompto Mij. cert. | 85 | 85 |
| Certif. N.H.M. | 169 | 171 |
| Handelsbank | 157 | 156 |
| Koloniale Bank | 200 | 200 |
| Scheepvaart Unie | 176 | 178 |
| Kon. Paketv. Mij. | 204 | 205 |
| Java China Japan Lijn | 94 | 92 |
| Holl. Amerika Lijn | — | 37 |
| Kon. Stoomboot Mij. | — | — |
| N.I. Spoorweg Mij. | 194 | 195 |
| Delispoor | 191 | — |
| Sem. Cher. Stoomtr. Mij. | 140 | 140 |
| Sem. Joana Stoomtr. Mij. | — | 154 |
| Gas Mij. | — | — |
| Gas Mij. Nat. Bezit | — | 232 |
| Aniem | — | — |
| Aniem Nat. Bezit | — | — |
| Internatio | 250 | 249 |
| Lindeteves | 141 | 141 |
| Maintz en Co. | 141 | — |
| Philips | 443 | 455 |
| Margarine Unie | 336 | — |
| v. Berckels Patent | — | 150 |
| A. K. U. | — | — |
| Hollandsche kunstzijde | 81 | — |
| Koninklijke Olie | 395 | 394 |
| Tarakan | — | 361 |
| Alg. Exploratie Mij. | 167 | — |
| Handelsverg. „Amsterd." | 529 | 538 |
| Cultuur Mij. „Vorstenl." | 146 | 146 |
| Suiker Cultuur | — | 213 |
| Suiker Unie | 240 | — |
| Poerworedjo | 57 | 56 |
| Java Cultuur Mij. | — | 391 |
| Amsterdam Rubber | 146 | 147 |
| Soerowinangoen | — | 170 |
| Basilam | 79 | — |
| Sumatra Rubber | — | 142 |
| Bandar Rubber | — | — |
| Deli Batavia Rubber | 107 | — |
| Kedeng Lemboe | — | 290 |
| Malabar | — | 371 |
| Gedeh | — | — |
| Deli Maatschappij | — | 374 |
| Senembah | — | — |
| Deli Bat. Tabak Mij. | 386 | — |
| Cultuur Mij. de Oostkust | — | 97 |
| Simau | — | 595 |
| Redjang | — | 90 |
| Billiton B | — | — |
| Singkep Tin A | 190 | — |
| Boeton | — | 168 |

*

Rubber vast. Suiker en tabak willig voor hoofdsoorten. Scheepvaart beter gestemd. Olie iets lager. Margarine-Unie en Philips zeer vast. Stemming opgewekt.

### Officiëele Koersen der Beurs te Batavia.

(*Nadruk Verboden*).

Nabeurs op 27 Maart.

| | |
|---|---|
| Escompto certif. | 86 |
| Internatio | 250 |
| Sem. Cher. Tr. | 142 1/2 |
| Kon. Olie | 393 3/4 |
| Cities Service | 40 1/2 doll. |
| 4 1/2% Oblig. Ind. Leen. '26 A/B | 96 3/4 |
| Malabar | 365 |

Afgedane Fondsen op 28 Maart

| | Openingsk. laagste | Openingsk. hoogste | Slotkoersen laagste | Slotkoersen hoogste |
|---|---|---|---|---|
| Javasche Bank | 309 3/4 | 309 3/4 | — | — |
| Amst. Bank | 189 3/4 | 189 3/4 | — | — |
| Escompto cert. | 86 1/4 | 86 1/4 | 86 1/4 | 86 1/4 |
| Unie | 177 1/2 | 177 1/2 | 177 1/2 | 177 1/2 |
| N.I. Spoor | 194 3/4 | 195 | — | — |
| Sem. Cher. Tr. | 141 | 142 | 141 1/4 | 141 1/2 |
| Redj. Lebong | 93 3/4 | 93 3/4 | 93 3/4 | 93 3/4 |
| Holl.-Siam | 40 3/4 | 40 3/4 | 40 1/4 | 40 1/2 |
| Kon. Olie | 394 | 394 | 394 1/2 | 394 1/2 |
| Cities Service Coy. | 41 1/4 | 41 1/4 | 41 1/4 | 41 1/4 doll. |
| Bali en Lombok | 115 | 115 | — | — |
| 4 1/2% Oblig. Ind. L. '23 E | 96 1/4 | 96 1/4 | — | — |
| 4 1/2% „ Ind. L. '26 A/B | 96 1/2 | 96 5/8 | — | — |
| „ „ à 500 | 96 1/2 | 96 1/2 | — | — |
| 5% „ Gem. Cred. Bank | 97 | 97 | — | — |
| Sem. Stb. Pr. Veer | 210 | 210 | 210 1/2 | 210 1/2 |
| Amsterdam Rubber | 150 | 151 | — | — |
| Vergde Pr. Veren | 115 | 115 | — | — |
| Preanger Hotel | 109 | 110 | — | — |
| Sumatra Rubber | 139 1/2 | 139 1/2 | — | — |
| Certif. N. H. Mij. | — | — | 170 | 170 |
| H.V.A. | — | — | 540 | 540 |
| 4 1/2% Oblig. Ind. L. '23 E à 500 | — | — | 96 1/2 | 96 1/2 |
| 6% „ Doll. L. '22 A | — | — | 101 1/2 | 101 1/2 |
| 6% „ Doll. L. '22 B/C | — | — | 101 1/2 | 101 1/2 |
| Alg. Expl. Mij. | 170 | 170 | 170 | 170 |

Fondsen waarvan geen afdoeningskoersen op 28 Maart '30.

| | Vraag | aanbod |
|---|---|---|
| Cert. N. H. M. | 168 | 171 |
| Handelsbank | 155 | 159 |
| Kol. Bank | 198 | 205 |
| Escompto aand. | 85 | — |
| H.V.A. | 533 | 545 |
| Cult. Mij. Vorstenl. | 145 | — |
| Internatio | 246 | 250 |
| Lindeteves | 138 | — |
| Bandoeng Kinine gew. | — | 300 |
| Bandoeng Kinine pref. | 145 | 150 |
| Japanlijn | 90 1/2 | 95 |
| K. P. M. | 205 | 210 |
| Deli Spoor | 196 | 200 |
| Sem. Joana Tram | 150 | 160 |
| Serajoedal Tram | 140 | — |
| N.I. Tram | 4 | 7 1/2 |
| Oost Java Tram | 15 | — |
| Poerworedjo | 56 1/4 | 57 1/4 |
| Malang Tr. | 110 | — |
| Simau | 595 | 605 |
| Expl. Mij. Ned. Indë | — | 195 |
| Gas Nat. bezit | 225 | — |
| Solo Electr. Mij. | 350 | 420 |
| Gebeo | 210 | 220 |
| Banjoemas Electr. Mij. | 122 1/2 | 130 |
| Sum. Electr. Mij. | — | 110 |
| Rembang Electr. Mij. O.E. | 105 | 112 1/2 |
| id. N.E. | — | 110 |
| 5% Oblig. Ind. Leen. '15 | 100 1/2 | — |
| 5% „ „ '16 | 100 1/4 | 100 3/4 |
| 5% „ „ 17 | 100 1/4 | 100 3/4 |
| 6% „ Doll. L. '22 A | 101 1/2 | 101 3/4 |
| 6% „ Doll. L. '22 B/C | 101 1/2 | 101 3/4 |
| 5% „ Ind. L. '23 A | — | 101 |
| 4 1/2% „ Ind. L. '29 | 96 5/8 | 96 7/8 |
| „ „ „ à 500 | — | 97 |
| 5% „ Gebeo | — | 100 |
| 5 1/2% „ Gebeo | 100 1/2 | 101 |
| 6% Pdbr. Java Hyp. Bank | 102 | 103 |
| 6% Oblig. Hotel des Indes | 100 | — |
| Stroohoedenveem | 105 | — |
| Batavia Veem | 75 | 81 |
| Java Veem | — | 165 |
| Tegalsch Pr. Veer | — | 260 |
| Java Sum. Hand. Mij. | 99 | 100 |
| Ardjoena | — | 132 |
| Bandjarwangi | 180 | — |
| Basilam | — | 80 |
| Gedeh | 175 | — |
| Malabar | 360 | 365 |
| Michiels Arnold. | 240 | — |
| Moelia | — | 25 |
| Perbawatie | 195 | — |
| Tjimonteh | 210 | 250 |

*

Onze beursmedewerker meldt:

Hoewel de marktstemming opnieuw gunstiger was, bleven de omzetten nog beperkt.

Suiker- en Scheepvaartpapier waren beter; van de 1e rubriek liep H.V.A. tot 540, waartoe koopers bleven, terwijl Scheepvaart-Unie een paar punten monteerde.

Sporen waren verdeeld en hooger voor N.I.S. Sem.-Cheribon St. tram een punt lager.

In de mijnbouwafdeeling trokken Redjangs eenige belangstelling op verhoogd niveau, hoewel later weer eenig aanbod naar voren trad.

Oliefondsen waren prijshoudend voor Kon. Olie en 1 punt beter voor Cities Service.

Ook rubbers waren beter. Op A'damrubber werd 150 geboden.

Leeningen prijshoudend.

### Wisselkoersen.

| | Factorij. | Escompto Mij. | Handelsbank. |
|---|---|---|---|
| T. T. A'dam | 100 1/8 | 100 1/8 | 100 1/8 |
| Zicht A'dam | 99 7/8 | 99 7/8 | 99 7/8 |
| 2 m/d A'dam | 99 3/4 | — | — |
| 3 m/d A'dam | 99 1/2 | — | — |
| 4 m/d A'dam | 99 1/4 | — | — |
| 6 m/d A'dam | 98 3/4 | — | — |
| T. T. Londen | 12.15 | 12.13 3/4 | 12.13 3/4 |
| Zicht Londen | 12.12 1/2 | 12.11 1/4 | 12.11 1/4 |
| 30 d/z Londen | 12.10 | — | — |
| 3 m/z Londen | 12.02 1/2 | — | — |
| T. T. Australië | 11.40 | 11.41 1/4 | 11.41 1/4 |
| Zicht Australië | 11.37 1/2 | 11.38 3/4 | 11.38 3/4 |
| T. T. Amerika | 2.49 3/4 | 2.49 3/4 | 2.49 3/4 |
| Zicht Amerika | 2.49 1/4 | 2.49 1/4 | 2.49 1/4 |
| T. T. Frankrijk | 10 1/8 | 10 1/8 | 10 1/8 |
| Zicht Frankrijk | 10 | 10 | 10 |
| Zicht België (Belga) | 35 | 35 | 35 |
| T. T. Duitschl. | 59 7/8 | 59 7/8 | 59 7/8 |
| Zicht Duitschl. | 59 3/4 | 59 3/4 | 59 3/4 |
| Zicht Zwitserl. | 48 1/2 | 48 3/8 | 48 1/2 |
| Zicht Italië | 13 3/8 | 13 3/8 | 13 3/8 |
| Zicht Stockholm | 67 1/4 | 67 | 67 1/4 |
| Zicht Oslo | 67 | 67 | — |
| Zicht Kopenh. | 67 1/8 | 67 | 67 |
| T. T. Colombo | 90 3/4 | — | — |
| T. T. Japan | 1.24 | 1.23 1/2 | 1.23 3/4 |
| Zicht Japan | 1.23 3/4 | 1.23 1/4 | 1.23 1/2 |
| Zicht Manilla | 1.25 | 1.24 1/2 | 1.24 3/4 |
| T. T. Hongkong | 94 1/2 | 96 | 93 3/4 |
| T. T. Shanghai | 1.19 | 1.21 | 1.19 |
| T. T. Amoy | 88 | — | 86 1/2 |
| T. T. Singapore | 1.40 5/8 | 1.40 1/2 | 1.40 5/8 |
| T. T. Br.-Indië | 90 1/2 | 90 1/2 | 90 1/2 |

**Batavia**, 28 Maart '30.

### Amsterdamsche Wisselkoersen.

(*Aneta*).

| | 26 Maart | 27 Maart |
|---|---|---|
| Prolongatierente | 2 | 2 1/4 |
| A'dam-Java | 99 1/2 | 99 1/2 |
| A'dam-Londen | 12.12 5/8 | 12.12 1/2 |
| A'dam-New-York | 2.49 1/16 | 2.49 5/32 |
| A'dam-Parijs | 9.75 7/8 | 9.75 1/2 |

### Officiëele Producten-Noteeringen.

Opgave van de producten-noteeringen der Handelsvereeniging Batavia en de Ned. Ind. Ver. v/d Rubberhandel, loopende van 27 Maart '30 12.30 u. n. m. tot 28 Maart '30 12.30 u. n. m.

| | gedaan gisteren | gedaan heden | laatste vraag | laatste aanb. |
|---|---|---|---|---|
| **Rubber** (per 1/2 K.G.) Java-Std.-Sheets | | | | |
| Maart | — | — | 39 3/4 | 40 |
| April/Mei | — | 40 | 40 | — |
| Java-Std.-Crepe | | | | |
| Maart | — | — | 39 3/4 | 40 |
| Maart/April | — | — | 40 1/2 | — |
| **Palembang Robusta koffie** (per 100 K.G.) E.K. Bat. ready | | | | |
| Maart/April | — | — | 40 1/2 | 40 7/8 |
| April/Mei | — | 40 7/8 | 40 1/2 | 40 7/8 |
| Mei/Juni | 41 1/2 | 40 7/8 | — | — |
| **Zwarte Lampong Peper.** (per 100 K.G.) E.K. Bat. ready | | | | |
| Maart | — | — | 110 7/8 | 111 3/4 |
| Maart/April | — | — | 110 7/8 | 111 3/4 |
| **Witte Muntok Peper.** (per 100 K.G.) E. K. Bat. ready | | | | |
| Maart | — | — | 136 | 139 3/4 |
| Maart/April | — | — | 136 | 139 3/4 |

### Productenmarkt Batavia.

Rubber smoked sheets en crepe f 0,39 3/4 vraag, f 40 aanb.

Palembang Robusta Mrt./Apr. f 25 1/4 verk. Mei f 25 koop.

Peper-Lampongs April/Mei f 67 1/2 koop., f 69 verk.

Peper-Muntok Apr./Mei f 84 k., f 86 verk.

Citronella-olie ready A f 3,— k., f 3.05 aanbod.

### Productenmarkt Soerabaja.

SOERABAJA, 28 Maart (*Aneta*). Suiker superieur ready f 10 5/8 vraag, f 10 3/4 aanb. Maart idem April idem Mei f 10 7/8 vraag, f 11 aanb.

Hoofdsuiker ready f 10 1/8 vraag, f 10 1/4 aanb. Markt vast.

Rubber sheets f 40 ged. Markt vast.

Koffie onveranderd.

### Rubber-Noteeringen.

(*Reuter's Handelsdienst via Aneta*).

Singapore.

| | 27 Mrt. 10 u. v.m. | 28 Mrt. 10 u. v.m. |
|---|---|---|
| Sheets spot | 25 | 25 1/4 |
| Crêpe spot | 25 | 25 1/4 |
| Sheets Apr. | 25 1/2 | 25 3/4 |
| „ Juli/Sept. | 27 3/8 | 28 |
| „ Oct./Dec. | 29 | 29 |
| Medium blankets Mrt./Apr. | 22 1/4 | 22 1/4 |
| Remilled native rolled bark Mrt./Apr. | 14 1/4 | 14 1/4 |

Heden opende de markt nominaal.

Londen.

| | | 26 Mrt. open. not. | 26 Mrt. slot not. | 27 Mrt. open. not. | 27 Mrt. slot not. |
|---|---|---|---|---|---|
| Sheet spot | koop. | 7 5/8 | 7 9/16 | 7 9/16 | 7 9/16 |
| | verk. | — | 7 5/8 | — | 7 5/8 |
| „ Mei | koop. | — | 7 11/16 | — | 7 11/16 |
| | verk. | — | 7 3/4 | — | 7 3/4 |
| „ Apr./Juni | koop. | — | 7 15/16 | — | 7 15/16 |
| | verk. | — | 8 | — | 8 |
| Crêpe spot | koop. | — | 7 3/4 | — | 7 7/16 |
| | verk. | — | 7 1/2 | — | 7 9/16 |

De markt opende en sloot kalm.

New-York.

| | | 26 Mrt. 4 u. n.m. | 27 Mrt. 4 u. n.m. |
|---|---|---|---|
| Crêpe spot | koop. | 15 1/2 | 15 3/8 |
| Sheet spot | koop. | 15 1/4 | 15 1/8 |
| | verk. | 15 1/2 | 15 3/8 |
| „ Mrt. | koop. | 15 1/2 | 15 1/2 |
| „ Apr./Juni | koop. | 16 1/4 | 16 1/4 |
| | verk. | 16 1/2 | 16 1/2 |

Markt kalm en willig.

*Slotnoteeringen.*

| | | 26 Mrt. | 27 Mrt. |
|---|---|---|---|
| Sheet spot | koop. | 15 1/8 | 15 1/4 |
| | verk. | 15 3/8 | 15 3/8 |
| Apr./Juni | koop. | 16 1/8 | 16 1/8 |
| | verk. | 16 3/8 | 16 3/8 |

Markt sloot prijshoudend.

### Peper-Noteeringen.

Londen.

| | 26 Mrt. | 27 Mrt. |
|---|---|---|
| Zwarte Singapore cif. Londen Jan./Mrt. | 12 gen. | 12 gev. |
| Witte Muntok cif. Londen Mrt./Mei | 15 1/2 ged. | 15 1/4 ged. |
| Zwarte Lampong cif. Londen Mrt./Mei | 11 3/4 ged. | 11 3/8 ged. |

### Tin-Noteeringen.

Singapore.

| | 27 Mrt. | 28 Mrt. |
|---|---|---|
| Verkocht | — | 150 tons |
| Prijs (per picol) | — | 86 doll. |

Londen.

27 Mrt.

Slottransacties in den namiddag:

| | |
|---|---|
| Ready per ton (standard) | — |
| 3 mds. levering | 170 1/2 pd.st, |

New-York.

| 26 Mrt. | 27 Mrt. |
|---|---|
| 37 5/8 doll. | 37 1/2 doll. |

Markt prijshoudend.

### Copra.

Londen.

27 Mrt.

Mrt./Apr. 21 pd.st. 3 sh. 9 d. nom.

### Dividenden.

'S-GRAVENHAGE, 27 Maart (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Kediri-tram Mij. 13 pct. Malang tram Mij. 9 pct.



## De Landsmiddelen.

### Januari 1930.

De totale opbrengst der Landsmiddelen bedroeg in verslagmaand f 53.217.427 tegen f 51.899.647 in dezelfde maand van het vorige jaar. Hierbij moet evenwel een in Januari 1929 ontvangen uitkeering aan Nederlandsch-Indië uit de Nederlandsche oorlogswinstbelasting ad circa f 0.53 m/m niet worden medegeteld, zoodat het voordeelig verschil f 0.788 m/m bedraagt. In deze vermeerdering werd bijgedragen door de:

| | | |
|---|---|---|
| belastinggroep | meer | f 0.541 m/m |
| monopolies | „ | „ 0.593 „ |
| producten | minder | „ 0.166 „ |
| bedrijven | „ | „ 0.528 „ |
| allerlei middelen | meer | „ 0.348 „ |

De ontvangsten bleven in totaal f 5.948 m/m beneden het 1/12 deel der jaarraming, welk cijfer echter met een bedrag van f 0.875 m/m, zijnde de som der fractioneele ramingen van nog niet betaalde winstaandeelen, moet worden verminderd. Het dan verkregen nadeelig verschil ad circa f 5 m/m komt geheel voor rekening van de belastinggroep en van de producten, waarvan de ontvangsten resp. f 2.882 m/m en f 2.695 m/m beneden 1/12 deel van het totaal der jaarramingen bleven.

**Belastingen.**

Bij de *belastinggroep* valt in het oog, dat aan vennootschapsbelasting in verslagmaand ruim f 1.8 m/m meer werd ontvangen dan in Januari 1929. Deze gunstige uitkomst werd hoofdzakelijk verkregen door de ontvangst van achterstallige betalingen over het belastingjaar 1925 tot een bedrag van f 1.3 m/m. De opbrengsten der inkomsten- en personeele belasting gaven geen noemenswaardige verschillen met het vorige jaar. De verponding leverde echter f 1.1 m/m meer op, aangezien in Januari 1929 de aanslag in deze heffing voor het tijdvak 1928/1932 nog slechts zeer gedeeltelijk had plaats gehad. Het bovengenoemde groote verschil bij deze groep met de raming komt tot een bedrag van f 2.3 m/m voor rekening van de landelijke inkomsten, die in den aanvang van elk jaar immer traag plegen te vloeien. De maandopbrengst was slechts f 0.072 m/m lager dan in Januari 1929.

Bij de indirecte belastingen valt op te merken, dat het invoerrecht in verslagmaand, dat weliswaar t.a.v. de gelijknamige maand van het vorige jaar een lagere opbrengst gaf ad. f 0,685 m/m, nog gunstig afsteekt bij de ontvangsten in de onmiddellijk aan verslagmaand voorafgegane maand, welke met f 0,621 m/m werden overtroffen. Dit recht overschreed het 1/12 deel der jaarraming, dat f 0,783 m/m hooger was dan in 1929, nog met f 0,112 m/m. Het uitvoerrecht gaf daarentegen een tegenvaller, zoowel in vergelijking met de maand Januari van het vorige jaar als met de raming en wel tot bedragen van resp. f 0,189 m/m en f 0,297 m/m. Deze afname is een gevolg van den minder gunstigen economischen toestand, veroorzaakt door de daling van de verkoopprijzen der uitvoerproducten. Ook bij de accijnzen waren de ontvangsten lager dan in het vorige jaar en lager dan de raming deed verwachten (f 0,199 m/m en f 0,557 m/m), welke daling uitsluitend is toe te schrijven aan de lagere opbrengst van de lucifersaccijns ten gevolge van minderen invoer van dit artikel wegens de door over-import verkregen groote voorraden.

Bij het statistiekrecht doet zich hetzelfde verschijnsel voor als bij het uitvoerrecht, de opbrengst was circa f 0,06 m/m lager dan in Januari 1929 en f 0,058 m/m lager dan de raming deed verwachten; het zegelrecht daarentegen gaf aldus vergeleken gunstige uitkomsten tot bedragen van resp. f 0,028 m/m en f 0,074 m/m. De opbrengst der slachtbelastingen welke in verslagmaand vrijwel gelijk was aan die in de gelijknamige maand van het vorige jaar, bleef f 0,147 m/m beneden het evenredige deel der jaarraming.

**Monopolies.**

Bij de *monopolies* blijkt de opbrengst der opiumregie in verslagmaand wederom lager te zijn geweest dan in dezelfde maand van het vorige jaar (f 0,195 m/m). Zij bleef tot een bedrag van f 0,132 m/m beneden het 1/12 deel der jaarraming. De minder gunstige economische toestand is uiteraard ook op dit middel van invloed. Bij het zoutmonopolie kan een belangrijk hoogere opbrengst worden geconstateerd.

Deze overtrof die in Januari 1929 met f 0,447 m/m en de verwachting met f 0,51 m/m. De detailverkoop van verpakt zout werd, evenals dit vroeger reeds geschiedde aan de provincies West- en Oost-Java, in verslagmaand overgedragen aan de provincie Midden-Java. Deze overdracht zal verminderde ontvangsten ten gevolge hebben wegens de mede aan laatstgenoemd gebiedsdeel verleende usantieele 40 pct. reductie op den regieprijs, waarop bij de jaarraming tot een bedrag van f 1.786 m/m. werd gerekend. De belangrijke overschrijding van het 1/12 deel der jaarraming werd veroorzaakt door de levering van verpakt zout aan de provincies bij groote hoeveelheden tegelijk. Hierdoor verkrijgen de maandopbrengsten een onregelmatig verloop, hetgeen zuivere vergelijkingen onmogelijk maakt. De opbrengst van de pandhuizen was in verslagmaand lager dan die in de laatste maanden van het vorige jaar, doch f 0,34 m/m hooger dan in Januari 1929. Zij bleef f 0,0008 m/m beneden het evenredig gedeelte der jaarraming, dat f 0,045 m/m hooger was dan in 1929.

**Producten.**

Bij de *productengroep* bleven alle uitkomsten wederom beneden de verwachting. Weliswaar bracht de tinverkoop in verslagmaand f 0.077 m/m meer op dan in Januari 1929, doch de daaruit verkregen ontvangsten bleven f 0.297 m/m beneden het 1/12 deel der jaarraming. De uitkomsten der steenkolenmijnen geven eenzelfde beeld met bedragen van f 0.032 m/m en f 0.91 m/m, waarbij echter valt op te merken, dat bij deze mijnen in de eerste maanden van elk jaar immer belangrijke bedragen nog te vorderen blijven. De lagere uitkomsten van het boschwezen in vergelijking met die in dezelfde maand van 1929 en met 1/12 jaarraming, tot bedragen van resp. f 0.165 m/m en f 0.996 m/m, houden verband met nog ongeboekte belangrijke met andere diensten te verrekenen bedragen wegens geleverd djatihout. De uitkomsten van de rubber- en kina-ondernemingen geven geen zuiver beeld, aangezien de verkoop dezer producten bij kavelingen geschiedt, waardoor onregelmatige opbrengstcijfers worden verkregen. De goud- en zilvermijnen gaven een tegenvaller t.a.v. het vorige jaar zoowel als t.a.v. het evenredige deel der jaarraming tot bedragen van f 0.037 m/m en f 0.022 m/m.

**Bedrijven.**

De *bedrijven* geven sterk afwijkende uitkomsten te zien. Van de S.S. en Tramwegen waren de ontvangsten in verslagmaand in totaal f 0.661 m/m minder dan in Januari 1929. Deze achteruitgang komt tot een bedrag van f 0.638 m/m voor rekening van de S.S. op Java hoofdzakelijk als gevolg van de sedert 1 October 1929 geldende lagere tarieven op de Westerlijnen. De P.T. en T. ontvangsten staken gunstig af bij die in de eerste maand van 1929 en bij de raming tot bedragen van resp. f 0.042 m/m en f 0.098 m/m. Vergelijking met het vorige jaar geeft het volgende beeld:

| | | |
|---|---|---|
| posterijen | meer | f 7.135 |
| telegrafie | minder | „ 26.369 |
| telefonie | meer | „ 90.997 |
| andere ontvangsten | minder | „ 29.723 |

waaruit blijkt dat de gunstige totaaluitkomst werd verkregen door de hoogere opbrengsten der telefonie, waarin de radio-telefonie tot f 9.529 bijdroeg.

Het havenwezen vertoont een opbrengstcijfer, dat door de belangrijke halfjaarlijksche ontvangst aan kadehuur geen vergelijking met de raming toelaat. De meeropbrengst t.a.v. het vorige jaar werd hoofdzakelijk verkregen uit de diverse bedrijfsontvangsten van de haven Soerabaja. Aan goederengeld werd in totaal f 44.422 minder ontvangen dan in Januari 1929. Bij den baggerdienst, den dienst voor W. en E. en de Landsdrukkerij bleven de geboekte ontvangsten beneden de werkelijke uitkomsten, omdat bij deze bedrijven de over de eerste maand van elk jaar nog te vorderen of te verrekenen bedragen daarin niet werden opgenomen.

**Allerlei.**

Bij de groep *allerlei middelen* werden in verslagmaand onder het hoofd afstand van grond wederom meer ontvangsten geboekt dan in dezelfde maand van 1929 en meer dan de raming deed verwachten tot bedragen van resp. f 0.1 m/m en f 0.477 m/m, verkregen door de krachtige invordering van achterstalligen canon. Aan cijns en vast recht van mijnconcessies werden nog geen ontvangsten geboekt; deze rechten worden immer bij groote bedragen tegelijk voldaan.

## Bat. Nieuwsblad.

In de heden gehouden aandeelhoudersvergadering der Ned.-Ind. Drukkers- en Uitgevers Mij (de uitgeefster van het *Bat. Nieuwsblad*) werd het dividend evenals vorige jaren vastgesteld op 6 pct. De heer W. Price (Tiedeman & Van Kerchem) werd herbenoemd als commissaris, terwijl de heer L.J.S. van Leeuwen (Ned. Handel Mij.) in de plaats van den heer B.F. Hagenzieker tot president-commissaris werd gekozen.

Uit het Jaarverslag blijkt dat de toestand der Mij. zeer gunstig is. Zoowel de advertentie-opbrengst als de abonnementsgelden en de couranten-verkoop bewegen zich in stijgende lijn. Zetterij en Drukkerij worden geleidelijk-aan gemoderniseerd.

Het *Bat. Nieuwsblad* wordt sinds eenigen tijd ook ten verkoop aangeboden in Parijs en Zuid-Frankrijk en met bevredigende resultaten.

## Oppositie tegen Octrooien.

Het Kantoor voor den Industrieelen Eigendom te Weltevreden maakt hierbij bekend, dat volgens mededeeling van den Octrooiraad te 's-Gravenhage op 15 Maart 1930 zijn openbaar gemaakt o.m. de hieronder volgende octrooi-aanvragen:

No. 558 Ind. kl. 59 b 4. Inrichting voor het tegengaan van de ontzegeling van de zuigbuis van een centrifugaalpomp door toelating van gas van gereduceerde spanning N.V. Gemeenschappelijk Mijnbouw Maatschappij „Billiton" te 's Gravenhage.

No. 561 Ind. kl 45 f 21. Rubbertapmes. Jules Bosch, te Weltevreden, Java Ned. Oost-Indië.

No. 579 Ind. kl. 6 b 16. Werkwijze en inrichting voor het bereiden van een brandbaar gasmengsel uit melasse door middel van een anaerobe, gisting. N.V. Vereenigde Klattensche Cultuur Maatschappij, te 's Gravenhage.

No. 35193 Ned. kl. 23 b 5. Werkwijze voor het draken van koelwaterstofoliën. Russell Kerklan Collins, te Fort Worth, Texas, Ver. St. v. Am.

No. 36413 Ned. kl 23 b 5 (28a1; 6f 1). Toestel voor het verwijderen van den vasten inhoud van kraakketels en derg. door middel van een om haar as roteerende stang met boorkap. Beacon Oil Company, te Evereet, Massachusetts, Ver. St. v. Am.

No. 37.852 Ned. kl. 23 b 5. Werkwijze voor het winnen van laag kokende koelwaterstoffen uit hooger kokende I G. Farbenindusrie Aktien Gesellschaft, te Frankfort a.d. Main.

No. 38474 Ned. kl. 5 a 23. Boorkroon met draaiende conische freesrollen. Clarence Edward Reed, te Wichita, Kansas, Ver. St. v. Am.

No. 38.313 Ned. kl. 79 b 13 (45e.14) Machine voor het losmaken en uitspreiden van gesneden tabak, voordat deze naar een sigarettenmachine wordt gevoerd. Neuerburgsche Verwaltungsgesellschaft m.b. H. te Keulen.

No. 39.329 Ned. kl. 23 b 5. Werkwijze voor de bereiding van koolwaterstoffen met lager moleculair gewicht uit koolwaterstoffen met hooger moleculair gewicht. N.V. De Bataafsche Petroleum Maatschappij, te 's Gravenhage.

No. 39330 Ned. kl. 12 o 19. Werkwijze voor het splitsen van koolwaterstoffen met een kookpunt tot circa 40° C. N.V. De Bataafsche Petroleum Maatschappij te 's Gravenhage.

No. 40507 Ned. kl. 79 a 2 (81 a 64). Inrichting voor het losmaken en gelijktijdig van stof bevrijden van gesneden tabak gedurende het pneumatisch transporteeren daarvan. United Cigarette Machine Company Aktiengesellschaft, te Dresden.

No. 43.805 Ned. kl. 45 a 20. Werkwijze en machine voor het graven van geulen, waarbij de in den vorm van een langen balk uitgesneden grond door een centraal mes in twee deelen wordt gesplitst, die aan weerszijden van de geul worden afgelegd, Hendrikus Augustus Giesberger, wonende suikerfabriek Gempol b. Cheribon, Java, Ned. Oost-Indië.

## ALGEMEENE VERGADERINGEN.

Zaterdag, 29 Maart 1930. N.V. Oteva, ten kantore der vennootschap Koningsplein West I, Weltevreden, 6.30 u.n.m.

Maandag 7 April 1930. N.V. Buitenzorgsche Hulpbank, in het Gebouw der Loge „Excelsior" te Buitenzorg, 6 30 u. n.m.

Woensdag 9 April 1930. N. V. Algemeen Nieuws- en Telegraaf-Agentschap Aneta, ten kantore der vennootschap, 8.30 uur v.m.

Zaterdag 12 April 2930. N.V. Cultuur Maatschappij „Bodjong Datar," ten kantore der vennootschap, Kali Besar Oost Nos. 5/7, 11 uur v.m.

Donderdag 17 April 1930. N.V. Cultuur Maatschappij „Papandajan", ten kantore der directie (Geo Wehry en Co.), Batavia, 9 uur v.m.

id. N.V. Cultuur Maatschappij „Boekit Lawang," ten kantore der directie (Geo Wehry en Co.), Batavia, 9.15 uur v.m.

id. N.V. Assam Thee Onderneming „Soemadra," ten kantore der directie (Geo Wehry en Co), Batavia, 9.30 uur v.m.

id. N.V. Assam Thee Onderneming „Ardjoena," ten kantore der directie (Geo Wehry en Co), Batavia, 9.45 uur v.m.

Zaterdag 26 April 1930. Cultuur Maatschappij „Pasir Nangka," ten kantore der vennootschap, Laan Raden Saleh no. 47, Weltevreden, 11 uur v.m.

Maandag 28 April 1930. N.V. Handel Maatschappij v/h Wemmes en Co., ten kantore der Maatschappij, te Pontianak, 10 uur v.m.

Dinsdag 29 April 1930. N.V. Handel Maatschappij v/h Kwee Khai Hak Bros, ten kantore der Maatschappij, te Pontianak 10 uur v.m.

Donderdag 8 Mei 1930. N.V. Landbouw Maatschappij „Radjamandala," ten kantore der vennootschap, Kali Besar Oost 5/7, 12 uur m.

Zaterdag 28 Juni 1930. N.V. Cultuur Maatschappij „Soerowinangoen" ten kantore van de directie (Geo Wehry en Co.), Batavia, 9 1/2 uur v.m.

Donderdag 10 Juli 1930. N.V. Cultuur Maatschappij „Goalpara", ten kantore der directie (Geo Wehry en Co.), Batavia, 9 uur v.m.

id. N.V. Cultuur Maatschappij „Tjisampora," ten kantore der directie (Geo Wehry en Co), Batavia 9.15 uur v.m.

id. N.V. Rubber Maatschappij „Basilam," ten kantore der directie (Geo Wehry en Co.), Batavia, 9.30 uur v.m.

## Radio-Nieuws.

### Programma's.

**Phohi.**

Vrijdag, 28 Maart.

1. Ouverture Preciosa — C.M. von Weber.
2. Geschichten aus dem Wiener Wald, Wals — Joh. Strauss.
3. Potpourri aus der Operette „Das Dreimäderlhaus" — Fr. Schubert — Berté.

Intermezzo o.a. Solist enz.

4. Frühlingsrauschen — Ch. Sinding.
5. Sous la Feuillé — F. Thomée.
6. Jeux d' Enfents (Kinderspiele) — C. Diset.

Marche, Berceuse, Inpromptu, Duo, Galop.

Intermezzo o.a. Solist enz.

7. Kleine Fantasie naar Richard Wagner's „Tannhäuser" — Fr. Eberle.
8. Hiswatha Tango — O. Sedelmaier.
9. Russischer Marsch — Emil Ohlsen.

Zaterdag, 29 Maart.

Nieuwe gramofoonplaten, Phohizaken. Intermezzo. Dansmuziek onder leiding van Loe Cohen.

**Batavia.** (*75 M.*)

Vrijdag, 28 Maart.

6.45— 7.30 Kinderuurtje.
7.30 - 8 Rapporten en Autopraatje.
8 — 9 Hotelmuziek.
9 —10 heer v. Leeuwen met zingende zang begeleid op den vleugel door mej. Musther.

Zondag 30 Maart.

11—12 Heeren Jaap Brill en John Ramaker.
12— 1.30 Lunchmuziek.
7— 9 Muziek van Hotel der Nederlanden.
9—10 Mevr. J. Salk; zang begeleid op den vleugel door mej. Tony Baptiste.

**Soerabaja.**

Vrijdag 28 Maart '30.

S.R.V. 7 — 9 Parlophonprogramma.
Phohi 8.20—10.20 Concert.

Zaterdag 29 Maart '30.

S.R.V. 8 —10 Kunstavond mevrouw van Ranzow, zang de heer de Lucia, piano.
Goldberg 6 — 8 Gramofoonmuziek.
Phohi 8.20—10.20 Dansmuziek.

## OFF. BERICHTEN.

### CIVIEL DEPARTEMENT.

Toegekend: B.b. van den lande, de rang en titel van gouverneur, aan den resident van Sumatra's Westkust, G. F. E. Gonggrijp.

Benoemd: met ing. van 2 Mei '30 tot gouverneur van Molukken J. G. Larive, thans residentie der Westerafd. van Borneo.

Verleend: wegens gew. redenen, met ing.: van 31 Maart '30 een binnenl. verlof voor den tijd van vier maanden b.b. van den lande, aan den schrijver 1ste klasse bij de fabriekmatige bewerking en verpakking van den dienst der zoutregie te Krampon (Sampang) Raden Tabrani Tjokroadinoto;

van 25 April '30, een binnenl. verlof voor den tijd van vier maanden b.b. van den lande, aan de tijd. onderwijzeres der 3de kl., geplaatst aan de openb. Eur. lag. school te Koepang mevr. J. C. Verdier geb. Livain.

Ontslagen: uit 's lands dienst, de gew. onderwijzeres bij het openb. Inl. lager onderwijs, laatstelijk geplaatst aan de IIe klasse school te Gondang (gouvt. Soerakarta), Salimin alias Soemodihardjo, met bep., dat dit ontslag moet worden geacht te zijn ingeg. op 29 Jan. '30.

S.S.- en Tramwegen.

Bepaald: dat geplaatst blijven op het hoofdkantoor van het bedrijf der staatsspoor en tramwegen op Java (dienstvak administratie afdeeling personeele zakenregistratuur) te Bandoeng, de benoemde 1ste commies (registratuur) mej. A. Ch. Laureys;

bij het bedrijf der staatsspoor en tramwegen op Java, de benoemde ingenieur 3de klasse ir. A.P. Baljet.

Benoemd: tot commies, mevr. C.H. Leidelmeyer, geboren Coolen, thans 1ste klerk, met bepaling, dat zij bij het bedrijf der staatsspoor en tramwegen in de buitengewesten (exploitatie van de Atjehtram) geplaatst blijft;

tot 1ste klerk, L.F. Metheuver en mevrouw A.J. Annuschek, geboren Buurman, thans resp. tijdelijk waarnemend 1ste klerk en tijdelijk 1ste klerk op maandgeld, met bepaling, dat zij bij het centraal kantoor (afdeeling personeele zaken) te Bandoeng geplaatst blijven.

Geplaatst: bij het centraal kantoor (kantoor van het hoofd van den magazijnsdienst) te Bandoeng, de benoemde boekhouder 1ste klasse Ph. A. Kuuhl;

op het hoofdkantoor van het bedrijf der staatsspoor en tramwegen in de buitengewesten te Bandoeng, de benoemde referendaris HMF. van de Pieterman.

Overgeplaatst: van het centraal kantoor (kantoor van het hoofd van den magazijnsdienst) naar het hoofdkantoor van het bedrijf der staatsspoor en tramwegen op Java (dienstvak administratieafdeeling financiën), de boekhouder 1ste klasse L.O. Watupongoh;

van den algemeenen bouwdienst naar het bedrijf der staatsspoor en tramwegen in de buitengewesten, de tijdelijk fungeerend ingenieur IIde klasse ir. W. Mulder, de tijdelijk opzichter M. Simons en de tijdelijk waarnemend opzichter J. van Tienen;

van het bedrijf der Staatsspoor en Tr. op Java (exploitatie Oosterlijnen) naar den algemeenen bouwdienst, de tijd. fungeerend ingenieur IIde kl. ir. H. van Merkom.

Boschwezen.

Toegevoegd: aan den opperhoutvester, beheerder van het boschdistrict Kedoe, den houtvester ir. H.W. Meindersma, thans belast met het beheer over het boschdistrict Banjoewangi.

Tijdelijk belast: nevens zijn eigen functiën met het beheer over het boschdistrict Banjoewangi, den opperhoutvester van het boschdistrict Djember B. Kruynen.

## Provinciale Raad.

### Eerste dag.

(*Vervolg.*)

Aan de orde is:

Verkiezing van gedeputeerden en van plaatsverv. gedeputeerden.

De voorzitter herinnert aan de discussies over de samenstelling van het college. Er zijn stemmen opgegaan voor vermeerdering van het aantal met 1 lid. Spr. vraagt of dit voorstel instemming heeft.

De heer Ostmeier vraagt naar de mogelijkheid van vermindering der salarissen van de Gedeputeerden.

De voorzitter meent dat z.i. hiertegen ernstige bezwaren bestaan.

De heer Savornin Lohman wijst er op dat door vermindering der toelagen de mogelijkheid opengesteld wordt het aantal leden te vermeerderen.

De heer Atik Soeardi bepleit de wenschelijkheid om het aantal gedeputeerden te vermeerderen.

De heer Kuneman heeft bezwaren tegen vermindering der vastgestelde salarissen aan gedeputeerden.

De voorzitter acht met gedeputeerden het college in zijn tegenwoordige samenstelling capabel voor zijn taak.

De heer Blaauw verklaart zich voor een samenstelling van het college, bestaande uit 2 Europeesche, 2 Inl. leden en 1 lid uit de groep Vreemde Oosterlingen.

Na eenig debat over en weer wordt in stemming gebracht het voorstel: vermeerdering van het college van gedeputeerden met 1 lid, welk voorstel met 35 tegen 4 stemmen wordt aangenomen, waarna in stemming wordt gebracht het voorstel om in verband hiermede den desbetreffenden begrootingspost met 9000 gulden te vermeerderen, en de toelage aldus te houden op 750 gulden per maand.

Het voorstel wordt aangenomen; alvorens intusschen een vijfde gedeputeerde kon worden verkozen, moet de goedkeuring der regeering op de begrootingswijziging worden afgewacht.

De heer Thamrin stelt vervolgens voor de verkiezing van alle gedeputeerden en van plaatsverv. gedeputeerden aan te houden totdat de goedkeuring der regeering zal zijn verkregen op de begrootingswijziging, welk voorstel in stemming gebracht en verworpen wordt met 25 — 14 stemmen.

Vervolgens komt aan de orde de stemming voor een gedeputeerde in de vacature-Vreede, welk lid zich herkiesbaar stelt. De heer Vreede wordt gekozen met 37 van de 38 stemmen.

Aan de orde is dan de vervulling van de vacature Blaauw. Ook de heer Blaauw is herkiesbaar.

De heer v.d. Bijlaart stelt den heer Scheuer candidaat.

Bij de stemming verkrijgt de heer Blaauw 26 stemmen, de heer Scheuer 9 en de heer de Savornin Lohman 3, zoodat de heer Blaauw is verkozen.

In de vacature-Yo Heng Kam wordt vervolgens de heer Yo Heng Kam herkozen, met 37 van de 38 stemmen.

In de vacature-Otto Soebrata wordt herkozen de heer O. Soebrata, eveneens met 37 stemmen.

Motie van der Veen.

De voorzitter stelt vervolgens voor over te gaan tot de behandeling van de volgende motie-van der Veen (C.S.)

> De Provinciale Raad overwegende, dat het gewenscht is, dat door het College van Gedeputeerden voor elk Gedeputeerde een bepaalde plaatsvervanger wordt aangewezen,
>
> verzoekt het College van Gedeputeerden met deze uitspraak rekening te houden.

Deze motie wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Tot plaatsvervanger van den heer Vreede wordt gekozen de heer Roep.

Als plaatsvervanger van den heer Blaauw wordt gekozen de heer de Boer.

Als vervanger van den heer Yo Heng Kam, de heer Kan.

Voor het lid Otto Soebrata, de heer Loekman Djajadiningrat.

Motor-belasting.

Ten slotte komt in behandeling een motie Thamrin, luidende:

> De Provinciale Raad van West-Java, overwegende, dat de in haar vergadering ddo. 29/11/'28 vastgestelde verordening tot heffing en invordering eener belasting onder den naam van Motorrijtuigenbelasting zooals die is gewijzigd in haar vergadering ddo. 9/11/'29 en goedgekeurd bij Gouv. besluit ddo. 19/11/'29 No. 29 *in de practijk gebleken is* aanleiding te geven tot onbillijkheden ten opzichte van de zelfstandige gemeenschappen binnen de Provincie,
>
> overwegende, dat met het in de verordening neergelegd beginsel van heffing van motorrijtuigenbelasting door de Provincie van houders van automobielen in stadsgemeenten en andere locale ressorten, die van de Provinciale wegen gebruik maken, hiermede tevens erkend wordt het recht van bovenbedoelde gemeenschappen tot belastingheffing over te gaan van gebruikers van de wegen in beheer bij andere autonome ressorten dan de Provincie,
>
> overwegende echter, dat een doorvoering van die beginselen zal moeten leiden tot overbelasting en niet te overziene consequenties,
>
> van oordeel echter, dat het billijk en wenschelijk is de belasting op de weggebruikers te doen drukken,
>
> besluit de regeering *ernstig* in overweging te geven *ten spoedigste* over te gaan tot het centraal regelen van deze materie, zij het in den vorm van een belasting geschoeid op het unificatiebeginsel over de geheele provincie met uitkeering aan de zelfstandige gemeenschappen van ieders aandeel in de opbrengst van die belasting, dan wel op basis van een cijns op de te verbruiken benzine,
>
> en gaat over tot de orde van den dag.

De behandeling wordt uitgesteld tot de volgende vergadering.

### Tweede dag.

Diversen.

Na heropening van de vergadering is allereerst aan de orde het trekken der afdeelingen, hetgeen geschiedt. Vervolgens worden benoemd in de commissie tot onderzoek van het rekest van den administrateur der S.t. Kadhipaten om geheele of gedeeltelijke restitutie v. d. kosten v/h werk: „Bescherming van den linkeroever v/d Tjimamoek t.b.v. het pompstation Pakoembahan der S. f. Kadhipaten" de heeren Blaauw, Jantzen en Eisvogel.

Dan komt in behandeling de motie-Thamrin over de

Motorbelasting.

De heer Thamrin zijn motie toelichtende, verklaart dat volgens een vertegenwoordiger van een groot autoconcern, de Prov. belasting het gevolg heeft gehad, dat de autoverkoop verminderd is. Zelfs waren er koopers, die hun reeds gekochte auto's teruggaven. Deze feiten spreken voor zich zelf.

De heer Jantzen kan zich met de motie vereenigen, in eenigszins andere redactie. Spreker zal de verschillende bezwaren aan de Prov. belasting verbonden niet nader uiteenzetten.

De heer de Boer stelt voor het mogelijk te maken, de autobelasting in termijnen te betalen.

De heer Ostmeier kan zich niet voorstellen dat iemand, die een auto wil koopen, hiervan af zou zien terwille van een bedrag van 35 tot 50 gulden per jaar.

De heer Jantzen maakt nog de opmerking, dat met een accijnsheffing ook niet-autobezitters worden getroffen, b.v. de bezitters van motorbooten.

Gedeputeerde Blaauw zet uitvoerig het standpunt van Gedeputeerden uiteen.

De heer Blaauw zou de motie gewijzigd willen zien van af de zinsnede „zij het in den vorm enz." en daar voor te lezen „b.v. in den vorm enz".

De motie wordt gewijzigd en met algemeene stemmen aangenomen.

Rondvraag.

Bij de rondvraag verzoekt de heer Thamrin aandacht voor den weg Serang—Maoeh die in zeer slechte conditie verkeert.

De voorzitter antwoordt hierop, dat de kwestie de aandacht heeft.

Nog andere opmerkingen worden gemaakt over den toestand van sommige Prov. wegen, waarna, niets meer aan de orde zijnde, de vergadering gesloten wordt.

## Uit de Provincie.

(*Van onze correspondenten.*)

### BUITENZORG.

**De vlootfilm.**

Zaterdag 29 Maart zal het bestuur van den kring Buitenzorg van de Vaderlandsche Club een filmvoorstelling doen geven, waarop vertoond zal worden de vlootfilm, met explicatie door luit. ter zee de Booy. De voorstelling zal gegeven worden in het gebouw der Societeit Buitenzorg en is toegankelijk voor de leden der V.C. en introducé's, zoomede voor alle leden der societeit en der Afdeeling Muziek en Tooneel. Aanvang precies 9 uur 's avonds. Na afloop is er bal.

**Lezing.**

Maandag 31 Maart a.s. zal de heer A. Pelt, lid van de afdeeling Informatie van het Secretariaat van den Volkenbond, een lezing houden in de societeit over het onderwerp: Tien jaar Volkenbondspraktijk. Aanvang te 9 uur n.m. precies. Deze lezing gaat uit van het Alg. Ned. Verbond en de Afd. Muziek en Tooneel van de Sociëteit Buitenzorg. De leden hebben vrijen toegang.

### TJIBADAK.

**Van een waschbaas en een Pandhuis.**

Verscheidene families werden opgeschrikt door eene mededeeling van het hoofd van Plaatselijk Bestuur, dat een onzer „waschbazen" in arrest was gesteld en dat er een massa waschgoed in het Gouvernements Pandhuis te Tjitjoeroeg was beleend geworden. Men kon in de „Balei-desa" (het dorps-raadhuis) komen informeeren en van hetgeen er van het aan den menatoe toevertrouwde goed nog over was, zou aan de rechthebbenden teruggegeven worden.

Hier is weer een voorbeeld, hoe overigens jonge werkzame kerels geen weerstand hebben kunnen bieden aan de verlokkingen van het inlandsche dans- of komedie-meisje en misbruik hebben gemaakt van aan hunne zorgen toevertrouwde goederen. Reeds vroeger werd hierop gewezen en het wenschelijke naar voren gebracht om ronggeng gezelschappen of wat daarmede overeenkomt, te weren of slechts toe te staan voor bijzondere gelegenheden.

Het schijnt ook dat men een tijd lang strenger op dergelijke voorstellingen is gaan letten en dat daartoe slechts mocht worden overgegaan na verkregen speciale toestemming van het Bestuur, want een tijd lang is alles goed gegaan. Thans echter zijn de gapperijen weer niet van de lucht.

Wat echter allerwege bevreemding wekt, is het aannemen van zeer groote hoeveelheden kleeding en linnengoed door een der Gouvernements pandhuizen, zonder dat men het blijkbaar noodig heeft geoordeeld eens naar de herkomst te informeeren, hetgeen in dit geval toch zeer goed mogelijk zoude geweest zijn, indien men nagaat dat de beleeningen steeds werden aangeboden door een en dezelfden persoon. Een weinig omzichtigheid ware hier op haar plaats geweest.

De delinquent, voelende dat het spaak liep, heeft zich zelf aan de Wedana aangegeven. Dit pleit tenminste nog voor den jongen kerel.

**Terreur.**

Er woont hier eene Chineesche famile, waarvan de vader en een viertal stoere zoons, pogen een staatje in den staat te vormen, zich aan wetten noch bepalingen storend en handelende naar dictatoriale principes, waar en wanneer de gelegenheid daartoe zich aanbiedt.

De Tjibadakkerikken, om met Speenhoff te spreken, beweren dat het Gouvernement die heeren (we bedoelen de Chineezen) niet aandurft...!

En misschien is er wel eenige reden tot dergelijke onderstelling, als men nagaat het groote aantal *perkara*'s tegen deze Chineezen aanhangig gemaakt, welke, ofschoon reeds lang geleden naar voren gebracht, nog niet werden berecht.

Er zijn klachten voorgebracht wegens het doodrijden van andermans paarden, wegens feitelijke mishandeling; wegens bedreiging met vuurwapenen; wegens het schenden van grenzen van belendingen, enz. enz., doch van eene eventueele berechting wordt niets vernomen.

Staan Bestuur of Politie hier machteloos?

Of heeft men te doen met zulke geraffineerde lieden dat men huiverig is om toe te slaan?

Er *moet* in dezen echter iets worden gedaan, anders voorspellen wij te avond of te morgen ernstige gebeurtenissen.

Bovenstaande hadden wij geschreven, toen ons ernstige berichten bereikten: Wanneer de heeren uitgaan, dragen zij de revolver steeds op de heup; wordt van een auto gebruik gemaakt, dan dienen pistoolschoten voor claxonsignalen; de wedana moet onlangs zeer onheusch zijn bejegend, terwijl over de Politie hoonend of beleedigend wordt gesproken.

Inderdaad is een streng optreden uit velerlei oogpunt gewenscht, niet het minst voor het prestige van het Gezag!

## VOLKSRAAD.

### COLLEGE VAN GEDELEGEERDEN.

**Zittingsjaar 1929-1930.**

(*Vergadering van Vrijdag, 28 Maart 1930.*)

Voorzitter: J.W. Meyer Ranneft.

De voorzitter opent de vergadering.

**Verschillende voorstellen.**

Aan de orde is de wijziging van art. 15 Rechterlijke Organisatie (ond. 79), in dien zin, dat de gouverneur generaal — in plaats van de Kroon — de bevoegdheid krijgt daarvoor in aanmerking komende rechtsgeleerden in de rechterlijke macht op te nemen of weder op te nemen onder toekenning van een passende plaats op de ranglijst.

De heer Dwidjosewojo is van meening, dat ook de herbenoeming van Inl. rechtskundigen onder de betrekkelijke bepaling dient te vallen.

Spr. dringt er op aan in voorkomende gevallen ook gebruik te maken van de aan den G.G. verleende bevoegdheid ten aanzien van die Inlandsche rechtskundigen en dus niet alleen voor gegradueerden.

De Regeeringsgemachtigde voor Justitie mr. J.J. Schrieke, erkent dat er in dit opzicht nog een lacune bestaat. De voorziening daarvan is thans in studie, los van de nieuwe bevoegdheid van den G.G. Intusschen zal misschien toch van de door den heer Dwidjosewojo aangegeven oplossing gebruik worden gemaakt.

Het ontwerp wordt dan z.h.s. aangenomen.

Vervolgens komt in behandeling de bekrachtiging van het leeningsbesluit van den gemeenteraad van Medan (f 1.872.000 voor den bouw van een centralen passar).

Het voorstel wordt zonder discussie en z.h.s. aangenomen.

**Samenstelling gemeenteraden.**

Aan de orde is onderwerp 122: verkiezingen voor de gemeenteraden van Menado en Bandjermasin.

De heer Ratulangie bepaalt zich tot den gemeenteraad van Menado. Spr. bepleit een Inlandsche meerderheid voor dien Raad. De gemeente Menado draagt een specifiek Inheemsch karakter. De bevolking daar is homogeen. De Indo-Europeanen zijn volkomen samengesmolten met de Inheemschen. Er is absoluut geen verschil meer. Zij trouwen onder elkaar en ook economisch bestaat er geen onderscheid. De regeering erkent dit zooals blijkt uit haar opmerking dat de oorzaak daarvan o.m. is de Christelijke godsdienst en verdere Westersche oriëntatie der Inheemschen. Ieder motief voor een Europeesche meerderheid is daarmee vervallen, meent spr. Er zijn 37.000 inwoners, waarvan slechts 200 Eur. kiezers, 989 Inheemsche en 925 Chineezen. De belangstelling voor gemeentezaken is bij allen vrijwel even groot. Ook de Indo-Chineesche groep is bovendien vrijwel samengesmolten met de Inheemschen.

(*Wordt vervolgd*).

## SCHOOL EN KERK.

### Het Handelsonderwijs.

Op de algemeene vergadering van den bond van vereenigingen voor handelsonderwijs heeft de voorzitter, de heer I. Goetzen, in zijn openingswoord het I.E.V. dat met ingang van 1 Maart als lid is toegetreden welkom geheeten, zooals ons reeds gemeld werd. Wij ontleenen nu nog het volgende aan zijn rede, dat betrekking heeft op de viering van het vijfde jaarfeest van den bond.

Vijf jaren zijn, vooral in Indië, een lange tijd en het is misschien niet kwaad uit de geschiedenis van die jaren het een en ander hier te memoreeren. Het denkbeeld om een organisatie te vormen, die op het gebied der handelswetenschappelijke examens een soort overkapping zou vormen der bestaande vereenigingen, werd reeds omstreeks 1922 geopperd. De moeilijkheid was echter elkander te vinden op een dusdanige basis, dat de *overige* belangen der vereenigingen door het samengaan niet geschaad zouden worden. Na vele en moeitevolle onderhandelingen is men ten slotte gekomen tot den Bond, gelijk wij dien thans kennen.

De bond is geen fusie, dat wil ik met nadruk vastleggen. De toetredende vereenigingen besloten alléén om hun examens in den bond in te brengen en dan nog met die uitzondering dat examens machineschrijven en de door ons medelid de federatie Pitman afgenomen stenografie-examens in het stelsel van sir I. Pitman, daarbuiten bleven. Slechts de examens in boekhouden, handelscorrespondentie en boomzaken, zoomede de snelheids-examen in stenografie, werden dus ingebracht. Bij deze laatste bestaat geen voorkeur welk stelsel ook, slechts wordt gelet op de uitwerking en de taal. Hierdoor heeft de bond zich ook op dit moeilijke gebied losgemaakt van alle stelsel-verschillen en een examen gecrëerd dat boven dt partijen, i.c. de verschillende stenografie vereenigingen, staat.

De organisatie-vorm, voor den Bond gekozen, biedt vele voordeelen. Vooreerst dat de toetreding van andere vereenigingen mogelijk is zonder dat zij hun bestaansrecht uit anderen hoofde verliezen. In de tweede plaats dat de Bond zich onthoudt van zelf op te leiden, gelijk in art. 2 der Statuten uitdrukkelijk is voorgeschreven en waardoor een volkomen neutraliteit ten aanzien van de opleiding wordt verkregen. Dan dat de Bondsorganisatie krachtiger is dan elk der leden afzonderlijk op het gebied der examens zou kunnen zijn, tengevolge waarvan de examens ook worden afgenomen op plaatsen waar zij veel meer kosten dan zij inbrengen, hetgeen van zeer veel belang is voor de candidaten in Indië met zijn geweldige afstanden. Vervolgens dat het gemakkelijker was een commissie van Toezicht samen te stellen, waarin vooraanstaande mannen uit het zakenleven bereid waren zitting te nemen.

Eindelijk, maar niet in de minste plaats, dat onze constructie de regeering aanleiding heeft gegeven ons haar vertrouwen te schenken zich uitende door de benoeming van een regeeringsvertegenwoordiger in onze Commissie van Toezicht.

Laat ik de opsomming echter hierbij mogen laten en er op wijzen dat de bondsexamens in deze 5 jaren een gevestigden naam hebben verkregen, die zelfs in het buitenland — ik herinner aan het internationaal Congres voor Handelsonderwijs te Amsterdam in September van 't vorige jaar — een goeden klank heeft. Het aantal candidaten is in die 5 jaren gestegen van 318 in Mei 1925 tot 420 in November 1929, dus met rond 1/3. Het aantal plaatsen waar de examens worden afgenomen is gestadig uitgebreid, thans staat het afnemen te Menado, Ambon, Solo en nog eenige andere plaatsen op Java op het uitvoeringsprogramma.

### De Zending onder de Chineezen.

Aneta seint ons uit 's-Gravenhage:

Het Gereformeerde Kerkgenootschap besloot om den Amsterdamschen theoloog Hildering te bestemmen voor de zending onder de Chineezen te Soerabaja.

Hij zal daartoe een vooropleiding in China krijgen.

### Het Christelijk Onderwijs.

Onze speciale dienst seint ons uit 's-Gravenhage:

Mej. van der Laan uit Oude Pekela heeft haar benoeming tot onderwijzeres bij het Christelijk onderwijs te Magelang aanvaard.

## LAATSTE BERICHTEN.

### De Tabaksveiling.

AMSTERDAM, 27 Maart. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De Deli-Batavia Mij. verkocht onderhands alle vijfde en zesde afladingen, zijnde ongeveer 14.000 pakken Sumatra topblad. Een hooge prijs van vijftig cent werd genoemd.

### Een „Vak-Centrale".

Op Zaterdag 12 en Zondag 13 April a.s. zullen te Djokja vergaderingen worden gehouden ter oprichting van een „Vak-centrale voor Indonesia."

De uitnoodigingen tot deelname zijn verzonden door den secretaris van het H.B. van den P.P.P.H. te Djokja.

### Het Onderzoek in de P.N.I.-zaken.

In aansluiting aan hetgeen het *A.I.D.* over het herroepen van vroeger afgelegde verklaringen door getuigen in P.N.I.-zaken schreef, bericht het blad thans ook dat stellig den indruk gevestigd is dat de getuigen nà het eerste verhoor werden „bewerkt" om eenstemmig hun vroegere verklaringen te herroepen.

Deze indruk wordt versterkt door het feit, dat andere getuigen, o.a. uit het district Lembang, uit Rantja Ekek en van Tjipaganti hun overeenkomstige vroegere verklaringen handhaven.

Steeds wordt bij de bezwarende verklaringen van de leiders gezinspeeld op de ten-uitvoer-legging van de opstandsplannen in 1930, doch op een bepaald listige wijze, b.v. als volgt: „Er heerscht hier pest, doch deze wordt niet overgebracht door inheemsche muizen, maar door buitenlandsche ratten, tikoes tamoe, en die moeten wij doodslaan".

De desbetreffende verklaringen worden door zeer eenvoudige desa-lieden afgelegd en deze vertellen er bij, heel goed te begrijpen, waarom het gaat.

### De „Lange Arm."

Vergeefs gezwaaid.

De Landraad te Batavia heeft gisteren een ex-koelie van Tandjong Priok bij verstek tot zes maanden gevangenisstraf en een boete van f 600, subsidiair een maand hechtenis veroordeeld, wegens het smokkelen van opium in 1924.

De behandeling dezer zaak is verscheidene malen uitgesteld omdat men nog altijd de hoop koesterde, de beklaagde hier of daar op te visschen.

Thans blijkt die hoop vervlogen.

Althans na zeven jaren van geduldig wachten heeft de Landraad vonnis geveld.

### Faillissenmeten.

Uitgesproken.

Bij vonnis van den Raad van Justitie te Batavia van 28 Maart 1930, het faillissement van:

E J.A.J.D. de Krijger, waarnemend hoofdcommies bij het Hoofdbestuur van den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst, wonende te Bandoeng Ananaslaan No. 1;

Nio Piang Sen, koopman, wonende te Rangkas-Betoeng;

Sie Ban Koey, koopman, handelende onder het merk Hock Eng Bie, wonende te Batavia;

Vrouwe O Cassa Nio, openbare koopvrouwe, wonende te Bandoeng;

Tan Se Seng, laatstelijk gewoond hebbende te Tanah-Abang, Weltevreden en handelende onder het merk Ek Hwa Siang Tiam, thans voortvluchtig;

Tjia Lam Jang, handelaar, wonende te Palembang;

Opgeheven:

Bij vonnis van den raad van justitie te Batavia van 28 Maart 1930, het faillissement van:

Loa Boen An, zonder beroep, wonende te Batavia, i.s.v.f.v.b.v. dd. 14 Juni 1929.

Loa Eng Lian, zonder beroep, wonende te Goenoeng Sahari no. 12 Weltevreden, i.s.v.f.v.b.v. ddo. 21 Juni 1929.

## SPORT EN SPEL.

### VOETBAL TE BATAVIA.

**De Competitie.**

*Zaterdag 29 Maart 1930.*

Derde klasse A.

B.V.C. III — Sparta III

Derde klasse B.

Hercules III — H.S.H. II

*Zondag 30 Maart 1930.*

Vierde klasse A.

Sparta IV — Oliveo IV
Vios IV — Mevo

### BOKSEN.

**Carnera.**

KANSAS CITY, 27 Maart (*Aneta-Reuter*). De bokscommissie in Missouri schorste Trafton en besliste dat Carnera niet zal worden veroorloofd nog eens te boksen in Missouri, totdat hij een hem waardig tegenstander ontmoet.

Carnera ontmoet den veteraan Jack Mc Auliffe te Denver op 28 Maart, ondanks de beslissing van de bokscommissie in Colorado dat deze man geen behoorlijke opponent is voor Primo. De Westside Athletiek Club te Denver is erin geslaagd een rechterlijk bevel uit te lokken waarbij de bokscommissie wordt verboden in te grijpen. De rechter besliste dat het gevecht voortgang moet hebben in verband met de zeer hooge uitgaven die de club zich reeds had getroost in verband met het gevecht.

# TELEGRAMMEN.

## NEDERLAND.

### Het Rokin blijft behouden.

Amsterdam, 27 Maart *(Aneta)*. De Amsterdamsche gemeenteraad verwierp met 22 tegen 21 stemmen het voorstel om het Rokin te dempen.

De beslissende stem van den heer Vos veroorzaakte hoera-geroep.

### Wraak.

Amsterdam, 27 Maart *(Aneta)*. Hedennacht is een taxi-chauffeur nabij Diemen door de passagiers bewusteloos geslagen en beroofd. Men denkt hier te doen te hebben met een gecompliceerd geval van wraak. De daders zijn spoorloos verdwenen.

### De Amsterdamsche Tabaksveiling.

Amsterdam, 27 Maart *(Aneta)*. Bij de inschrijving van Java-tabak werden aangeboden en hoofdzakelijk aan den Nederlandschen handel afgedaan, 12.976 pakken Besoeki. De stemming was verdeeld doch goed. Het binnengoed was schaarsch en ging 40 tot 50 procent boven de taxatie. Het kerfmateriaal ging 10 tot 20 procent boven de taxatie. De uitkoop was beperkt.

### De Sluis te IJmuiden.

IJmuiden, 27 Maart *(Aneta)*. De koningin zal 29 Maart, aan boord van de *Johan van Oldenbarneveldt* de plechtige opening van de nieuwe sluis te IJmuiden bijwonen

De koningin zal zich waarschijnlijk reeds te Amsterdam aan boord begeven.

Tevens zal dit de officieele proefvaart van de *Johan van Oldenbarneveldt* wezen.

### Vreemdelingen in Curaçao.

's-Gravenhage, 27 Maart *(Spec. Bat. Nieuwsblad)*. Uit Curaçao wordt gemeld dat een bekendmaking is afgekondigd waarbij vreemdelingen verplicht worden wettelijke legitimatie-bescheiden bij zich te dragen.

### Het wil niet regenen.

's-Gravenhage, 27 Maart *(Spec. Bat. Nieuwsblad)*. De proef van Veraart om het te laten regenen is andermaal mislukt.

Twee vliegtuiglasten ondergekoeld ijs werden boven den Pampus uitgeworpen, doch verstoven als een kille nevel.

### Onze Roode Soldaten.

's-Gravenhage, 27 Maart *(Spec. Bat. Nieuwsblad)*. Het lid van de Tweede Kamer J. Zadelhoff *(s.d.a.p.)* heeft een schriftelijke vraag tot minister Deckers gericht waarin verzocht wordt om de dienstplichtigen op den eersten Mei verlof te geven.

## HET CHINEESCHE RIJK.

### De Dreigende Oorlog.

Shanghai, 27 Maart *(Aneta-Radio)*. Daar men al drie weken een aanval verwacht van de gezamenlijke troepen van de rebellen Yen Hsi Shan en Feng Yu Hsiang, heeft het nationale leger een sterke defensie-lijn aangelegd met tanks, een versperring die in brand gestoken kan worden en prikkeldraad-versperringen met een hooge electrische stroom.

De krachtige houding van de regeering verontrust de rebellen.

### Piraten.

Shanghai, 27 Maart *(Aneta-Radio)*. Talrijke dorpen in de onmiddellijke omgeving van Shanghai worden geteisterd door aanvallen van piraten.

## HET BRITSCHE RIJK.

### Receptie ten Hove.

Londen, 27 Maart *(Aneta-Radio)*. De koning heeft heden in het Buckingham paleis de eerste receptie sinds zijn ziekte gehouden.

Er waren zeshonderd gasten aanwezig, waaronder officieren van leger en vloot, officieren van de luchtmacht, politici, diplomaten, enz.

Ook was dit de eerste maal dat de koning den Sovjet-ambassadeur Sokolnikoff ontmoette.

Gemeld wordt dat door deze receptie bewezen wordt dat de koning weer geheel hersteld is.

## FRANKRIJK.

### Trotsky geweerd.

Parijs, 27 Maart *(Spec. Bat. Nieuwsblad)*. Volgens berichten hebben de autoriteiten geweigerd een verzoek te overwegen van de familie van Trotsky om den vroegeren communistischen leider voor herstel van gezondheid in Frankrijk toe te laten.

### Een Standbeeld voor Clemenceau.

Parijs, 27 Maart *(Spec. Bat. Nieuwsblad)*. De Kamer heeft het voorstel aangenomen om een prijs van 100.000 francs uit te loven voor een ontwerp van een standbeeld voor Clemenceau.

## Het Duitsche Kabinet treedt af.



*Hermann Müller.*

Berlijn, 27 Maart *(Aneta-Reuter)*. De regeering is afgetreden.

Het heengaan van de regeering is een gevolg van de meeningsverschillen tusschen de partij-leiders en de regeering over het financieele programma.

Merkwaardig is dat de socialisten, die de grootste partij in den Rijksdag vormen, een zeer vijandige houding hebben aangenomen tegenover het financieele programma, niettegenstaande de rijkskanselier, Hermann Müller, zelf ook een socialist is.

Berlijn, 27 Maart *(Spec. Bat. Nieuwsblad)*. Men meent met groote zekerheid dat de Katholieke leider Brüning de opvolger zal worden van Hermann Müller als rijkskanselier.

De meeningen verschillen echter op welke basis hij zal trachten een kabinet te formeeren. In elk geval zal zijn kabinet een niet-socialistisch karakter dragen.

Zeer veel hangt af van de houding welke de nationalisten zullen aannemen. De gematigde nationalisten zouden het raadzaam vinden — zoo heet het — om zich van de onverzoenlijken af te scheiden en een nieuwe partij te vormen welke zich dan bij de regeering zou aansluiten.

Indien dit mislukt, zal Brüning slechts een minderheids-kabinet kunnen formeeren van de nationalisten die zich willen afscheiden aan de rechterzijde en de democraten aan de linkerzijde.

### Het Verzet tegen de Sovjet.

Parijs, 27 Maart *(Spec. Bat. Nieuwsblad)*. Het nationalistisch orgaan, de *Liberté*, gaat voort met zijn actie voor het verbreken van de diplomatieke relaties met Rusland. Het blad heeft thans een open brief gericht aan den Russischen gezant Dovgalevski, waarin wordt verklaard, dat de publieke verontwaardiging, den Russischen gezant zal verwijderen, tenzij Koetepof in volle gezondheid naar Frankrijk zal terugkeeren".

Het blad heeft voor Maandag a.s. een openbare vergadering bijeen geroepen en noodigde Dovgalevski uit hierop te verschijnen.

Parijs, 27 Maart *(Spec. Bat. Nieuwsblad)*. De vroegere Russische Staatsraad, Bessedovski, richtte een nieuw weekblad op, *Worsteling* genaamd, waarin hij zal trachten Stalin te ontmaskeren en om „democratisatie" zal propageeren van het Sovjetregiem.

### Rumoerige Kamerzitting.

Parijs, 27 Maart *(Aneta-Radio)*. De aanvallen op Tardieu bij de behandeling van het Young-plan in de Kamer, leidden tot hevige disputen met den premier. De kreten uit de diverse hoeken van de Kamer groeiden aan tot een storm, toen Herriot betoogde dat de meerderheid, die nu achter Tardieu staat, zich altijd verzet heeft tegen een politiek van vrede en verzoening.

De wanordelijkheden namen een dergelijken omvang aan — zij dreigden te zullen ontaarden in een handgemeen! — dat de voorzitter de vergadering schorste.

De storm werd nog aangewakkerd door de afwezigheid van Briand, welke men toeschreef aan een wrijving tusschen den minister van buitenlandsche zaken en den premier.

De premier echter ontkende dit ten sterkste en verklaarde dat Briand al zijn aandacht moest vestigen op de marine-conferentie en die niet moest laten afleiden door het Young-plan.

En onder een helsch lawaai verklaarde Tardieu dat tusschen hem en Briand de meest volkomen harmonie heerscht en dat ook Briand gevraagd had het Young-plan zoo spoedig mogelijk te ratificeeren.

## BELGIË.

### De Economische Crisis in de Congo.

Brussel, 23 Maart *(Aneta-Radio)*. Als eerste maatregel om een einde te maken aan de economische crisis in de Kongo, heeft de minister voor koloniën voor den tijd van twee jaar alle landbouw-producten en palm-olie van uitvoerrechten vrijgesteld.

## HET DUITSCHE RIJK.

### De „Dox" naar Amerika.

Friedrichshafen, 27 Maart *(Aneta-Radio)*. Gemeld wordt dat het reusachtige vliegtuig *Dox*, na in het afgeloopen jaar eenige goed-geslaagde proefvluchten te hebben gehouden waarover de wereld vol verbazing stond, binnen drie maanden een transatlantische vlucht zal maken.

Het vliegtuig zal 50 passagiers en een bemanning van 12 koppen meenemen.

## SPANJE.

### De Koning maakt Vrienden.

Madrid, 27 Maart *(Spec. Bat. Nieuwsblad)*. Woensdag benoemde de Koning van Spanje zijn zwager, Don Carlos, tot commandeerend generaal van de provincie Catalanië, hetgeen beschouwd wordt als een poging om de bevolking aldaar te vriend te houden, daar deze vroeger onder het strenge regiem van Barrera stond.

Van Barrera wordt gezegd, dat hij het plan had een nieuw dictatorschap in te stellen.

## ITALIE.

### De Kroonprins Ziek.

Turijn, 27 Maart *(Aneta-Radio)*. De kroonprins van Italië is ziek. Hij is lijdend aan mazelen. Hij heeft deze ziekte opgeloopen bij een bezoek aan een hospitaal.

Tot nu toe heeft de ziekte een normaal verloop, maar toch hebben de doktoren uitgebreide voorzorgsmaatregelen getroffen.

## ALGEMEEN NIEUWS.

### De Marine-conferentie.




*Briand.*

Londen, 27 Maart *(Spec. Bat. Nieuwsblad)*. De terugkeer van Briand naar Londen, waar hij Woensdag aankwam, heeft de aandacht weer op de vloot-conferentie gevestigd. De mededeeling dat Amerika bereid is een „consultatief veiligheids-verdrag" te sluiten, heeft de situatie eenigszins doen opklaren, alhoewel velen zeer twijfelen of deze Amerikaansche geste het gewenschte gevolg zal hebben, speciaal daar de mededeeling van Amerika uiterst vaag was en voor verschillende uitleggingen vatbaar.

Verder is men nog steeds van meening dat, indien Italië geen afstand doet van de pariteits-eischen, geen vijf-mogendheden-verdrag mogelijk is.

Bijna alle nieuwsbladen schrijven dat „nu of nooit" een beslissing moet vallen. Indien Briand wederom onverrichterzake terug moet keeren, kan van een verderen voortgang der conferentie niet gesproken worden.

Londen, 27 Maart *(Spec. Bat. Nieuwsblad)*. Briand heeft hedenochtend een bezoek gebracht aan Henderson.

Naar verluidt gaf Briand aan den Engelschen minister van buitenlandsche zaken een uiteenzetting van het Fransche idee voor een garantie-pact voor de Middellandsche zee, welk pact waarschijnlijk leiden zal tot een vermindering van de Fransche vloot en andere vloten.

•

Van gezaghebbende zijde wordt medegedeeld dat noch de Engelsche, noch de Amerikaansche houding gewijzigd is. Nu moet de conferentie trachten een formule te vinden welke het midden houdt tusschen een zuiver consultatief pact en een pact dat militaire garanties bevat.

•

De besprekingen worden nu voortgezet om te komen tot een pact waarin bevat is een overeenkomst welke alleen betrekking heeft op de Middellandsche zee en welke slechts door Engeland, Frankrijk en Italië onderteekend zal worden, en een andere overeenkomst van meer algemeene strekking, en welke door de vijf mogendheden onderteekend zal worden.

•

De volgende plenaire zitting zal gehouden worden op den vierden April. Dit zal dan de vijfde plenaire zitting wezen sinds het begin van de conferentie.

•

Van niet officieele zijde wordt medegedeeld dat door het Fransche ministerie van buitenlandsche zaken en dat van Engeland een commissie benoemd zal worden welke de tekst van het Middellandsche zee pact zal opstellen. Dit pact, hoewel het Frankrijk een heel eind tegemoet komt voor zijn eisch voor veiligheid, zal Engeland toch geen grootere verplichtingen opleggen dan voortvloeien uit het Volkenbonds-convenant.

### De houding van Japan.

Tokio, 27 Maart *(Aneta-Radio)*. De voornaamste marine-autoriteiten van Japan zijn gisteravond bijeengekomen en hebben vier uur lang vergaderd.

In den loop van deze vergadering sprak men zich eenstemmig uit voor de handhaving van de eerste eischen welke door Japan zijn gesteld.

Dit advies is aan den premier overhandigd. Men gelooft dat de verzending van de instructies aan Wakatsuki opnieuw vertraging zal ondervinden.

Hedenmorgen heeft een onderhoud plaats gehad tusschen Shidehara, den minister van buitenlandsche zaken en Hamaguchi.

Deze laatste deelde na afloop aan de pers mede dat hij nog niet wist wanneer de instructies voor de delegatie te Londen gereed zullen zijn.

Verscheidene dagbladen dringen er op aan dat Japan zich eerder van de conferentie zal terugtrekken dan de cijfers van zijn eisch te verminderen.

### Rabindranath Tagore.

Marseille, 27 Maart *(Aneta-Radio)*. Rabindranath Tagore is te Marseille aangekomen.

Hij denkt een bezoek te brengen aan de Côte d'Azur, aan Rome, Parijs en Engeland.

# Cablegrams.

### The Naval-conference.

London, March 27. — Briand visited Henderson this morning. Understood Briand expounded the French idea about mutual guarantee pact for Mediterranean, as likeliest lead reduction to French and other navies.

Authoritatively stated that the attitude of both, British and Americans, unchanged and the present task of the conference is to find a formula which represent the middel course between a purely consultative pact and a pact containing military guarantees. The discussion now proceeding on basis arranging a pact within a pact one purely concerned Mediterranean, signed by Britain, France, and Italy, and other larger more general, wheretothe five powers subscribe.

Next plenary meeting of the naval conference fixed 4/4 and be fifth since conference assembled.

Unofficially learned that a Anglo-French foreignoffices committee will be created to examine possibly updraw text of the Mediterranean agreement, which, while going long way towards guaranteeing French security, uncommit Britain beyond obligations of the convenant of the League of the Nations.

### German Government Resigned.

Berlin, March 27. — Government resigned owing differences between the party leaders and the government on the financial programme. The socialists, forming the largest party in the Reichstag, particularly hostile to financial programme, though chancellor himself socialist.

### Levee.

London, March 27. — King held today in Buckpalace the first levee since illness. Sixhundred guest: officers of navy, army and airforce, politicians, diplomats present. First time King recieved Soviet-ambassador Sokolnikoff. Outpointed reappearance king royal court defenite indication he completely restored.

# SCHEEPSBERICHTEN

### Haven van Tandjong-Priok.

Aangekomen 27 Maart.

Duitsch ss. „Heidelberg" gez. Moritzen, van Semarang, agt. Muller Co.

Eng. ss. „Marella" gez. Mortimer, van Melbourne en Semarang, agt. Camp. Macc.

N.I. ss. „Palopo" gez. Prass, van Palembang, agt. K.P.M.

N.I. ss. „van Riemsdijk" gez. Akkerman, van Semarang, agt. K.P.M.

N.I. ss. „Indragiri" gez. de Griep, van Pasar Ikan, agt. K.P.M.

Ned. ss. „Medan" gez. Dedert, van Rangoon en Tg/pandan, agt. S.M.N.

Vertrokken 27 Maart.

N.I. ss. „van Heemskerk" gez. Koens, naar Kroë enz. Noordelijke W/kust van Sumatra.

N.I. ms. „Loudon" gez. Martein, naar Koba, Pk/Pinang, Blinjoe, Djeboes en Singapore.

N.I. ss. „Gen. Michiels" gez. Bakker, naar Singapore.

Noorw. ss. „Botnia" gez. Hasland, naar Stagen.

N.I. „van Neck" gez. van Tright, naar Cheribon, Semarang, Soerabaja enz. Boeleleng.

Eng. ss. „Giang Bee" gez. Maples, naar Singapore.

N.I ss. „Indragiri" gez. de Grip, naar Bodjonegara, Anjerlor enz. Palembang.

Noorw. ss. „Saga" gez Salvesen, naar Cheribon.

### Rotterdamsche Lloyd.

ms. „K. Radja" 27 dezer te Medan uitr.
ss. „Tosari" 27 dezer uit Sabang id.
ss. „Tabanan" 27 dezer uit Semarang kustreis.
ms. „K. Baroe" 28 dezer te Priok kustr.
ss. „Gorontalo" 26 dezer uit Colombo thuisreis.
ss. „Djember" 26 dezer te Djeddah thuisr.

### Stoomvaart Maatschappij Nederland.

ss. „Pr. Juliana" 26 dezer uit Probolinggo kustreis.
ms. „P. Tello" 27 dezer uit Soerabaja kustr.
ss. „Salabangka" 27 dezer uit Semarang id.
ss. „Tabanggan" 28 dezer te Tjilatjap id.
ss. „Riouw" 28 dezer te Soerabaja id.
ss. „Rotti" 26 dezer uit Padang thuisr.
ss. „Joh. de Witt" 27 dezer uit Colombo id.
ms. „P. C. Hooft" 27 dezer uit Singapore 9 u. v/m verw. Priok uitreis.

### Java Bengalen Lijn.

ss. „Medan" 27 dezer te Priok.

### Stoomvaart Mij. „Oceaan".

ss. „Eurydes" gearr. 26 dezer te Amsterdam (thuisreis).

### Java China Japan-Lijn.

ss. „Tjikembang" arr. 27 dezer te Manila.
ss. „Tjibadak" vertrok 27 dezer van Muntok naar Hongkong.

### Radioverbindingen.

Binnen bereik van Weltevreden-Radio: Aletta, Thelma, K. Baroe, G.G. Piquet, Plancius en Sawahloento.

„Chr. Huygens" Gibraltar, „P.C. Hooft" Weltevreden, „Joh. de Witt" Karachi, „J. P. Coen" Cabofinisterre, „Kon. der Ned." Portsudan, „Indrapoera" Bonifacio, „Slamat" Singapore, „Patria" Alexandria, „Sibajak" Colombo.

De schepen zijn alle in verbinding met Sabang- en Scheveningenradio.

### Passagierslijst

van het ss. *Derfflinger* 28 Maart in Singapore in aansluiting met het ss. *Op ten Noort* 30 Maart in Tg. Priok.

A. Donderer, J. Hoogkamer en echt., dr. W. Lange, dr. W. van Loon, O. Meyer, T. Postma en echt., fam. A. Ullrich en 3 kn, mej. Ch. van Weehuzen, fam. P. Heres en 2 kn, mevr. Hische-Weenink, A. Kloss, mevr. L. Liezenfeld, B. Matteo, mej. W. Smit, E. Sommer, mevr. E. van Son, de heer Verhyen, H. Bockemmehl, C. Domenico, mej. J. Enciulescu, mevr. E. Hanraads, J. Cramer, Th. Roest.

## BERICHT.

Den abonné's van het *Bataviaasch Nieuwsblad*, wonende buiten Batavia, werd heden een postwissel toegezonden, waarvan men gebruik gelieve te maken ter remitteering van het abonnementsgeld over het tweede kwartaal 1930.

De Administratie.

# ADVERTENTIEN.

# BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H RITMAN — DERDE BLAD — Directeur: G. MOLENAAR



## De Crisis der Spaansche Monarchie

door

VILLANUS.

Primo de Rivera is nu weg. Voor een gevallen Spaansche dictator is hij er goed afgekomen. Zelfs de millioenen, die hij op zijn hoogen post had kunnen verzamelen, heeft hij bij zijn aftocht mogen meenemen. Sommige lieden hebben dat wel eenigszins onvriendelijk beoordeeld; maar ten slotte heeft men hem toch laten gaan.

Kon men hem zijn dictatuur ook tenvolle aanrekenen? De koning had hem aanvankelijk als zijn werktuig gebruikt. Verder was Primo, als dictator, toch altijd een gemoedelijk man gebleven, wien dictatoriale gestrengheid niet ten allen tijde goed afging. Hij was een vriend van minnelijke schikkingen; zijn goedlachsheid en de bonhommie, die nu eenmaal bij een man van zijn taille-nummer hooren, stonden aan zijn dictatoriale consequentie soms geducht in den weg.

Wellicht heeft men ook rekening gehouden met het goede, dat hij tot stand heeft gebracht. Allerlei behoorlijke wegen en belangrijke irrigatiewerken heeft Spanje aan de dictatuur te danken. De politici hebben aan dergelijke beuzelingen nooit gedacht, zoomin trouwens als aan behoorlijk volksonderwijs, dat ook Primo nog vergeten heeft te bevorderen.

Dat hij de financiën des lands grenzenloos in de war heeft gestuurd, zoodat de peseta, die de waarde van een goudfranc moest hebben, thans in ons land op 31 cts. staat, is wellicht vergeeflijk, omdat het zonder hem waarschijnlijk niet veel anders zou zijn gegaan. Als de dictatuur in dit opzicht een ongeluk voor Spanje is geweest, dan kwam het land onder Primo toch slechts uit den regen in den drop.

Primo is weggegaan en de koning is natuurlijk gebleven. Er is een tijd geweest, dat men, met den val der dictatuur, den val der monarchie tegemoet zag. Het was intusschen al sedert jaren bekend, dat er tuschhen Primo en zijn vorst geen goede verstandhouding meer heerschte. Toen het vijfjarig bestaan van de dictatuur werd herdacht, bevond koning Alfonso zich, niet bij toeval, buitenslands. Zoo in de verte moest het eruit zien, alsof het lot van de dynastie niet langer vast zat aan dat van Primo's bewind. Tenslotte was het zelfs de koning geweest, die Primo had weggezonden. Op die manier had vergetelheid kunnen ontstaan tenopzichte van de rol, die de koning bij het terzijde zetten van de grondwet had gespeeld. De Spanjaarden zijn echter goed van geheugen gebleken. Het spel, dat de koning speelde, schijnt vrij algemeen doorzien te zijn. Nu heeft op dit oogenblik de republikeinsche beweging een beteekenis gekregen, waaraan de republikeinsche leiders zelf, in de eerste dagen na den val van Primo, zelf niet hebben kunnen gelooven.

Het Spaansche intellect kent zijn vorst. Het weet, dat hij niet de „democratische koning" is, die de buitenwereld vroeger in hem meende te zien. In Alfonso leeft de oude trots van zijn geslacht. Zijn vriendelijkheid is nederige hoogmoed; zijn omgeving echter heeft steeds geweten, dat hem ieder modern begrip betreffende zijn verhouding tot zijn medemenschen vreemd was. Hij voelde zich nog de absolute gebieder bij de gratie Gods; hij geloofde in zijn binnenste nog aan de heilige voorrechten van zijn persoon. Zijn uiterlijke losheid was slechts de neerbuigendheid van den man, die zich te ver verheven boven zijn omgeving voelt, om tegenover die omgeving noodig te hebben op zijn hoogheid nadruk te leggen.

Daarom was en is Alfonso gehaat. En daarom is nu een zonderlinge politieke toestand ontstaan. Men vraagt zich thans algemeen af, of de regeering het aan zal durven, de verkiezingen uit te schrijven voor de Cortes, die zij onmiddellijk na haar optreden heeft aangekondigd.

Het begon zoo goed. Berenguer scheen alles te willen doen, om de verkeerde daden van zijn voorganger ongedaan te maken. De ballingen konden terugkeeren; er werd op ruime schaal amnestie verleend. De gestrafte studenten kwamen vrij, en aan de universiteiten ontstonden weer normale toestanden. De censuur werd verslapt, zij het ook niet afgeschaft. Men durfde weer het een en ander te zeggen.

Als spoedig echter bleek, dat dingen niet zoo liepen als de koning wellicht had verwacht, nadat hij Primo zelf had weggestuurd. De grieven tegen Alfonso bestonden verder, dat was onmiskenbaar. Berenguer begon te aarzelen: Kon hij het onder die omstandigheden op een verkiezing laten aankomen?

Het bleek al spoedig, dat de politieke groei, onder het sneeuwdek der dictatuur verder gegaan was. De politieke partijen nemen er geen genoegen meer mee, dat men eenvoudig voortgaat, waar men bij het instellen der dictatuur opgehouden was. Van alle kanten klinken eischen van een moderniseering der constitutioneele instellingen, die in Spanje dan ook van oudsher zeer achterlijk zijn geweest. Wat de koning het meest zal hebben ontsteld is, dat die eischen vooral ook krachtig klinken uit den mond van bekende conservatieve staatslieden. De conservatieven waren uiteraard steeds de voornaamste kampioenen der monarchie; maar ook de liberalen waren trouwe aanhangers der dynastie. Buiten de socialistische partij — die een partij van merkwaardig aanzien in Spanje is — vond men republikeinsche opvattingen slechts in een betrekkelijk kleine, maar wel belangrijke groep van intellectueelen.

Nu echter ziet men het vreemde verschijnsel, dat de conservatieve aanvoerder Sanchez Guerra het initiatief neemt tot stichting van een „Constitutioneele" regeeringspartij, waartoe hij ook republikeinen uitnoodigt. Sanchez Guerra verkondigt nu niets meer of minder, dan dat de gemoderniseerde volksvertegenwoordiging macht moet krijgen om den staatsvorm te bepalen.

In de liberale partij heeft hij steun gevraagd van de verst naar links staande elementen. Daardoor is de heele liberale partij, die vroeger zeer behoudend was, een heel eind naar links gedrongen. Romanones, de liberale graaf, verkondigt dat nu luide. Hij zegt, dat de dictatuur den stoot heeft gegeven tot heel andere en veel moderner opvattingen bij de burgerij. Er is nog maar één middel om de monarchie te redden, zoo verkondigt hij verder, en dat is de invoering van een constitutie naar Engelsch voorbeeld.

In al die kringen speelt men tegelijkertijd met republikeinsche denkbeelden.

Sommigen der leiders denken practisch aan het veranderen van het koningsschap in een al of niet erfelijk presidentschap. Dit staat trouwens gelijk met den staatsvorm tot voorwerp van parlementsbesluit te maken. Immers, het kenmerk van het koningschap is zijn onaantastbaarheid, zijn parlementaire politiek.

Men ziet, hoe op het oogenblik de fundamenten van den troon schijnen te wankelen. Wat moet de goede generaal Berenguer daartegenover doen? Tenslotte is hij, zooals Primo het eens was, het werktuig van den koning. En de koning zal niet ten tweeden male zoo onvoorzichtig zijn geweest, een werktuig te kiezen, dat aan zijn macht kon ontglippen. De besluiten van Berenguer zullen dus voorloopig de besluiten van den koning zijn; zijn politiek manoeuvreeren moet voortkomen uit het beleid van den koning, die nu vecht voor de positie van zijn geslacht.

Belangstellend zien de politiek denkende Spanjaarden en ook de buitenwereld toe. Zal het bewind van Berenguer tenslotte toch weer tot een dictatuur worden, tot redding van de positie van den koning, zooals Primo dictator werd om den koning voor een bedenkelijk politiek schandaal te behoeden? Het zou een desperaat beleid zijn, omdat Spanje de dictatuur zeer moede is, en door den val van Primo het gezag van de dictatuur ook zeer geschokt is. Alles hangt in hooge mate af van de houding van het leger; en het schijnt heel moeilijk te zijn in dit opzicht te voorspellen. In ieder geval, was Primo niet voor den koning geweken, als het leger op zijn kant ware gebleven. Beteekent dit nu dat het leger zoozeer vóór den koning is, of wel, dat het leger al te zeer onder den invloed van de openbare meening stond, dat het meer geschikt was om tot steun te dienen voor een bewind, dat gehaat is in het volk?

Er is voortdurend nog veel onrust in Spanje. De censuur is nog streng genoeg om te verhinderen, dat wij het naatje van de kous weten. Politiek is het, alles bijeengenomen, een heksenketel, waarin gistingsprocessen gaande zijn, waaruit van alles kan voortkomen.

Het is een veeg teeken als conservatieve leiders republikeinsche leuzen aanheffen, als men rechtsch-liberalen, vroeger zeer koningsgezinden aristocratischen staatslieden het plan toeschrijft, den koning tot levenslang president der Spaansche republiek te maken. Dit beteekent, dat de koning wortels verloren heeft, dat men zijn positie binnen den kring van de partijpolitiek heeft getrokken. Zijn gezag is alleen door dit verschijnsel al, hevig geschokt. En het kon zeer wel verder worden geschokt door de aarzeling, de onzekerheid, die thans het regeeringsbeleid kenmerkt; een aarzeling, die duidelijk groote bezorgdheid verraadt.

Al deze moeilijkheden worden verergerd door de crisis van het betaalmiddel; een crisis, die gepaard gaat met al de typische verschijnselen: vlucht van het Spaansche kapitaal naar vreemde betaalmiddelen; krampbewegingen der geldkoersen; een toenemend gevoel van onzekerheid in de bevolking.

Vele interessante en geleerde verhandelingen worden over deze verschijnselen geschreven, maar het schijnt, dat in de regeering het onzeker gebroddel voortduurt. De arme Berenguer zit echter dan ook met de erfenis van zijn voorganger, die al zijn financieel vertrouwen geschonken had aan een minister, die nu vrij algemeen een gevaarlijk fantast wordt genoemd. De financieele erfenis, die een dergelijk bewindsman achterlaat, vooral in Spanje, moet wel heel moeilijk op te knappen zijn.

De belangstelling van de toeschouwers is dus groot: Wat gaat er gebeuren? Zal Alfonso de laatste vorst uit zijn zeer oud en zeer beroemd geslacht zijn in het land, waarin eens —lang geleden — de zon nooit onderging?

*(Nadruk verboden).*

# BUITENLAND.

### Filippino's en Amerikanen.

Ernstig gevecht.

Op 17 dezer heeft een ernstig gevecht tusschen Filippino's en Amerikanen plaats gehad bij een baseballwedstrijd bij Manila, tusschen twee Marine-teams.

Een honderdtal vechtersbazen namen er aan deel.

G. O. Mecklenburg, machinist van het Amerikaansche oorlogschip *Parrot* werd hierbij ernstig gewond en moest in een ambulance naar het hospitaal vervoerd worden. Hij bleek drie ribben gebroken te hebben en zijn gezicht was ernstig gewond.

Daarenboven kregen nog zes Amerikaansche zeelieden min of meer ernstige verwondingen.

Drie Filippino's werden gearresteerd, leden van — zooals een der Manilabladen het uitdrukt — een machtige en goed-georganiseerde Intramurosbende.

Een nader onderzoek stelde vast dat de Filippino's hoogere fooien vroegen voor hun diensten bij het ronddienen van ververschingen aan de spelers.

Een van de Filippino's hield een toespraak, waarvan de Amerikanen niets begrepen.

Zij constateerden enkel dat de menigte toeluisterende Filippino's plotseling een dreigende houding aannamen.

Zij weigerden echter meer te betalen, waarop de redenaar een ijzeren pijp greep en daarmede meergenoemden Mecklenburg te lijf ging.

Hierop ontstond een algemeen gevecht, waaraan tenslotte de inmiddels toegesnelde politie een einde maakte.

### Een Spannende Gemeenteraadszitting.

In de jongste Philippijnsche bladen lezen wij, dat tijdens de Gemeenteraadszitting in Manila op 17 dezer, een tweetal bloeddorstige leden de anders vrij duffe atmosfeer dreigden te verstoren.

De heer Eustaqnio Balagtas wilde een commissie van vijf leden doen benoemen om een onderzoek in te stellen bij de slachtoffers van een brand.

Zijn collega Joaquin C. Yuseco werd hierover boos, omdat hij voorzitter is van een permanente reliefcommissie uit den Raad, zoodat eerdergenoemd voorstel niet meer of minder was dan een uiting van wantrouwen.

Hij gaf dit in niet onduidelijke termen te kennen en gaf enkele sarcastische opmerkingen over zijn collega ten beste.

De beide vroede vaderen grepen elkander daarop beet en bewerkten elkander lustig met inktpotten!...

Yuseco zag echter in geen schijn van kans te hebben tegen zijn dikkeren collega.

Hij snelde naar buiten om zijn mes te halen en daagde Balagtas uit „er onder uit te komen"...

Laatstgenoemde werd echter door medeleden vastgehouden!

Op dit critieke moment ging plotseling het gerucht rond, dat het stadhuis op invallen stond, waarop een algemeene rush naar de deur ontstond.

Enkele lichte gewonden werden geconstateerd.

Toen alles gekalmeerd was, gaven de beide vechtersbazen elkaar een hand „and parted friends"...

Vele leden zaten onder de inkspatten!

### Een Stad onder militaire Bescherming.

Wij lezen in een Manillablad ddo. 16 Maart:

Op last van den gouverneur-generaal is de stad Bacacay Albay onder militaire bescherming geplaatst, daar de locale politie niet bij machte bleek om de gewelddadigheden van een gemaskerde bende, welke in de stad opereerde, tegen te gaan.

Speciaal richtte die bende zich tegen onderwijzers en schoolkinderen, om welke reden in Februari verschillende scholen moesten sluiten, welke echter werden heropend toen de militairen optraden.

Nog steeds is het bestaan van die bende met een waas van geheimzinnigheid omhuld. Men heeft niemand kunnen ontdekken, die iets van de gemaskerde organisatie afwist.

Het bevel voor militaire bescherming was geïnstigeerd door den minister van Binnenlandsche Zaken, nadat de provinciale autoriteiten om maatregelen hadden verzocht.

### Valsche 100-dollar Biljetten.

Het opduiken van valsche honderddollar-biljetten te Berlijn heeft, naar Wolff meldt, alle Europeesche staten aanieiding gegeven met behulp der groote banken na te gaan, hoeveel valsche honderd-dollar-biljetten er in het geheel in omloop zijn, of deze vervalschingen in een particuliere werkplaats zijn bedreven, of dat, zooals meermalen vermoed werd, wellicht een staat achter deze vervalschingen steekt.

Schier alle voorraden honderddollarbiljetten zijn in den loop der laatste weken nauwkeurig onderzocht en daarbij is volgens het *Berl. Tageblatt* gebleken dat er wel eenige vervalschingen onder waren, maar dat het aantal ervan in verhouding tot de aanwezige hoeveelheden echte biljetten zoo gering is, dat men in ieder geval niet van een vervalsching op groote schaal kan spreken.

Sedert het ontdekken te Berlijn van de in betaling gegeven valsche biljetten zijn er in heel Europa geen meer aan de markt gekomen.

Van den man, die de biljetten in Duitschland heeft uitgegeven, (hij noemde zich Fischer) is sedert dien geen spoor ontdekt. Vermoedelijk is hij lid van een bende die haar zetel in Amerika heeft, want de justitie vermoedt, dat de vervalschingen daar te lande zijn gepleegd.



# FEUILLETON.

## De Gestolen Diadeem.

*Uit het Engelsch van*

ARCHIBALD EYRE.

14)

George ging zitten, zijn moeder meende wat ze zei; dat was duidelijk.

Hoe kon je haar in 's hemelsnaam van haar idee afbrengen? Lilian in de gevangenis! Hij zag haar al; bleek en bevend weggevoerd door een paar ruwe politieagenten. Ten koste van alles moest hij haar probeeren te redden!

„Moeder, u moet het niet doen. Ze mag gezondigd hebben, maar ze heeft berouw, ik weet dat ze berouw heeft! U kunt niet den moed hebben op die manier een jong leven te vernietigen".

„Als je daarmee bedoelt dat ik haar aan de politie overlever, zal ik dien moed zeker wèl hebben".

„Moeder, moeder, ik houd van haar! Wilt u mijn hart breken?"

Mevrouw Hemmings boog zich naar hem toe, haar gezicht was vertrokken van ontsteltenis en opwinding.

„Houd je van haar? Durf je tegen mij, je moeder, te zeggen dat je van dat opgedirkte schepsel houdt? Ik dank den hemel, dat die vrouw in mijn handen is gevallen".

„Hebt u geen medelijden? Als u wist aan wat voor verleiding zij heeft blootgestaan! Dat is toch zeker wel een excuus voor iemand die in een omgeving van misdaad geboren is".

„Ze zal je dat wel allemaal voorgekauwd hebben. Bah! Ik laat me niet zoo gauw beïnvloeden. Brutale oogen en vleiende manieren hebben geen vat op mij. Ik had direct in de gaten wat voor soort vrouw zij was. Over een half jaar zal je me dankbaar zijn".

George stond op en ging naar zijn moeder toe.

„Moeder", zei hij ernstig, „als ik sméék om uw voornemen niet uit te voeren, dan zult u mij dat toch zeker niet weigeren. Als u alles wist, zoudt u zeker alles vergeven. Als zij heeft gezondigd, dan is het toch zeker nobeler werk om haar weer op de been te helpen dan om haar verder in de modder te trappen. Ik weet dat u niet meent wat u zegt, u hebt gedacht..."

„Ik heb heel goed nagedacht zooals ik gewoonlijk doe", antwoordde zijn moeder scherp, „en ik heb een besluit genomen dat vast staat. En ieder woord wat je zegt sterkt mij in mijn voornemen. Jij houdt van haar! Jij vertelt mij dat brutaalweg en vraagt, me tegelijkertijd om haar te sparen. Voor wat moet ik haar sparen als ik vragen mag? Moet zij vrij rondloopen om jou tot haar eigen peil omlaag te halen?"

Zij lachte zenuwachtig. „Noem mij maar wreed als je wilt. Ik ben inderdaad wreed genoeg om mijn eigen zoon te willen redden! Jij houdt van haar — van deze schandelijke, gemeene avonturierster? van haar houden!"

Mevrouw Hemmings schreeuwde de woorden haast uit.

„Als zij uit de gevangenis komt, ga dan naar haar toe en vertel dat je van haar houdt!"

George had zich van zijn moeder afgewend en stond met zijn elleboog op de schoorsteenmantel geleund. Hij was tot een besluit gekomen; er was maar één manier waarop hij de vrouw van wie hij hield kon redden.

„U kunt haar niet treffen zonder mij te treffen", zei hij bedachtzaam.

„Jij blijft er volkomen buiten, jij bent alleen maar onvoorzichtig geweest".

„O, u weet niet alles!"

„Wat weet ik dan niet?"

„Moeder", zei hij langzaam, „als u haar aanklaagt, klaagt u mij ook aan. Ik ben even schuldig als zij, want we behooren allebei tot dezelfde bende".

Zijn moeder staarde hem ongeloovig aan. Toen lachte zij schril. „Je liegt om haar te beschermen, maar jij hebt bij mij geen succes".

„Luistert u dan verder, dan kunt u zelf oordeelen. Ik ben hier in dit gat opgevoed en de eenzaamheid en de verveling drukten mij geweldig. Ik verlangde naar een bewogen leven van gevaarlijke avonturen en toevallig, op de paardenmarkt hier, kwam ik in aanraking met een groepje menschen, die een leven vol avonturen leiden.

„Dat trok me geweldig aan. Hun bestaan was vol kleur en afwisseling. Zij hoorde erbij. Haar tante ook, de derde was een deftig uitziende oudere heer; de vierde een paardenhandelaar met een ordinair voorkomen. In mijn woest verlangen naar avonturen heb ik me bij hen gevoegd".

„Leugens!, Leugens", hijgde mevrouw Hemmings, maar zij luisterde toch geboeid.

„O, ik zal u bewijzen dat het waar is wat ik vertel. Den eersten keer dat ik alleen in Londen was, moest ik behulpzaam zijn bij een inbraak in een deftig huis op Seamor Place, in Mayfair. Ik was aangewezen om het eerst naar binnen te gaan! Ik maakte te veel leven en ik werd gepakt. Gepakt, moeder, om drie uur in den morgen in een vreemde keuken. En tusschen twee agenten werd ik naar het politiebureau gebracht en daar opgesloten".

„Wat een onzinnig verhaal", riep zijn moeder. „Hoe kan zooiets gebeurd zijn zonder dat ik er iets van afweet?"

Maar toen herinnerde zij zich het verhaal van mevrouw de Courcy en ze werd doodsbleek.

„Ik heb den volgenden morgen gedaan gekregen", ging haar zoon voort, „dat de politie zich met oom Alfred in verbinding stelde en door zijn toedoen, hebben ze me laten gaan. Ik heb de zaak zóó weten voor te stellen dat hij het als een soort grap beschouwt".

„Ik kan je niet gelooven. Neen, neen". Maar de angst in haar gezicht logenstrafte haar woorden.

„Vraag het dan aan oom, moeder, schrijf hem vanavond nog en vraag het hem. Ga morgen naar de stad en vraag het hem!"

Zijn moeder liet zich in een stoel vallen.

„Wat heb ik gedaan dat mij zooiets vreeselijks moet overkomen?" fluisterde zij.

„Ik zweer u, moeder, dat ik een nacht op het politiebureau in een cel heb gezeten, beschuldigd van inbraak. U hebt er telkens op aangedrongen dat ik een verklaring zou geven van mijn gedruktheid. Nu weet u mijn geheim".

„Mijn jongen! Mijn jongen!" kreunde zij en verborg het gezicht in de handen.

„Nu begrijpt u zeker wel, moeder", ging George voort, „waarom u uw bedreiging niet kunt uitvoeren? Als zij in de gevangenis komt, zal ik den dans ook niet ontspringen".

Een paar minuten lang was er geen ander geluid in de kamer dan het snikken van mevrouw Hemmings, George stond naar haar te kijken en het griefde hem diep dat hij haar zooveel verdriet moest doen.

„Ik had het u niet willen vertellen", zei hij eindelijk, „maar ik heb nu geen keus meer".

„Heb je berouw?" vroeg haar moeder plotseling, terwijl ze hem aankeek.

„Oprecht berouw".

„Zul je voortaan je leven beteren?"

„Daar kunt u op aan". Zijn hart klopte wild. „Was zijn toeleg gelukt?"

„Zweer je dat je je verder niet meer met die vrouw zult inlaten?"

Hij zweeg. „Dat kan ik niet doen", zei hij eindelijk.

„Waarom niet?"

„Ik houd van haar".

Zijn moeder sprong op.

„Ga dan naar naar toe dan zal ik jullie allebei vertrappen. Indien uw oog u ergert, ruk het uit en werp het van u". Zij keek hem aan met wilde oogen, die echter plotseling verzachtten en strekte haar armen naar hem uit, „George, is dit je laatste woord?" snikte ze.

„Ik kan niet anders", antwoordde hij vastbesloten. „Ik kan niet beloven dat ik mij niet meer met haar zal

## De Londensche Jaarbeurs.

Onze Londensche correspondent schrijft ons:

De behuizing van de British Industries Fair is nu gelukkig beter dan vroeger. Het vergroote Olympia heeft de vervallen White City met zijn tochtige paviljoenen, zijn hoeken en gaten, vervangen als huis voor deze jaarlijksche „show" van zuiver Britsche industrie, dat is te zeggen industrie van Groot-Brittannië en Ierland, de Dominions en de Koloniën. De producten van een zestigtal verschillende nijverheden zijn er tentoongesteld in tennaastenbij 2000 stands. — De alarmistische dagbladen vertellen ons nu dag aan dag (waarschijnlijk met een bedoeling, de bedoeling zijnde dat Engeland onder een Labour-regeering ten onder gaat) dat de slapte in bedrijven bedroevender is dan ooit. De cijfers der werkloosheid schijnen dit te bevestigen; maar wanneer men nu in Olympia rondwandelt, langs de mijlen en nog eens mijlen stands, glanzend in licht en de frischheid van tinten op de gloednieuwe voortbrengselen van allerlei aard, dan is het uiterst moeilijk dit beeld te vereenzelvigen met dat andere beeld van een bedrijfsleven dat nog maar net het hoofd kan ophouden.




*Waaraan de Koningin van Engeland blijkbaar behoefte had er met welke aankoopen zij de Britsche industrie hoopte te steunen.*

Toch kan niet worden betwist dat handel en industrie in dit land er slecht aan toe zijn. De deskundigen zijn het niet eens over de oorzaken. Zij geven reeksen uitleggingen, gebaseerd op verschillende economische theorieën. Zij schenken echter weinig aandacht aan een der meest aannemelijke redenen, n.l. het feit dat waar Engeland voorheen weinig mededinging had te duchten voor zijn fabrikaten op de wereldmarkten, nu vele andere landen industrieel tot hooge ontwikkeling zijn gekomen en er, natuurlijk, in slagen een flink deel van den wereldomzet voor hun rekening te nemen. — De British Industries Fair zoekt koopers in het buitenland, ongetwijfeld een zeer nuttig streven. Het Rijksdepartement voor den Overzeeschen Handel heeft als steeds duizenden uitnoodigingen gezonden aan mogelijke koopers in Azië, Europa en Amerika. Minder handelaars dan vroeger hebben aan de uitnoodiging gevolg gegeven. Daarentegen is het bezoek aan de Fair veel grooter dan het vorig jaar. Die toename wordt gevormd door Britsche belangstellenden. — De belangwekkendste inzending is die van de Empire Marketing Board, een lichaam dat zich ten doel stelt onderlingen handel tusschen de verschillende deelen van het Britsche Rijk te bevorderen. Een blik op deze inzending kan de Britten slechts overtuigen dat men voor „voedings- en genotmiddelen" niet buiten het Britsche Rijk behoeft te gaan. Al het goede der aarde, dat voor consumptie kan dienen, schijnt er te zijn samengebracht. Het Britsche Rijk is waarlijk een land overvloeiende van melk en honing, te oordeelen naar de inzending van den Rijksverkoopraad. Daar staat een in boter geboetseerde wereldkampioenkoe; de supreme melkgeefster van de aarde, met een domicilie in Australië. En de gouden honing glanst er in duizend potten.

De inzending heeft bijzonder actueel belang in verband met 't streven van het Britsche Rijk een economische eenheid te maken, met vrijhandel tusschen de verschillende deelen en uitsluiting van buitenlandschen handel door hooge tariefmuren. Men weet dat dit streven juist nu machtige aansporing heeft gekregen door de nieuwe vierde staatspartij, gesticht door den vurigsten economischen imperialist van Engeland, den krantenlord Beaverbrook, die terstond voor zijn streven den steun en den zegen heeft ontvangen van zijn concurrent in het krantenbedrijf, Lord Rothermere.

Over de merites van deze wat ontstellende en in veler oogen tot schromelijke mislukking gedoemde beweging zal ik hier niet uitweiden. — En over de British Industries Fair wil ik nog slechts opmerken dat ze in het algemeen niet verschilt van die van vroegere jaren, ook al heeten er 10.000 noviteiten te zijn. Ook nu getuigen de stands nog — voor zoo ver ze zaken bevatten die het publiek gebruikt — van gebrek aan fantasie bij de fabrikanten, van hun onveranderlijke behoudendheid, die hen voort doet gaan met de vervaardiging b.v. van zwaar gekerfde kristallen bakken en vazen, het bekende „English cut glass" dat geen aanspraak kan maken op schoonheid of zelfs op doelmatigheid. Meubelen zijn in groote hoeveelheden op de Fair tentoongesteld. Ze spotten veelal met de eerste eischen van goeden smaak door overdaad van houten of zelfs koperen bloemmotieven, overal aangebracht waar ze beter afwezig zouden zijn. Ook de verfkwast heeft in meubels niet gelaten aan de „vermooiing meegewerkt. — Dit aanziende kan men slechts concludeeren dat de zeer smaakvolle en met aantrekkelijken eenvoud ontworpen meubelen, die men toch wel in Londensche winkels kan bewonderen, òf van vreemden bodem zijn òf zijn vervaardigd door een paar oorspronkelijk en modern voelende ondernemingen in Engeland, wier invloed dan echter niet door kan werken tot de groote meubelfabrieken, die de massa van huisraad voorzien.

Dit trof mij het meest op de Fair, die uiteraard op ander gebied indrukwekkend genoeg is en ook wel veel te bewonderen geeft. Onder de noviteiten vond ik een lap leder, die als zoodanig niet te herkennen was omdat men er door een bijzondere bewerking het aanzien van een lap laken aan had gegeven. De man, die een costuum voor het leven begeert, kan de grondstof er voor nu krijgen. Een ander als noviteit aangekondigd artikel is een wandelstok van rhinoceroshoorn, prijs 720 gulden, een stuk waarnaar niet veel vraag kan zijn, maar dat misschien deel zou kunnen uitmaken van een dier schaarscher en schaarscher wordende Britsche lords, die, teneinde verveling en druk van zwaarmoedigheid te ontgaan, in de donkerste plekken van het donkere werelddeel op wilde beesten gaan jagen. En de scheerkwast van 600 gulden (andere noviteit) is misschien voorbestemd deel uit te maken van Carnera's toilettafel, wanneer deze reus onder de boksers zijn millioen dollars in Amerika bij elkaar heeft geslagen.



*Bezoek van de Koningin van Engeland aan de Britsche industrieele jaarmarkt te Londen. In het midden: Prinses Mary, de Koningin en de Hertog van York.*

# NEDERLAND.

### 15½ Millioen voor Werkloozenzorg.

Drie artikelen heeft de *N. R. Ct.* gewijd aan de loonen, die tewerkgestelden der groote gemeenten in de Noordelijke werkverschaffingen kunnen maken. Toen dr. Vos en mr. Knottenbelt in de Tweede Kamer hun vragen daaromtrent stelden, kon minister Ruys de Beerenbrouck geen antwoord geven, aangzien hij geen betrouwbare cijfers had. Het blad betreurt dit diep, want vele der in werkverschaffing verdiende loonen zijn onverdedigbaar hoog, zoo hoog, dat het volk van gouden ploegen spreekt. De schoen wringt juist in het feit, dat het rechtsgevoel van den gewonen, oppassenden werkman, wordt gekwetst, wanneer hij ervaart, dat er werkloozen zijn, die meer verdienen dan hij wekelijks naar huis brengt.

Dat minister Ruys de Beerenbrouck van misstanden, die niet bestaan in te lage, maar in te hooge loonen, niet zou weten, is haast niet te gelooven. Toen een der socialistische Kamerleden bij de laatste begrootingsdebatten op verhooging van de werkverschaffingsloonen aandrong, zei de minister, dat, indien wijziging noodig mocht zijn, de loonen eerder verlaagd dan verhoogd zouden moeten worden.

Een overheid, die loonen van tusschen de f 30 en f 40, om van de uitzonderingen, die zelfs de f 40 passeeren, nu maar verder te zwijgen, laat uitbetalen, vergeet, dat de belastingschuldigen een groot gedeelte van deze bedragen, moeten opbrengen, aldus het *Vad*. Onder hen zijn ook vele kleine beurzen, zijn ook de arbeiders, die heel wat minder verdienen dan zij, die veelal ook door eigen gebrek aan energie of door vakvereenigingstactiek niet in staat zijn normaal werk te vinden.

Daarom is verandering in deze dringend geboden.

Hoeveel heeft dit bedrag over 1928 in totaal beloopen? vroeg dr. Vos. De regeering weet het niet en ziet geen kans er achter te komen, luidde het bescheid van minister Ruys de Beerenbrouck.

Maar de statistiek der gemeentenfinanciën, van het Centraal Bureau voor de Statistiek, geeft voor de verschillende groepen van gemeenten, n.l. boven de 100.000 inwoners, tusschen de 50 en 100.000 inwoners, enz. gegevens, die althans eenig licht in de door de regeering gelaten duisternis geven. Deze statistiek geeft een meer dan voldoend globaal overzicht over de kosten der werkloozenzorg in verschillende gemeenten. In het geschrift zelf moeten wij ons met de cijfers van 1927 behelpen, maar gelukkig staan ook voor 1928 voldoende cijfers ten dienste, om althans wat de hoofdposten betreft een globale berekening te maken. Het blad vindt dan als uitgegeven in 1928 door het rijk: voor werkverschaffing en steunverleening f 3.689.557; voor ondersteuning aan werkloozen (steunverleening en werkverschaffing) is voorts te Amsterdam f 1.383.750, te Rotterdam f 1.965.500, in Den Haag f 963.386 en te Utrecht f 764.700 uitgegeven. In totaal dus tot dusver f 8.766.893.

Uit de cijfers van de vier groote gemeenten volgt dat zij voor de werkloozenzorg in 1928 circa f 5.000.000 hebben uitgegeven. In de uitgaven van de gemeenten-financiën van het Centraal Bureau voor de Statistiek wordt evenwel over 1927 voor dit doel slechts een bedrag van 2,3 millioen gulden aangetroffen. Wij staan dus voor de vraag, of één deel van de kosten van de werkloozenzorg in een of meer dier gemeenten onder de gewone uitkeeringen voor behoeftigen is geboekt, dan wel of de uitgaven in verband met de werkverschaffing in de groote gemeenten in 1928 werkelijk zooveel meer dan in 1927 hebben bedragen.

Het is eenigszins moeilijk met kans op juiste gegevens de voor de overige gemeenten in 1928 voor werkloozensteun en werkverschaffing gemaakte kosten te becijferen.

De uitgaven van de overige gemeenten, die in 1927 f 2.588.000 bedroegen, schat het blad voor 1928 op f 2.000.000 en komt hiermede op een totaal van f 10.766.893, waarbij wij, om tot het bedrag, dat dr. Vos wenschte te weten, te komen, nog moeten voegen het subsidie van het Rijk en de gemeenten aan de werkloozenkassen, ten bedrage van f 4.711.402, waardoor wij in totaal krijgen een bedrag van f 15.478.295 of bijna 15½ millioen gulden als kosten van de werkloozenzorg.

### Dr. J. Helder.

Dr. J. Helder, de nestor der Ned. Herv. predikanten te Zierikzee, is voornemens dezen zomer emeritaat aan te vragen.

Dr. Helder is de oudste dienstdoende predikant in de Ned. Hervormde kerk. Hij is vandaag 91 jaar geworden en heeft ruim 65 dienstjaren.

Dr. Helder werd te Aalsum geboren en studeerde aan de Groningsche universiteit.

3 Juli aanvaardde hij het predikambt te Hellouw; vertrok vandaar in 1868 naar Wijnaldum en kwam in 1865 naar Zierikzee. In 1905 werd hem na 40 jarigen dienst eervol emeritaat verleend, waarna hij zich metterwoon te A'dam vestigde. In 1907 stelde hij zich weer beroepbaar en nam wederom een beroep naar zijn oude gemeente aan waar hij tot in hoogen ouderdom heeft mogen arbeiden.

### Mevr. Hinchcliffe officieel Weduwe.

Men meldde uit Londen d.d. 24 Febr. aan het *Hbl.*:

Mevrouw Hinchcliffe, de echtgenoote van den bekenden vlieger, die op 13 Maart 1928 met een dochter van Lord Inchcape trachtte den Atlantischen Oceaan van Engeland naar Amerika over te steken, en van wien niets meer werd gehoord, heeft heden voor het hooggerechtshof doen verzoeken den dood van haar echtgenoot te doen vaststellen.

Zij werd officieel weduwe verklaard. Mevrouw Hinchcliffe is, zooals bekend, een Nederlandsche en heeft twee dochtertjes.

Lord Inchcape, die een schenking van een half millioen aan de schatkist heeft aangeboden ter nagedachtenis aan zijn dochter, schonk verder £ 10.000 voor hen, die door het ongeval getroffen waren. Dit bedrag werd aan de weduwe en haar dochters geschonken.

### Kolendampvergiftiging.

Op het politiebureau te Winterswijk werd 25 Februari medegedeeld, dat het perceel Houtvinkenstraat 12 aldaar gesloten bleef, hoewel de buren meenden, dat de bewoners niet uitstedig waren. Door het open schuiven van een raam heeft de politie zich toen toegang tot het perceel verschaft.

Bij onderzoek bleek, dat de bewoners zich nog te bed bevonden en het geheele perceel met kolendamp gevuld was. De Geneeskundige Dienst werd gewaarschuwd en spoedig waren eenige doktoren ter plaatse. Het bleek, dat de 24-jarige vrouw M. Sjollema-Boerman reeds was overleden. Haar man, de heer S. Sjollema, buitengewoon opzichter bij den Rijkswaterstaat, was bewusteloos en door toepassing van kunstmatige ademhaling konden de levensgeesten zoover worden opgewekt, dat hij naar het ziekenhuis kon worden vervoerd.

De kolendampvergiftiging is ontstaan doordat van een brandende kachel in den nacht de pijp was losgeraakt, waardoor het geheele huis vol kolendamp kwam te staan. Het echtpaar was pas veertien dagen gehuwd.

---

inlaten, omdat ik van plan ben haar te vragen mijn vrouw te worden".

Zijn moeder schudde haar ineengeklemde handen heen en weer. „Ik zou je liever dood zien dan getrouwd met die vrouw! Zweer me dat je van haar zult afzien, of ga naast haar zitten in de beklaagden bank, en kom mij niet meer onder de oogen".

„Ik geloof dat u beter deed naar bed te gaan", zei George vriendelijk, „dit gesprek grijpt u veel te veel aan".

„We hebben altijd het hoofd fier rechtop kunnen dragen. Onze naam heeft geslachten lang in hoog aanzien gestaan. Jij bent de eerste die dien naam bevlekt. Ik dank God dat je vader dit niet beleeft, maar o, de last is wel zwaar om alleen te dragen".

Zij tastte naar de deurknop en wankelde; haar zoon sprong naar haar toe.

„Moeder, moeder, waarom hebt u geen medelijden; zij is toch ook een vrouw net als u".

„Neen, neen", riep mevrouw Hemmings vol afschuw, „niet net als ik, ik ben niet slecht, ik behoor niet tot een dievenbende. Laat mijn arm los, ik kan wel alleen loopen".

George deed de deur voor haar open en zij zocht de eenzaamheid van haar slaapkamer op.

### HOOFDSTUK XVI.

*De beleediging.*

Mevrouw Hemmings bracht een slapeloozen nacht door, hoe meer ze over de zaak nadacht hoe vaster ze overtuigd was dat haar zoon de waarheid gesproken had. Het verhaal van mevrouw de Courcy en het feit dat hij de jonge vrouw al kende bij hun ontmoeting aan het station Bridgeport, vormden een bevestiging van zijn mededeeling.

Alles was beter dan die vreeselijke onzekerheid, vond mevrouw Hemmings en ze besloot haar broer te telegrafeeren. Het was niet zoo eenvoudig om het telegram op te stellen, want zij wist dat de inhoud van de telegrammen niet steeds geheim bleef. Ze kon dus moeilijk vragen of het waar was dat haar zoon gearresteerd was wegens inbraak.

Na veel wikken en wegen verzond ze het volgende telegram:

*„G. vertelt mij, jij te hulp bent gekomen in onaangename zaak. Is zijn eigenaardig verhaal waar? Kan in telegram niet uitvoeriger zijn. Betreft het voorval in Seamore Place. Houd het voor een verzinsel. Verzoeke telegrafisch antwoord. Anna".*

Toen het telegram weg was, had ze rust noch duur en het leek haar wel een eeuw te duren eer het antwoord kwam. Toen het er eindelijk was opende ze de enveloppe met bevende vingers, en wat zij las was weinig in staat om haar gerust te stellen.

*„Verhaal is waar. Maar een grap, zooals George wel verteld zal hebben. Maak je niet bezorgd. Uitstekend zijn moeder te vertrouwen maar was beter geweest als hij gezwegen had. Hij moet onafhankelijker worden, Alfred".*

„Dus het was waar! De woorden, „maar een grap" hielden geen troost in, en het was eerder een bevestiging. George had haar verteld dat hij het zoo aan zijn oom voorgesteld had. De laatste zin echter trof haar als een scherpe pijl. „Hij moet onafhankelijker worden!" Dat was hij al meer dan haar lief was en het had hem rechtstreeks in de armen van een gewetenlooze misdadigster gevoerd.

Lang was ze in tweestrijd wat ze doen moest, maar eindelijk had ze haar besluit genomen. Ze liet de auto voorkomen en liet zich naar de lunchroom van juffrouw Watt in High Street rijden. Toen de wagen voor de banketbakkerij stopte, zei ze den chauffeur dat hij moest aanbellen en vragen of juffrouw Turner haar ontvangen kon.

Het dienstmeisje dat had opengedaan, kwam Lilian de boodschap brengen.

„Zeg aan mevrouw Hemmings", zei Lilian na even nagedacht te hebben, „dat ik het beter vind om op het oogenblik niet met haar te praten".

Toen dit antwoord aan de bezoekster was overgebracht, haalde ze haar visiteboekje te voorschijn en schreef met bevende vingers op het kaartje *„Eèn moeder vraagt om een onderhoud".*

Toen Lilian het kaartje zag, voelde zij, dat ze, hoe onaangenaam het ook was, een onderhoud niet kon vermijden. Ze ging naar de zitkamer om mevrouw Hemmings te ontvangen en toen deze binnenkwam, bleek en met onzekere bewegingen, voelde Lilian een diep medelijden met haar opkomen.

„U ziet er vermoeid uit, mevrouw Hemmings", zei ze, „ik hoop niet dat u ziek bent, gaat u zitten".

„Dank u", zij liet zich zwaar in een stoel neervallen.

„Ik heb u gevraagd om mij te ontvangen, juffrouw Turner, omdat ik een groot verdriet heb, ik hoef het zeker niet uit te leggen wat het is".

„Ik vermoed dat uw verdriet in verband staat met uw zoon".

„Ja, het verbaast me niet, dat u dat vermoedt, het betreft mijn zoon en zijn verhouding tot u".

Liilan kreeg een kleur. „Ik ben er niet bewust van dat zijn verhouding tot mij u ook maar de minste ongerustheid hoeft te bezorgen".

„Mijn zoon heeft alles bekend".

„Bekend? Ik begrijp absoluut niet wat u bedoelt".

„Ik weet alles".

„Misschien wilt u ook wel zoo vriendelijk zijn om mij op de hoogte te brengen!"

„Ik had gehoopt", zei mevrouw Hemmings, „dat u zou inzien hoe nutteloos het is om uw rol vol te houden. Ons gesprek had korter kunnen zijn. Volkomen openhartigheid..."

„Is juist wat ik wensch", viel Lilian haar scherp in de rede. „Zoudt u mij willen zeggen waaraan ik de eer van uw bezoek te danken heb?"

Mevrouw Hemmings beheerschte zich. „Goed; ik zal u vertellen waarom ik gekomen ben. Gisterenavond ontdekte ik in de slaapkamer van mijn zoon den vermisten diadeem van Lady Harlsmore. Hij lag in de zelfde doos die ik in zijn handen gezien heb, onmiddellijk na zijn onderhoud met u".

„Ja", zei Lilian, „ik heb die aan zijn hoede toevertrouwd".

„Dus dat geeft u toch toe. U begint dus al in te zien dat uitvluchten géén doel hebben".

„Ga voort met uw verhaal", zei Lilian. „Misschien wilt u erom denken dat mijn tijd en mijn geduld allebei beperkt zijn".

„Geen van beiden zal ik lang in beslag nemen. Nadat ik dit ontdekt had, heb ik natuurlijk om een verklaring gevraagd, die echter achterwege bleef. Ik deelde daarop mijn zoon mijn besluit mede om den diadeem aan de politie te overhandigen en die bedreiging was voldoende om hem aan het spreken te krijgen. Mijn zoon smeekte mij dit niet te doen en gaf als reden op dat hij u wilde beschermen".

„Uw zoon heeft een goed hart", zei Lilian, ondanks zichzelf getroffen door deze laatste mededeeling van mevrouw Hemmings.

„Ik meende", vervolgde mevrouw Hemmings, „dat ik met mijn vrouwelijk instinct tot op den bodem van deze duistere zaak doorgedrongen was. Maar ik had mij leelijk vergist! Ik dacht dat u en uw medeplichtigen, vreezend dat u spoedig ontdekt zou worden, gepoogd hadden mijn onschuldigen zoon bij de zaak te betrekken terwille van de bescherming die zijn hooggeplaatste familieleden voor u zouden vormen. Zoo stelde ik mij de gang van zaken voor, maar het bleek dat ik ongelijk had".

„Ja, volkomen ongelijk".

„Ik bleef bij mijn besluit om naar de politie te gaan. Hij smeekte mij medelijden met u te hebben, omdat u er in geslaagd bent zijn genegenheid te winnen. Maar dat maakte me juist nog onverzettelijker".

„Dat begrijp ik", merkte Lilian op.

„En toen... en toen... kwam de afschuwelijke waarheid voor den dag".

Lilian ging rechter zitten. „Vertelt u mij de afschuwelijke waarheid alstublieft", vroeg ze.

„Hij bekende me dat hij behoorde tot uw bende".

*(Wordt vervolgd).*

## De Demping van het Rokin.*)

**Sigarenhandelaren en de demp ing. — De claxon valt bij. — Dreigend gevaar.**

*(Van onzen Amsterdam schen correspondent.)*

„Meneer", zei mijn sigarenhandelaar in de Kalverstraat, die eigenlijk meer mijn sigarettenleverancier is, terwijl hij zich met zijn minzaamsten glimlach, zoet als vier schepjes suiker in een klein kopje thee, over de toonbank boog, „meneer, voelt u iets voor de demping van het Rokin?" En toen ik een weifelend antwoord gaf, begon hij te pleiten — o, erbarmelijk, machteloos, met zielige argumenten, zonder logica — vóór de demping en aan te dringen op het onderteekenen van het dempings-adres.

Want, lezer, er is thans een Rokinbeweging met betrekking tot het beweginglooze Rokin, welke een volksbeweging dreigt te worden. De houding van mijn sigaretten-trawant is maar een symptoom. De golven der hartstochten slaan hoog op en het Rokin slaat zijn verglaasde blikken verbaasd ten hemel, want het weet niet wat golven zijn.

Het Rokin is verbaasd. Het heeft eeuw na eeuw vreedzaam tusschen zijn kaden gesluimerd en niet, zooals de Rijn „langs zijn boorden gerold". Die Rijn, die „de stranden kust of scheurt de dijken, de wereld splitst in koninkrijken, en 't vorstelijk rechtsgebied bepaalt", zooals Borger zong, met dien Rijn heeft het niets gemeen willen hebben dan, nu ja, een beetje water. En nu laat men den Rijn ongemoeid en hem, den vreedzame, wil men verstikken in droog zand?! Dat wekt meer dan verbazing, dat wekt verontwaardiging. Maar de wereld is nu eenmaal rijk aan onrechtvaardigheid.

Intusschen, het Rokin blijft kalm als immer. Men mag het zijn pontje ontnemen, het komt niet in opstand. Een paar maal per jaar, in perioden van hoog water, toont het zijn macht door de „stille zijde" onder water te zetten, maar het blijft bij een bedreiging. Tot een werkelijke overstrooming wil het zich niet leenen. Daartoe is het te zeer een ordentelijk stadgenoot. Het draagt op zijn rustigen rug de veerbootjes naar de provincie, en het motor-bootje van de „rondvaart", het weerspiegelt 's avonds de maan en den glans der reclame-lichten, die hoog boven de huizen oplaaien, en het hunkert nog geenszins naar een eerlijke begrafenis.

En toch staat die voor de deur. Want steeds klemmender wordt de kreet: „Dempt het Rokin!" De Bond van Bedrijfsautohouders in Nederland heeft er zich vóór gespannen en voert een actie met woord en daad. Overal in de stad ziet men biljetten aangeplakt of fladderen papiertjes met de leus der demping. De roep om demping wordt met allerminst gedempte stem aangeheven en griezelige optochten doorkruisen 's lands hoofdstad. Natuurlijk zijn het optochten van auto's en deze auto's prijken met indrukwekkende opschriften over verkeersnood en geur-ellende, of met spookachtige prenten. De genoemde bond van autohouders wordt gesteund door de 35-jarige „Vereeniging Rokin", die eveneens op een eervolle begrafenis aandringt.

Het Rokin mag om deze 35-jarige ijveraarster gilmlachen, het Rokin, dat grijs is van ouderdom, ja, dat er was vóór de stad er was; het mag prat gaan op zijn ouderdom, maar het zal toch wel eens onder zijn onbewogen oppervlak rillen. Want de mensch is een gevaarlijke buurman.

„Wat heeft men", zal het Rokin lispelen, „mijn voorouders niet al aangedaan! Eerst heeft een onverlaat de vaart van mijn grootvader Amstel gestremd door het werpen van een dam, die nu „de" Dam is, waaraan de stad zijn naam ontleent. Toen heeft men het andere einde ten deele gedempt en op het eertijds glorierijke Dam-rak een Beurs gebouwd. Zal men werkelijk de moed hebben zich nu aan mij te vergrijpen? En op welke vooze gronden! Want waarmede argumenteeren mijn vijanden? Die Bedrijfsautohouders zeggen, dat ik de atmosfeer bederf, dat ik onwelvoegelijk riek. Eilieve, verspreiden ook de auto's geen zonderlinge luchtjes? Wat ik uitadem is tenminste de lucht van den oud-vaderandschen grond, van gezonde Hollandsche modder, de modder van het polderland, die alle Amsterdammers — wat zijn zij anders dan polderjongens — aangenaam moet zijn.

En de auto's? Zij vervullen de straten met olie- en benzine-dampen, die de keel prikkelen en de longen bevuilen. Zij werpen bij zonnig weer wolken stof omhoog, die milliarden baccillen bevatten; zij kledderen bij regenweer de voorbijgangers vol modder, dezelfde modder, die ik rustig in mijn boezem berg en waarmede ik niemand lastig val. Laten zij nu maar thuis blijven met hun lasterpraatjes. Als daar weer zoo'n onverlaat, zoo'n dempingsmaniak zijn stem verheft, zou ik alleen, ironisch, willen reageeren met een echt Amsterdamsch „Hei zeit wat". Ik ben beu van de herrie en ga weer slapen. Wellicht moet ik het nog vele eeuwen doen".

Aldus het Rokin, en wij kunnen het onze sympathie niet onthouden in deze ure des gevaars.

Maar toch... wij vreezen, dat zijn laatste uur geslagen heeft. De volksbeweging is te sterk en de ambtenaren van Publieke Werken hebben zich nu eenmaal demping voorgenomen. Hetgeen zeggen wil, dat B. en W. rustig wachten en uitkijken tot zij zeker zijn van een meerderheid en dan... pàts... komt de voordracht en ligt het Rokin tegen den grond of liever ònder den grond. Geen historisch verleden is tegen zulk een tactiek bestand.

En de schrijver dezer regelen, zelfs hij weifelt onder de pressie der omstandigheden. Ieder stadgenoot moet thans wel zijn houding bepalen, sinds hij geen garage meer passeeren kan of aldaar lanterfantende chauffeurs bieden hem, ter teekening, een adres aan, dat aan den gemeenteraad is gericht; sinds hij geen sigaret meer aansteken kan zonder Rokin-tol te betalen aan zijn winkelier. Tot nog toe heb ik de moeilijkheid ontweken. „Waarde heer", aldus heb ik op den aandrang van mijn tabaksleverancier geantwoord, „als automobilist ben ik voorstander van demping, maar als bewoner van Amsterdam, ja, meer nog, als Amsterdammer van geboorte, ben ik er glad tegen. Begrijp dus, dat ik mijn pen tot het plaatsen van de begeerde handteekening niet besturen kan".

Nu kan ik mijn automobiel verkoopen, maar mijn geboorte is niet te verhandelen. Dus ben ik geneigd tegen demping te zijn. Aan den anderen kant, de tijd gaat vooruit en wij leven nu eenmaal in een periode van mechanisch verkeer. Men moet met zijn tijd weten mede te gaan en een stad is geen museum. Dus wèl dempen. Ofschoon, weloverdacht, juist omdat wij in een tijd van mechanisch verkeer leven, een andere weg dan demping wellicht den voorkeur verdient. Want, niet waar, als de verkeersstroom thans de demping van het Rokin vergt, zal hij vermoedelijk over tien jaar de Dam als parkeerterrein opeischen en zal men verlangen, dat Jacob van Campen's wondere schepping, het Paleis-Raadhuis, wordt gesloopt. Want als men eenmaal begint met het stadsschoon aan de verkeerseischen op te offeren, wáár is dan het eindë?

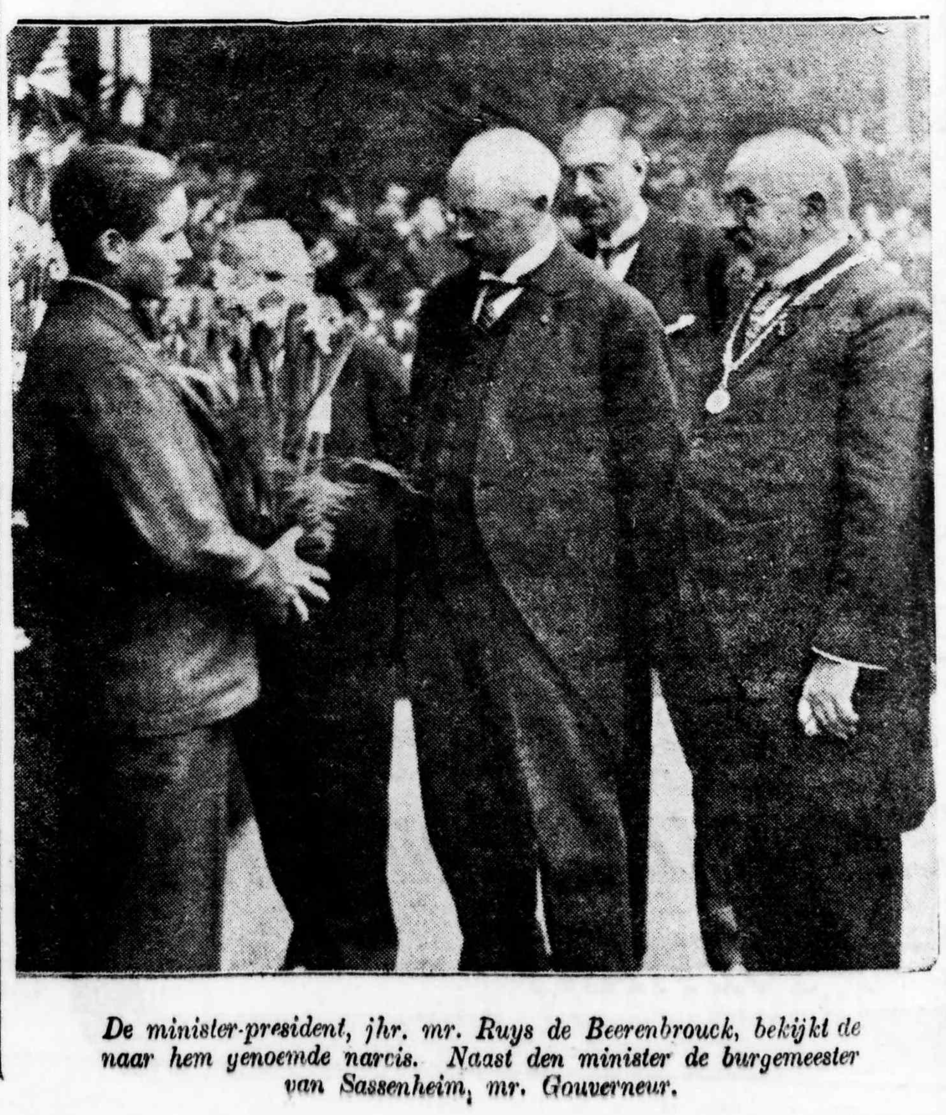
Men ziet, het is niet gemakkelijk om het ten opzichte van dit vraagstuk met zichzelf eens te worden en in ieder geval dank ik mijn goed gesternte, dat ik geen raadszetel bezit. Nu hoef ik het lot van ons Rokin niet te bezegelen.

Overigens, het wil mij voorkomen, dat de tijd tot het nemen van een beslissing nog niet heel en al rijp is. Er zijn nog altijd stedebouwkundigen, die met zéér vernuftige en aannemelijke plannen voor den dag komen, plannen, waarin met behoud van het water gerekend is, en er zijn nog altijd mannen van gezag, die hun veto over de dempingsplannen laten hooren.

Maar vroeg of laat gebeurt op het rommelig bereden Rokin een ijzingwekkend ongeluk, dat vele menschenlevens kost, en dan is er geen houden meer aan. Want een ordelooze, levensgevaarlijke, tuchtelooze bende is het gerij en geros op 't Rokin zeer zeker.

*) Juist gisteren heeft de Amsterdamsche Gemeenteraad het voorstel tot demping van het Rokin verworpen. — *Red. B. N.*

## De Narcis-tentoonstelling te Sassenheim.



*De minister-president, jhr. mr. Ruys de Beerenbrouck, bekijkt de naar hem genoemde narcis. Naast den minister de burgemeester van Sassenheim, mr. Gouverneur.*

# VAN ALLE ZIJDEN.

### Activiteit van den P.T.T.-dienst.

Het hoofdbestuur der Posterijen en Telegrafie heeft gebroken met de oude tradities van een overheidsbedrijf. Men maakt er gebruik van alle middelen, die ook het particulier bedrijf ten dienste staan, schrijft het *Vad*. Op het gebied van de reclame grijpt de P. T. T. naar de modernste middelen.

In Zeeland worden thans proeven genomen met een zeer modern middel: acquisitie.

Een ambtenaar is belast met het bezoeken van particulieren en ondernemingen, die nog niet ten volle gebruik maken van alle diensten, welke het staatsbedrijf verrichten kan. In Zeeland b.v. zijn te weinig menschen aangesloten bij de Postchèque- en Girodienst. Aan dien ambtenaar nu is de taak den Zeeuwen de voordeelen van zulk een aansluiting uiteen te zetten.

### De Hertog van Westminster weer in het Huwelijk getreden.

Te Londen is het huwelijk voltrokken tusschen den hertog van Westminster en Laelia Ponsonby, dochter van den thesaurier des Konings.

De hertog is nu voor de derde maal getrouwd. Zijn eerste vrouw was Constance Cornwallis-West. Dit huwelijk is na 18 jaar ontbonden, daarop is de gescheiden vrouw in 1919 met kapitein James Fitspatrick Lewis getrouwd. In 1920 hertrouwde hij met Violet Rowley. Van haar werd hij in 1926 gescheiden, waarop zij een jaar later Frederiek Cripps huwde.

De hertog is in 1879 geboren en eigenaar van 600 acres duren grond te Londen en van 30.000 acres in Cheshire en Flintshire.

In den Zuid-Afrikaanschen oorlog was hij adjudant van Lord Roberts, in den grooten Europeeschen oorlog heeft hij van 1914 tot 1918 meegevochten en zich zeer onderscheiden.

### 150.

Onder de verrassende verhalen, die men in den trein of aan de borreltafel elkaar met een ernstig gezicht vertelt (zij het niet zonder knipoogje) mag het volgende worden gerangschikt, dat nog wel uit Konstantinopel wordt geseind als een ernstig bericht. „De oudste man ter wereld", een te Konstantinopel woonachtige Turk, welke oolijkert beweert — althans niet tegenspreekt — 150 jaar te zijn, heeft met het bestuur van den Bond tegen het drankgebruik in de V. St. een contract gesloten, waarin hij zich verplicht, een reis te maken door de V. St. Hij zal daar als levend overtuigingsstuk worden gedemonstreerd aan de menigte. Immers, onze „honderdvijftigjarige" is als goed Mohammedaan zijn geheele leven lang afschaffer geweest.

*Si non e vero....*

### Een Onmensch.

De jury te Praag heeft het doodvonnis uitgesproken tegen den 34-jarigen Rudolf Skalsky, die beschuldigd was van drievoudigen moord. In Juni 1927 had S., die toen werkloos was en gebrek leed, te Louvres in de buurt van Parijs drie jonge Tsjechoslowaken ontmoet, bij wie hij zich aansloot. Toen men zich eens op een uitstapje onder den blooten hemel te ruste legde, maakt S. van de gelegenheid gebruik zijn drie landgenooten te vermoorden en te berooven. Deswege is hij thans in zijn vaderland tot den strop veroordeeld.

# ADVERTENTIEN.

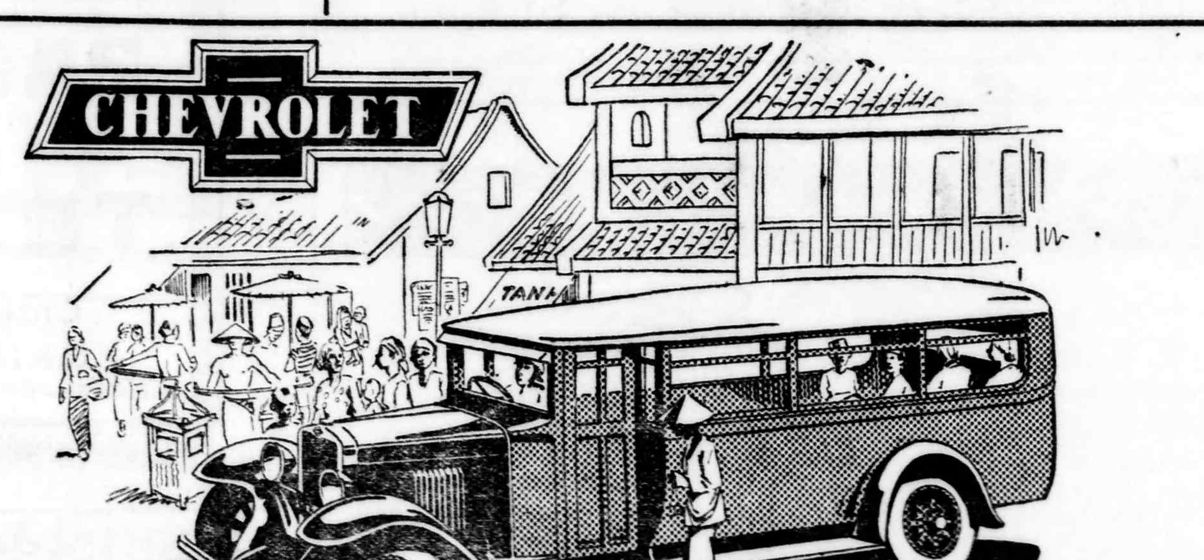


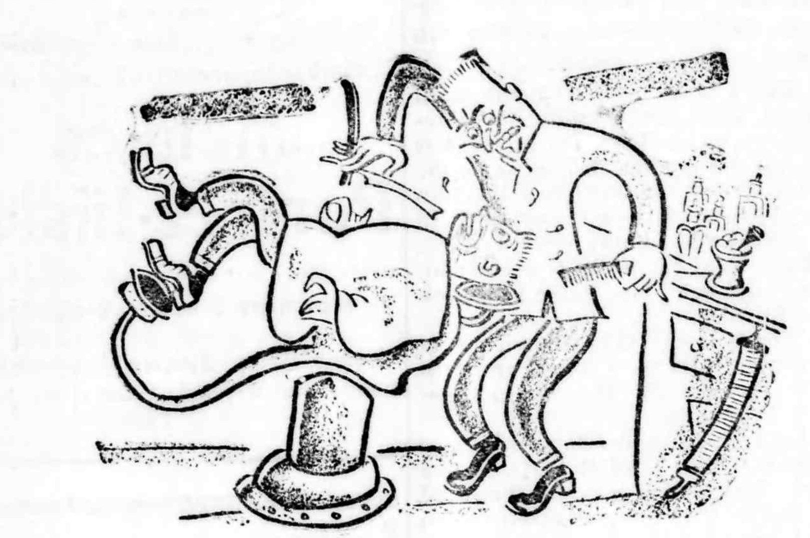












„Tusschen twee haakjes, meneer, heb ik U gisteravond niet met mijn vrouw zien uitgaan?"
(Judge)



## MOPPEN.

— Vertel eens, Fritsje, wanneer een meisje een half uur noodig heeft om een kamer schoon te maken, hoe lang doen twee meisjes daar dan over?
— Een heel uur, meester!

***

**Voor weinig haren: Stacomb (dan lijkt 't meer).**

***

— Maar u wilt toch niet beweren, dat het water van de rivier ooit zoo hoog gestaan heeft als de streep op dit huis aangeeft?
— Nee, maar weet u wat het geval is. De kinderen wischten die streep telkens uit en nu heeft de stadsplakker haar zóó hoog aangebracht dat de kinderen er niet meer bij kunnen komen!

***

**Voor wilde haren: Stacomb.**

***

— Ik zou voor mijn dochter wel een bijziend bruidegom willen hebben.
— Merkwaardig is dat!
— Dat zou je niet zeggen als je mijn dochter kende!

***

**Voor stugge haren: Stacomb.**

***

— Meneer, zou ik... zou ik morgenmiddag vrij kunnen krijgen?
— Waarom? Natuurlijk weer 't oude uitvluchtje! Maar als ik me goed herinner is je oude grootmoeder vier maanden geleden reeds gestorven!
— Ja... hm... m'n grootvader gaat morgenmiddag weer trouwen, ziet u!

ABONNEMENTSPRIJS:
ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75.
Regeltarief ƒ 0.50 per regel

# BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN — VIERDE BLAD — Directeur: G. MOLENAAR.

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

## VOLKSRAAD.

### 1e Buitengewone Zitting 1929-1930.

*Vergadering van Donderdag, 27 Maart 1930.*

Voorzitter: J.W. Meyer Ranneft.

De voorzitter opent de vergadering.

Aan de orde is het regeerings-antwoord in tweeden termijn van het

**K.P.M.-contract.**

De Reg. Gemachtigde voor Scheepvaart, de heer Van Anrooy, dankt voor de vele woorden van waardeering.

De regeering heeft getracht alle vragen zoo goed mogelijk te beantwoorden. Het is echter moeilijk aan aller wenschen te voldoen.

De regeering stond intusschen vast in haar schoenen. De oogen der regeering waren reeds geopend voor de motie-Middendorp. Zij was als immer klaar wakker en zeer goed op de hoogte dezer materie. Wel werden na ontvangst der motie de onderhandelingen wat langer voortgezet en met gunstig resultaat.

Wat het toezicht op de particuliere tarieven betreft, blijft de regeering van meening dat het in verband met de motie-Rückert ongewenscht is den Zeevervoersraad uit te breiden.

De regeering staat afwijzend tegenover het amendement op die motie om de permanente commissie bij ordonnantie in te stellen. Mocht dit te eeniger tijd noodzakelijk zijn, dan kan dit alsnog geschieden.

De regeering wenscht geen recht van enquête voor die commissie. Van die commissie zal groote moreele kracht uitgaan.

De motie-Van Helsdingen voor het plaatsen van den regeeringscommissaris in Indië, wordt eveneens afgewezen. Er is daarvoor niemand te vinden die aan alle eischen voldoet, dan alleen in Nederland. Wel wil de regeering het contact van den commissaris met den hoofdinspecteur van scheepvaart verbeteren.

Spr. ontkent niet, dat het nieuwe contract nadeeliger zou zijn, dan dat van 1915-1925. Maar bij de tarieven van laatstbedoelde periode was nog geen rekening gehouden met de groote stijging van de indexcijfers na 1914.

De regeering wijst eveneens de motie af, ten doel hebbende de reductie op de passagetarieven op 18 pct. te stellen en de vergoeding van twee ton te schrappen. Dit zou alle onderhandelingen over regeeringscontracten op losse schroeven zetten. De vergoeding is bovendien sober genoeg.

Wat de motie betreft voor het betrekken van minstens 25 pct. van het personeel uit Indië, wanneer dit eenigszins mogelijk is, blijft de regeering van meening, dat die kwestie niet in het contract thuishoort. Bovendien heeft de K.P.M. reeds toegezegd, dat zij zooveel mogelijk haar personeel uit Indië zou betrekken.

De regeering staat afwijzend tegenover het deelnemen in het kapitaal der K.P.M. Dit zou een antecedent scheppen voor het deelnemen in allerlei ondernemingen, hetgeen nooit de bedoeling kan zijn.

Wat de toepassing der rotor-uitvinding voor prauwen betreft, zegt spr., dat deze zaak wel nader zal worden bekeken.

Het rijstrantsoen voor de 4de klas passagiers is voldoende. Toch zal de regeering ook deze aangelegenheid nader overwegen.

Wat het gebrek aan ruimte aangaat, vraagt spr. preciseering van de klachten daarover.

De regeering wil zich ten aanzien van de Zondagsrust niet binden aan een uitspraak.

Het verplichtend maken van de onverplichte lijnen ligt niet in het voornemen der regeering.

Ten slotte beantwoordt spr. den heer Roep. De regeering kan *niet* garandeeren, dat de permanente commissie over alle noodige gegevens zal kunnen beschikken. Men zal moeten afwachten of wellicht nadere voorziening ten deze noodig zal zijn.

De regeering betreurt het dat de heer Middendorp zijn stem niet zal geven aan het contract. Zij blijft niettemin overtuigd, dat het ontwerp het beste geeft van wat het bij mogelijkheid zou kunnen geven.

De voorzitter schorst dan de vergadering om den leden gelegenheid te geven zich nogmaals over de moties te beraden.

Na deze is in de eerste plaats aan de orde het amendement op de motie Rückert, ten doel hebbende de permanente commissie bij ordonnantie te doen instellen. Behandeld wordt de geamendeerde motie in haar geheel.

De heer Middendorp is vóór het amendement. Als motief daartoe voert spr. een geval aan, waaruit blijkt hoe moeilijk de arbeid der commissie zal zijn. Het betreft een klacht over een concurrentie-tarief tusschen Bandjermasin—Soerabaia.

De consequentie van een advies der commissie zou zijn, dat de K.P.M. overal zulk een lager tarief zou moeten toepassen. De commissie zal nu de beschikking moeten hebben over alle gegevens betreffende de financieele nadeelen daarvan voor de maatschappij. Dat is boeken-onderzoek, hetgeen de commissie echter niet kan gedaan krijgen zonder wettelijke bevoegdheid.

Daarom is spr. voor de instelling bij ordonnantie.

De heer Fruin acht de redactie van het amendement ongelukkig. Op die wijze zouden de leden der commissie ook bij ordonnantie moeten worden benoemd.

Spr. is overigens tevreden met de toezegging van de Regeering, dat eventueel later als het noodig is de regeling bij ordonnantie zou kunnen geschieden.

De heer Rückert verkeert in twijfel of wettelijke regeling wel gewenscht is. Spr. vindt het amendement voorbarig en thans nog niet noodig. Spr. en zijn geestverwanten stemmen daarom tegen het amendement. De Regeering zal voor zoover mogelijk de noodige gegevens aan de commissie verschaffen.

De voorzitter zal bovendien zeer nauw betrokken zijn bij het toezicht op de scheepvaart. Dit waarborgt eveneens voldoende gegevens. Verder zullen er zitting in hebben deskundigen op economisch gebied, in staat om voorlichting te geven, nog beter en vollediger dan de uitvoerige gegevens waartoe de heer Middendorp in staat is gebleken.

Ten slotte hecht spr. zeer veel waarde aan openbaarheid, waardoor het weigeren van gegevens door scheepvaartmaatschappijen eveneens zou worden voorkomen.

De heer Diephuis vindt het amendement meer dan voorbarig. Voor alles is studie noodig. Vastlegging der commissie bij ordonnantie belemmert in de toekomst den noodigen samenhang met het departement van verkeer.

De heer Thamrin verklaart zich namens de nationale fractie in principe voor het amendement. Uit practische overwegingen zal de fractie echter tegen het amendement stemmen.

De Reg. Gemachtigde voor Scheepvaart sluit zich bij den heer Fruin aan.

De heer Van Helsdingen wenscht alleen de instelling bij ordonnantie, hetgeen geen novum is. Deze commissie heeft veel meer recht op een wettelijken grondslag dan bijvoorbeeld de natuurwetenschappelijke Raad.

Spr. vreest allerminst voor te groote bevoegdheid op dit oogenblik. Deze wordt door de instelling bij ordonnantie niet verleend. Blijkt de moreele invloed niet voldoende, dan kunnen dank zij de ordonnantie, de bevoegdheden veel gemakkelijker worden uitgebreid. Vertraging behoeft niet te worden verwacht. Het K.P.M.-contract gaat immers eerst 1 Januari 1931 in. Er is dus tijd genoeg.

De commissie zal bovendien alleen kunnen adviseeren, zoodat zelfs het recht van enquête nooit kwaad zou kunnen doen.

Bij stemming wordt de geamendeerde motie-Rückert dan verworpen met 23 tegen 18 stemmen.

Dan wordt de motie-Rückert zelve— dus zonder amendement — behandeld, de stelling van die permanente commissie voor het zelfstandig uitbrengen van advies over de particuliere zeetarieven in den archipel en den invloed daarvan op de economische ontwikkeling.

De motie wordt z.h.s. aangenomen. De heer 's Jacob wil geacht zijn te hebben tegengestemd.

Aan de orde is de motie-Van Helsdingen c.s., voor het overbrengen van het regeeringscommissariaat naar Indië.

De heer Diephuis is tegen de motie, om geen discontinuïteit in het toezicht te veroorzaken.

De heer Fruin is eveneens tegen het voorstel.

De heer Soekawatie bepleit nogmaals het benoemen van den commissaris hier te lande. Spr. meent dat er hier wel geschikte personen voor die functie te vinden zijn. Hij wijst overigens op het feit, dat men het tot nu toe met een niet-deskundige heeft gedaan.

De heer Middendorp zal voor stemmen.

De heer Suermondt eveneens.

Spr. protesteert echter tegen de veronderstelling, dat de huidige commissaris minder geschikt zou zijn omdat hij B.B.-man is.

De heer Thamrin is ook voor de motie.

De Reg. Gemachtigde voor Scheepvaart blijft van meening, dat er hier moeilijk iemand te vinden zou zijn, die geschikt is.

De commissaris in Nederland is bovendien evengoed van den loop van zaken op de hoogte als de raad van beheer der K.P.M.

De heer Van Helsdingen betoogt hetzelfde tengunste van het aanstellen van een alleszins bekwaam Indisch gemachtigde van den regeeringscommissaris.

De motie wordt z.h.s. aangenomen. De heeren s' Jacob, Fruin en Diephuis worden geacht te hebben tegen gestemd.

Aan de orde is de motie-Ratu-Langie voor deelneming in het kapitaal der K.P.M., door de regeering.

De heer Fruin vraagt hoe de voorstellers denken te komen aan het geld. Een obligatie-leening soms?

Spr. verwacht van een aanvaarden der motie door de regeering geen resultaat, wanneer de koers van uitgifte haar namelijk te hoog zou voorkomen.

Spr. gelooft bovendien dat de deelneming in het kapitaal de uitgifte van nieuwe aandeelen zou bemoeilijken.

De heer Kan en Suermondt sluiten zich hierbij aan. De laatste is van meening dat als het gouvernement belanghebbende wordt, het wel eens anders zou staan tegenover het toezicht op de K.P.M.

De Regeeringsgemachtigde voor Scheepvaart herhaalt zijn argumenten: het scheppen van een antecedent en het beter kunnen besteden van het geld voor iets anders.

De heer Ratu Langie verdedigt de motie.

De R.G. voor Scheepvaart wijst op de beperkte middelen van het gouvernement. Bij een koers van 200 pct. zou deelneming voor de helft een kapitaal van f 30.000.000 vertegenwoordigen.

De motie wordt vervolgens verworpen met 22 tegen 19 stemmen. Een stemming van links tegen rechts.

**De vergoeding van 2 ton.**

Aan de orde is de motie-Kan c.s. tot vaststelling van de reductie voor landsreizigers op 18 pct. en schrapping van de twee tons-vergoeding.

De R.G. voor Scheepvaart wijst er op dat na aanneming, iedere maatschappij welke met de regeering een contract moet sluiten, de kans op wijziging door den Volksraad bij voorbaat in zijn prijzen zal verdisconteeren.

De heer Kan zegt, dat deze opmerking van den R.G. feitelijk iedere wijziging door den Volksraad zou uitsluiten. Spr. vraagt nogmaals waarom de regeering heeft afgezien van haar oorspronkelijke eisch van 18 pct. Het komt spr. voor dat thans de Volksraad die eisch naar voren moet brengen.

De twee ton vergoeding acht spr. in verband met de andere voordeelen van het contract voor de K.P.M. niet noodig.

De heer Fruin wijst op de mogelijkheid dat door aanneming van deze motie het contract wel eens zou kunnen afspringen. Het gaat immers om het meest essentieele punt der overeenkomst, gevolg van langdurige onderhandelingen. Nu gaat de Volksraad een advies geven, waardoor de bedongen voordeelen voor het K.P.M. veel geringer worden. De Volksraad moet zijn groote verantwoordelijkheid hiervoor wel in het oog houden.

De heer Monod de Froideville vraagt wie van de leden niet zou wenschen dat het gouvernement méér voordeelen zou verkrijgen. Maar dit is een motie van wantrouwen tegen de regeering, waarvan het gevolg zou kunnen zijn: verwerping van het contract.

De R. G. voor Scheepvaart herhaalt, dat de regeering geen bijzonderheden over de onderhandelingen kan bekend maken.

De regeering heeft alles gedaan wat ze kon. En de K.P.M. zal niet verder kunnen gaan.

De heer Kan verwerpt het verwijt van een motie van wantrouwen te hebben bedoeld.

De regeering is er van overtuigd dat zij haar best heeft gedaan. Maar als er sprake is van „tawarren" is dit gekomen van den kant der K.P.M., gelooft spr. En de regeering heeft toen toegegeven.

Spr. vreest niet voor het gevaar van afspringen van het contract.

Punt A der motie — 18 pct. reductie op de passage-tarieven in plaats van 15 pct. — wordt dan met 22 tegen 19 stemmen verworpen.

Punt B — het schrappen van de extra-vergoeding van f 200.000 — wordt vervolgens aangenomen met 23 tegen 18 stemmen.

De motie-Ratulangie c.s. om „gedurende het bestaan der overeenkomst behoudens het geval van gebrek aan aanbod, ten minste een vierde deel van het voor aanvulling of uitbreiding van het personeel, geworven worde uit abituriënten van in Nederlandsch-Indië bestaande of op te richten geeigende onderwijsinrichtingen", komt dan aan de orde.

De heer Van Lonkhuyzen wenscht in de motie in te lasschen, na aanbod, de woorden „van volledig geschikte krachten".

De heer Rückert sluit zich daarbij aan.

De heer Suermondt vraagt aan de voorstellers of zij bereid zijn de aanvulling van den heer van Lonkhuyzen over te nemen.

De R.G. voor Scheepvaart verwijst naar de bekende bezwaren der regeering.

De heer Ratu Langie wijst nogmaals op het voorschrijven van Nederlanderschap voor de K.P.M.-leiding in het contract. De toezegging van de K.P.M. zou niet onbelangrijk worden versterkt door vastlegging in de overeenkomst.

De voorstellers zijn tegen de aanvulling van den heer van Lonkhuyzen. Wel willen zij een aanvulling luidende: „van geschikte krachten".

De heer De Hoog bestrijdt de uitdrukking „bij gelijke geschiktheid". De K.P.M. zou daardoor al haar scheepswerktuigkundigen uit Holland kunnen laten komen. Spr. acht de aanvulling „van geschikte krachten" beter.

De heer Van Lonkhuijzen sluit zich hierbij aan.

De heer Diephuis is van meening dat het element van geschiktheid telkens weer aanleiding geeft tot debat. Spr. ontraadt de motie.

De motie wordt dan z.h.s. aangenomen. De heer Diephuis is er tegen.

Het geheele ontwerp van wet wordt dan zonder discussie en z.h.s. aangenomen, met inacht-neming van de aangenomen moties. De heer Middendorp wenscht geacht te worden te hebben tegengestemd.

**Sluiting.**

Hierna sluit de voorzitter deze vergadering en tevens de 1ste buitengewone zitting van 1929-1930 met de volgende toespraak:

„Binnen krap gemeten tijd, binnen een zoo korten tijd, dat ondanks de activiteit der pers de publieke opinie zich slechts in beperkte mate heeft kunnen uiten, heeft de Volksraad, daartoe mede in staat gesteld door prompte inhoudrijke antwoorden der regeering, twee even ingewikkelde als belangrijke onderwerpen afgedaan.

In die afhandeling heeft het College zijn ernstigen wil getoond en — niet alleen in zijn beslissingen doch op verschillende plaatsen ook in en zelfs tusschen de regels van zijn handelingen — heeft het van zijn ernstig oordeel doen blijken.

Wij hebben onzen raad gegeven. Doordat dit in korten tijd geschiedde, hebben nu andere organen van het Staatsgezag voor hun aandeel in de gemeenschappelijke taakvervulling meer tijd gehad en meer tijd verkregen. Dit is een voordeel, een voordeel waarvan ik hoop dat het te betrokkener plaatse zal worden gewaardeerd. Maar, indien in den vervolge bij belangrijke onderwerpen zooal niet als grondslag dan toch als richtlijn zou kunnen worden aangenomen, dat aan de openbare behandeling in Indië een grooter deel van den beschikbaren tijd toevalt, dan zal dat een grooter voordeel zijn dan het zooeven genoemde. Een grooter voordeel, waarvan ik weet dat het door den Volksraad en door de geheele Indische samenleving nog meer zal worden gewaardeerd.

## Uit de Provincie.

*(Van onze correspondenten.)*

### SOEKABOEMI.

**Abattoir verbetering.**

Naar wij vernemen is het stukje grond achter het gemeentelijke abattoir door de Gemeente aangekocht voor verbetering en uitbreiding van het Gemeentelijke abattoir. Dit terrein zal worden gebruikt om moderne stallen te bouwen.

**Gemeentevee arts.**

Nu dr. Vermeer is overleden, zal de Gemeente niet meer over gaan tot de aanstelling van een Europeeschen veearts. De gouvernements veearts, dr. de Haas, zal de toezicht op de hygiëne op zich nemen.

**Vincentiusjongens naar Soekaboemi.**

De jongens van het Vincentiusgesticht te Buitenzorg zullen tweeden Paaschdag (21 April) naar Soekaboemi komen. 's Morgens zal in de R.K. Kerk een gezongen Mis worden opgedragen, opgeluisterd door het zangkoor van de jongens. Na de Kerk matinee in villa Berg en Dal en 's middags een *friendly game* tegen een voetbalvereeniging van Soekaboemi.

**Maatregelen tegen miltvuur.**

Evenals op andere plaatsen zijn ook te Soekaboemi maatregelen genomen tegen verspreiding van deze gevreesde ziekte onder het vee.

**Societeit Soekamanah.**

Zooals wij eenige maanden geleden reeds schreven, zal getracht worden het oude gebouw van de Societeit Soekamanah te verkoopen of te verhuren.

De verkoop van het perceel is tot dusver niet gelukt. Geprobeerd werd dus het gebouw te verhuren voor f 250.— aan den Regentschapsraad. De destreffende voorstellen van gecommitteerden zijn echter op de laatst gehouden Regentschapsvergadering afgewimpeld.

Op 1 Mei moet het nieuwe soosgebouw van de Bouw Maatschappij Soekaboemi worden afgeleverd en gaat de huur in van dit gebouw aan Soekamanah. De huur van dit nieuwe gebouw ad f 300— 's maands, plus f 1.— van elk ingeschreven lid, plus 10 pct. van de omzet, alles bij elkaar neerkomende op minstens f 700.— 's maands komt ten goede aan de Bouw Maatschappij.

En bij dit al, gaf het jaarverslag over 1929 een nadeelig saldo aan! Wij vreezen met groote vreeze, voor derailleementen.

Intusschen zij nog medegedeeld, dat van de omliggende winkelgalerij nog geen enkele localiteit kon worden verhuurd.

### BANDOENG.

**De I.K.P. te Bandoeng.**

De afdeeling Bandoeng der Indische Katholieke Partij houdt hedenavond een ledenvergadering in het gebouw van den K.S.B., ter bespreking o.m. van: candidaatstelling volksraadsleden, behalve dan nog de goedkeuring van notulen, mededeelingen van het bestuur en hetgeen verder bij de rondvraag ter tafel zal worden gebracht.

**De Pest.**

Naast het geval van een Inlandsche vrouw te Bandoeng die 30 December van het vorige jaar in het gemeenteziekenhuis werd opgenomen, lijdende aan pest en die eerst op 20 Maart ll. aan de gevolgen der ziekte overleed, zoodat de geneesheeren spraken van chronische pest, is nu een ander geval.

Op 31 Januari jl. werd in hetzelfde ziekenhuis een Inlandsche vrouw van Tjimahi opgenomen, bij wie ook pest werd geconstateerd. Na een langdurige behandeling kon deze vrouw tot groote voldoening van de behandelende arts, de bij de Inlandsche patienten zeer geziene mej. dr. Rupert, als volkomen hersteld het ziekenhuis verlaten.

**Het Wethouders Instituut.**

Toen onlangs de burgemeester van Bandoeng van oordeel was dat het wethouders-instituut er niet kon gedijen en best gemist kon worden, was de meerderheid van den gemeenteraad van een andere meening. Een commissie werd toen benoemd, bestaande uit de raadsleden prof. dr. Westra, Van Staden ten Brink, Hoed, ir. Brouwers en ir. Quant, die de kwestie zou bestudeeren. Zij hebben de opdracht uitgevoerd en hun rapport zal eerstdaags worden gepubliceerd, waaruit blijkt dat zij het bestaan van het instituut noodzakelijk achten.

### CHERIBON.

**Pensioenverleening.**

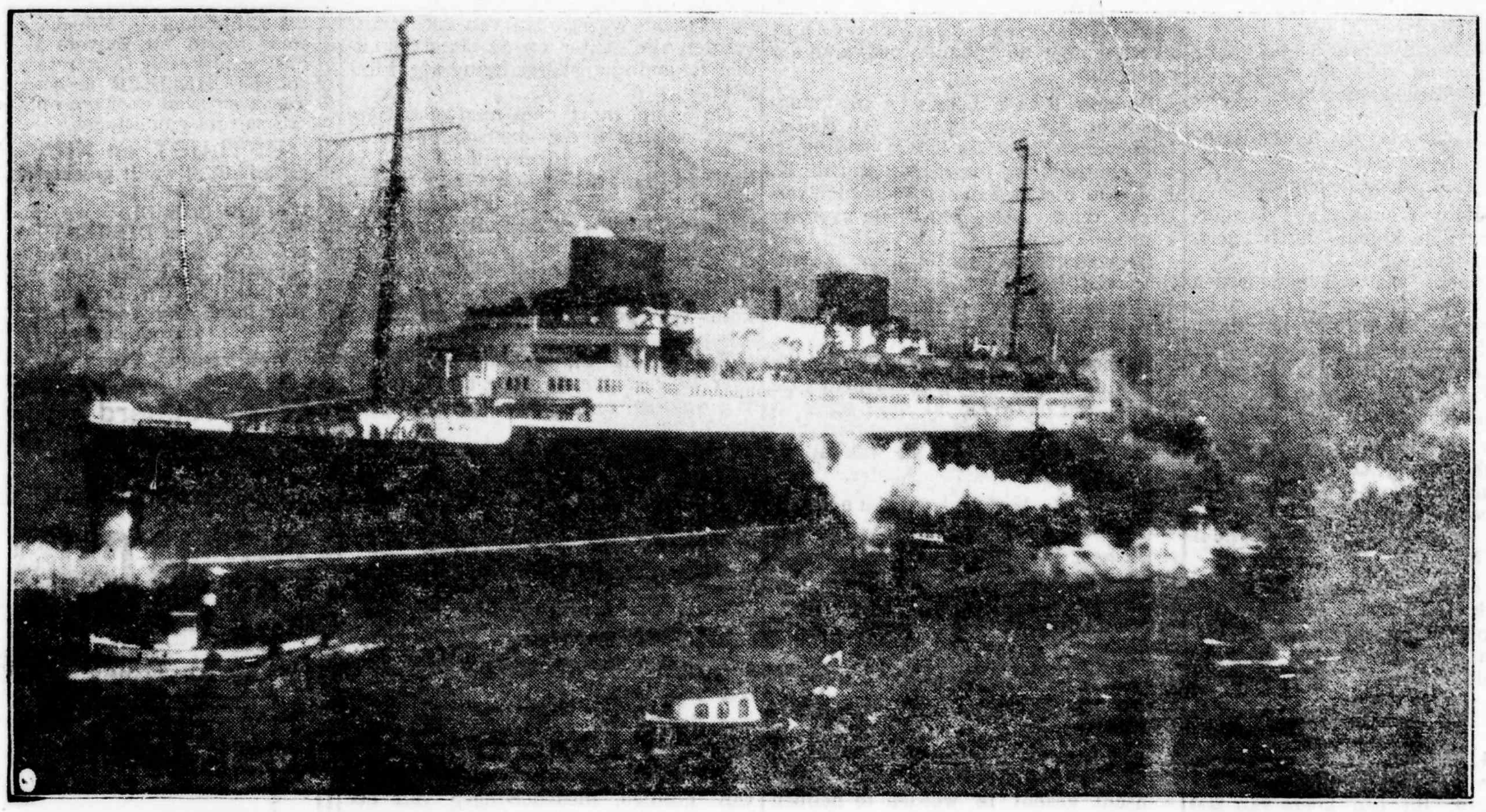
Op de eerstkomende Regentschapsraadvergadering zal de Raad zich hebben uit te spreken inzake het al dan niet instemmen met een motie, destijds door den Meesterschen Regentschapsraad uitgesproken.

Het College van Gecommitteerden te Cheribon kan met de strekking van bedoelde motie ten volle instemmen.

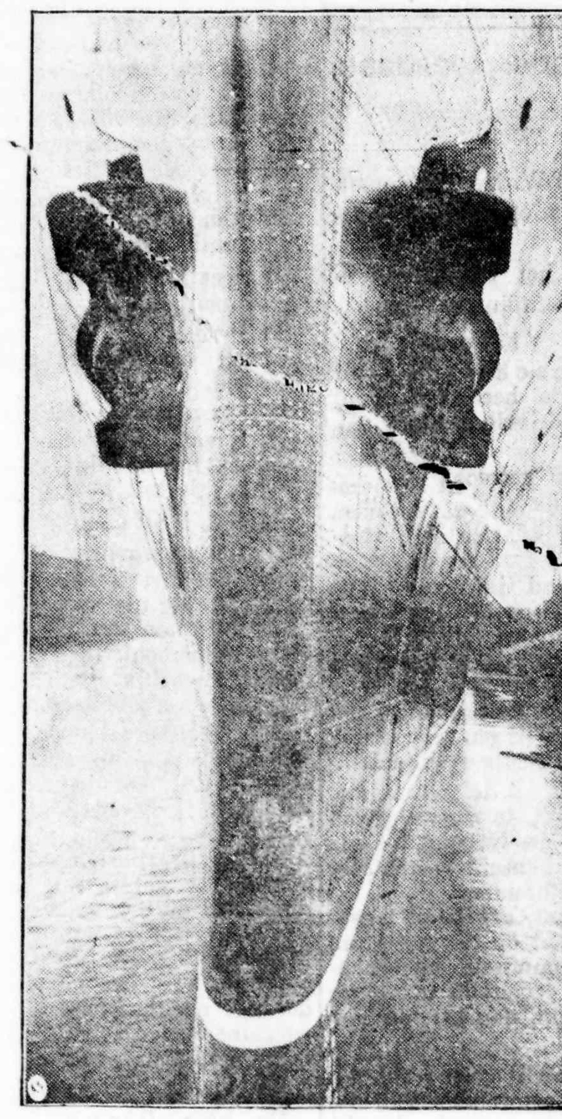
## ADVERTENTIEN.

# *Schepen en Bruggen.*

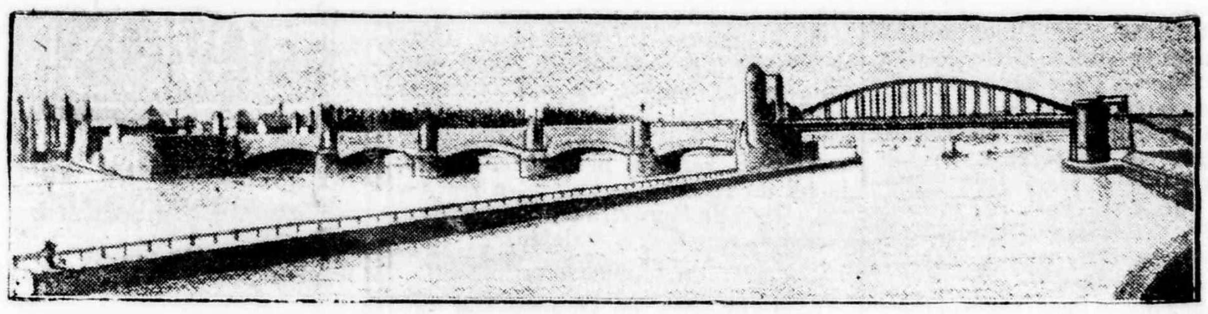
*De houder van den Blauwen Wimpel.*



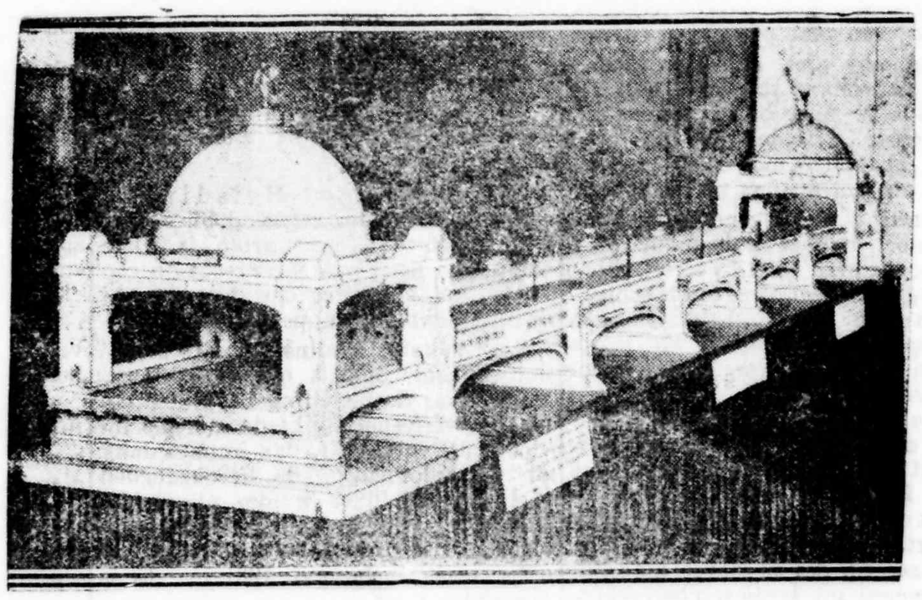
EEN DRAADLOOS OVERGEBRACHTE FOTO — van het vertrek van Duitschland's grootste schip, de „Europa", uit de ha ven van Hamburg. Het geweldige zeekasteel omgeven door de sleep.



DE BOEG VAN DE „EUROPA" — meesterwerk van Duitsche techniek.



Het door ir. Bremer geprojecteerde ontwerp voor een nieuwe Maasbrug te Maastricht.

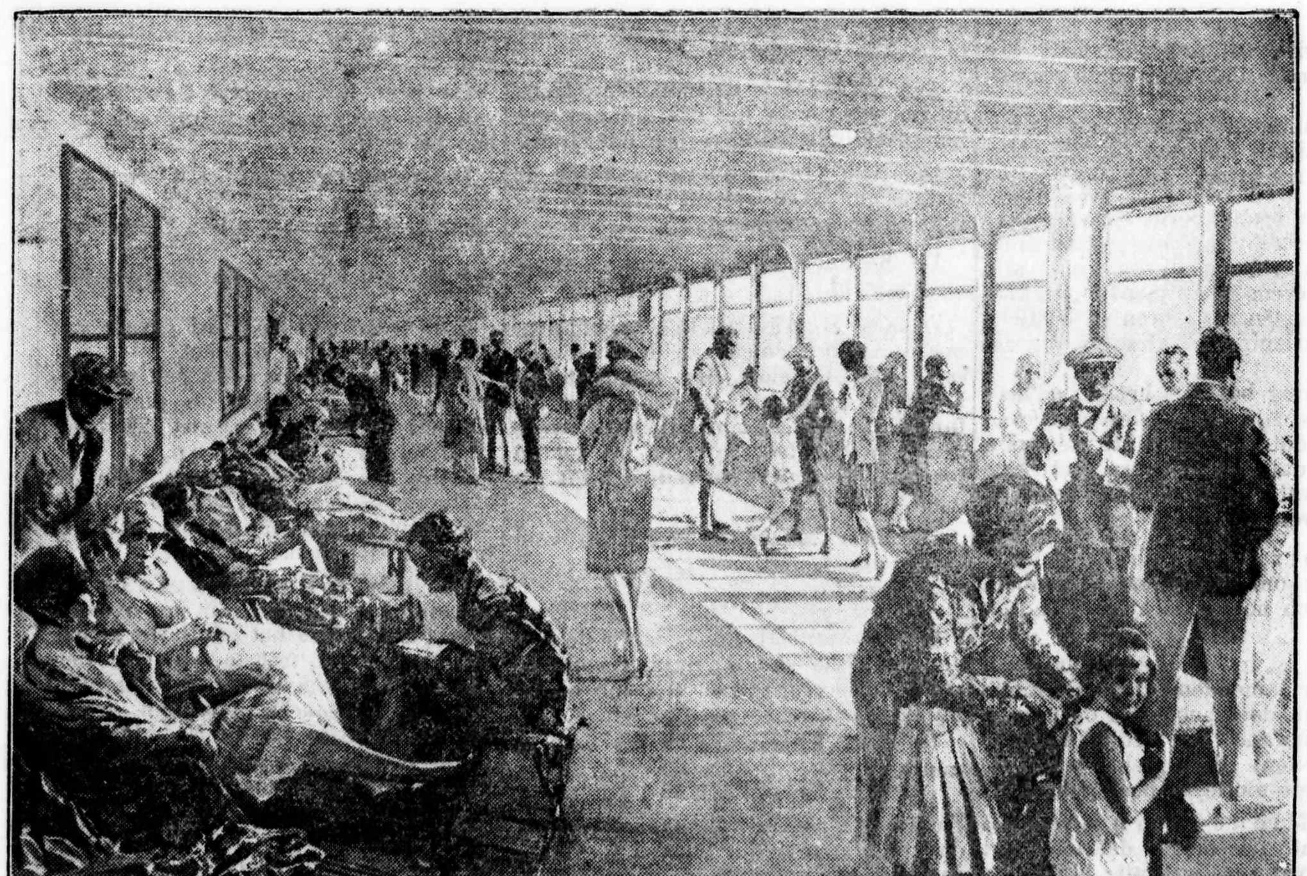


Londen krijgt er enke'e nieuwe bruggen bij, ter verbetering van het verkeer tusschen de door de Theems gescheiden stadsdeelen. Een der belangrijkste wordt de nieuwe brug bij Charing Cross. De architect John Murray heeft er het hierbij afgebeelde ontwerp voor gemaakt. Volgens hem moet ze de „Empire-brug' heeten, de „Britsche Rijk-brug", want hij heeft aan beide landeinden een soort „hemel met koepel" als monumenten, ter eere van het gansche Imperium, ontworpen.

*Na den storm.*



Vlak na den orkaan op 30 Januari j.l., waarin het s.s. „*Veendam*" van de Holland—Amerika-Lijn het zoo zwaar te verantwoorden had, heeft een der passagiers zich aan dek van het nog hevig slingerende schip gewaagd, om een foto van de beschadigingen te nemen. Rechts boven ziet men het zwaar beschadigde schuilhokje van de brug. Het houtwerk is gedeeltelijk ingeslagen, evenals de voorkant van de onderbrug. Weer daaronder ziet men de vernielde ruiten van de voorzijde van het promenadedek. Links boven de vernielde stuurhut.



De „*Europa*" van den „Nord-Deutsche Lloyd". Een teekening van het eerste-klas promenade-dek.